Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ମିଲିଦଟୀକା

ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

ନିରନ୍ତରଂ ଲୋକହିତସ୍ସ କାରକଂ

ନିରନ୍ତରଂ ଲୋକହିତସ୍ସ ଦେସକଂ,

ନିରନ୍ତରଂ ଲୋକହିତସ୍ସ ଚିନ୍ତକଂ

ନମାମି ୱୀରଂ ନରଦମ୍ମସାରଥିଂ;

ପଞ୍ଚଧମ୍ମୱିଦୁଂ ନାଥଂ ଗୁୟ୍ହଧମ୍ମପ୍ପକାସକଂ,

ନମସ୍ସିତ୍ୱାନ ସମ୍ବୁଦ୍ଧଂ ଧମ୍ମଂ ସାଧୁଗୁଣମ୍ପି ଚ;

ନାଗସେନମହାଥେରଂ ପିଟକତ୍ତୟକୋୱିଦଂ,

ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ତମ୍ପି ସିରସା ପଞ୍ହଧମ୍ମପ୍ପକାସକଂ;

ମିଲିଦପଞ୍ହୱିୱରଣଂ ମଧୁରତ୍ଥପ୍ପକାସିନିଂ,

ରଚୟିସ୍ସଂ ସମାସେନ ତଂ ସୁଣାଥ ସମାହିତା;

୧। ତତ୍ଥ ପକିଣ୍ଣକତ୍ଥୱିୱରଣଂ ଜାତକୁଦ୍ଧରଣନ୍ତି ଦ୍ୱେ ଯେୱମାତିକା।

ତତ୍ଥ-

ସମ୍ବନ୍ଧୋ ଚ ପଦଞ୍ଚେୱ ପଦତ୍ଥୋ ପଦୱିଗ୍ଗହୋ

ଚୋଦନା ପରିହାରୋ’ତି ଛବ୍ବିଧା ଅତ୍ଥୱଣ୍ଣନା’ତି;

ୱୁତ୍ତତ୍ତା ସମ୍ବନ୍ଧୋ ତାୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସୋ ଚ ଯଥାୱୁତ୍ତାଙ୍କାହାରୱସେନ ଦୁୱିଧୋ।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ପକିଣ୍ଣକଥୱିୱରଣଂ

ତେସୁ –'ମିଲିଦୋ ନାମ ସୋ ରାଜା …ପେ… ସାଗରନ୍ତି ଏଥ ଅଞ୍ଚାହାରସମ୍ବଧୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ ଯୋ'ପି ମିଲିଦୋ ରାଜା ଭଗୱତୋ ପରିନିବ୍ବାନତୋ ପଞ୍ଚୱସ୍ସସତେ ଅତିକ୍କନ୍ତେ ରାଜକୁଲେ ଉପ୍ପନ୍ନୋ ସୋ ରାଜା ମିଲିଦୋ ନାମ।

ସାଗଲାଯଂ ପୁରୁତ୍ତମେ ସାଗଲନାମକେ ଉତ୍ତମନଗରେ ରଜ୍ଜଂ କାରେନ୍ତୋ ନାଗସେନଥେରଂ ଉପଗଞ୍ଛି କିଂ ୱିଯା?ତି।

ଗଙ୍ଗାୱ ଯଥ ସାଗରନ୍ତି ଆହ। ଯଥା ଗଙ୍ଗା ୱା ଯମୁନାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରା ୱା ସାଗରଂ ଉପଗଞ୍ଛି ତଥା ଉପଗଞ୍ଛି'ତି ଅଥୋ। ୱ-ସଦ୍ଦୋ ୱେଥ ସମୁଚ୍ଚଯଥୋ। ଗଙ୍ଗା ୱା'ତି ୱତ୍ତବ୍ବେ ଆକାରସ୍ସ ରସ୍ସତ୍ତଂ କତ୍ୱା ଗଙ୍ଗାୱ ଇତି ୱୁତ୍ତଂ। ଉପ୍ପଲଂୱ ଯଥୋଦକେ'ତି ଏଥ ୱୁତ୍ତସମୁଚ୍ଚଯଥୋ ୱାସଦ୍ଦୋ ୱିଯ।

ଆସଜ୍ଜ ରାଜା …ପେ… ୱିଦାଢଅନେ'ତି ଏଥ ଯଥାୱୁତ୍ତସମ୍ବଧୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସୋ ଚ ସୁୱିଞ୍ଞେଞ୍ଞଯ୍ୟୋ'ୱ। ପଦନ୍ତି ଉପସଗ୍ଗ ନିପାତନାମଆଖ୍ୟାତପଦୱସେନ ଚତୁବ୍ବିଧଂ। ତେସୁ ନାମପଦଂ ସାମଞ୍ଞଗୁଣ-କିତ୍ତିମ-ଓପପାତିକ-ନାମ ୱସେନ ଚତୁବ୍ବିଧଂ। ତଥ ପଠମକପ୍ପିକମହାଜନେନ ସମ୍ମନ୍ତିତ୍ୱା ଠପିତତ୍ତା ମହାସମ୍ମତୋ'ତି ରଞ୍ଞୋ ନାମଂ ସାମଞ୍ଞନାମଂ ନାମ। ଧମ୍ମକଥିକୋ ପଂସୁକୁଲିକୋ ୱିନଯଧରୋ ତେପିଟକୋ ସଦ୍ଧୋ ପସନ୍ନୋ'ତି ଏୱରୂପଂ ଗୁଣତୋ ଆଗତଂ ନାମଂ ଗୁଣନାମଂ ନାମ। ଯମ୍ପନ ଜାତସ୍ସ କୁମାରସ୍ସ ନାମଗହଣଦିୱସେ ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟାନଂ ସକ୍କାରଂ କତ୍ୱା ସମୀପେ ଠିତା ଞାତକା କପ୍ପେତ୍ୱା'ଅଯଂ ଅମୁକୋ ନାମା'ତି ନାମଂ କରୋନ୍ତି ଇଦଂ କିତ୍ତିମ ନାମଂ ନାମ। ଯା ପନ ପୁରିମପଞ୍ଞତ୍ତି ପଚ୍ଛିମପଞ୍ଞତ୍ତିଯଂ ପତତି, ପୁରିମୱୋହାରୋ ପଚ୍ଛିମୱୋହାରେ ସେଯ୍ୟଥିଦଂ ପୁରିମକପ୍ପେ'ପି ଚଦୋ ଚଦୋଯେୱ ନାମ ଏତରହି'ପି ଚଦୋ ଚଦୋଯେୱ ନାମ, ଅତୀତେ ସୂରିଯୋ ସମୁଦ୍ଦୋ ପଥୱୀ ପବ୍ବତୋଯେୱ ନାମ। ଏତରହି'ପି ପବ୍ବତୋ ପବ୍ବତୋଯେୱ ନାମାତି ଇଦଂ ଓପପାତିକନାମଂ ନାମ, ଇଦଂ ନାମଚତୁକ୍କଂ ଅଭିଧମ୍ମପରିଯାଯେନ ୱୁତ୍ତଂ। ସଦ୍ଦସଥେ ପନ ନାମନାମ-ସବ୍ବନାମ-ସମାସନାମ-ତଦ୍ଧିତନାମ-କିତନାମୱସେନ ପଞ୍ଚୱିଧଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତଂ ସବ୍ବଂ ଇଧ ଯଥାରହଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ପଦଥୋ ପନ ଆସଜ୍ଜା'ତି ପତ୍ୱା। ଠାନାଠାନଗତେ'ତି କାରଣାକାରଣଗତେ।

ପୁଥୂ'ତି ନାନପ୍ପକାରେ।

ସୁତ୍ତଜାଲସମଥିତା'ତି ସୁତ୍ତନ୍ତପିଟକସଙ୍ଖାତସୁତ୍ତସମୂହେନ ସମଥିତା ପଥିତା, ସୁତ୍ତଂ ଆହରିତ୍ୱା ସୁତ୍ତଥୱିସୋଧନୱସେନ ସୁତ୍ତଜାଲସୋଧକା

ନଯେହି ଚାତି ଅଭିଧମ୍ମୱିନଯାଦୀହି ନଯେହି ଯୁତ୍ତୀହି ୱା।

ପଣିଧାଯା ଚାତି ଅଭିଧମ୍ମୱିନଯାଦୀହି ନଯେହି ଯୁତ୍ତୀହି ୱା।

ପଣିଧାଯାତି ଅତ୍ତନୋ ଞାଣଂ ଠପେନ୍ତୋ।

ଭାସଯିତ୍ୱାନ ମାନସନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ଚିତ୍ତଂ ଅତିସଯେନ ପୁନପ୍ପୁନଂ ପୱତ୍ତାପନୱସେନ ହାସେତ୍ୱା

କଙ୍ଖାଠାନୱିଦାଳଅନେ'ତି କଙ୍ଖାଯ ୱିଚିକିଚ୍ଛାଯ ୱସ୍ସା କାରଣଭୂତାନଂ ଅୱିଜ୍ଜାଦିକିଲେସାନଂ ଧମ୍ମାନଂ ୱିଦାଳଅନକାରଣେ।

ଅଯଂ ପଦଥୋ ନାମ।

ୱିଗ୍ଗହୋ ପନ ଏୱଂ ୱେଦିତବ୍ବୋ?

ଯୋନକସଙ୍ଖାତାନଂ ମିଲାନଂ ଇଦୋ

ମିଲିଦୋ।

ସୋତଂ ପତିତାନଂ ଜନାନଂ ସଂସୀଦନଂ ରାତି ଆଦଦାତୀ'ତି

ସାଗରୋ, ତଂ ସାଗରଂ।

ଅଭିଧମ୍ମୱିନଯେସୁ ଅନୁପୱିସନଥେନ ଓଗାଳ୍ହା

ଅଭିଧମ୍ମୱିନଯୋଗାଳ୍ହା।

ସୁତ୍ତଜାଲସ୍ସ ସମଥିତା

ସୁତ୍ତଜାଲସମଥିତା।

କଙ୍ଖା ଚ କଙ୍ଖାଠାନଞ୍ଚ କଙ୍ଖାଠାନାନି କଙ୍ଖାଠାନାନଂ ୱିଦାଳ୍ହନଂ

କଙ୍ଖାଠାନୱିଦାଳ୍ହନଂ।

ଅଯଂ ୱିଗ୍ଗହୋ।

ଇମା ପଞ୍ଚ ଗାଥା କେନ କତା?ତି ଚୋଦନା ଭଦନ୍ତବୁଦ୍ଧଘୋସାଚରିଯେନ କତା'ତି ପରିହାରୋ। ନ କେୱଲଂ ପଞ୍ଚ ଗାଥା'ୱ, ଥେରରାଜୱଚନେ'ପି ଅଞ୍ଞଂ ପୁବ୍ବାପରୱଚନମ୍ପି ତେନ ୱୁତ୍ତଂ।

ତେସୁ ସମ୍ବଧନଯେ–

'ଏକଖ୍ୟାତୋ ପଦଚଯୋ ସିଯା ୱାକ୍ୟଂ ସକାରକୋ'ତି ଚ

'ଯେନ ଯସ୍ସ ହି ସମ୍ବଧୋ ଦୂରଟ୍ଠମ୍ପି ଚ ତସ୍ସ ତଂ,

ଅଥତୋ ଅସମାନାନଂ ଆସନ୍ନତ୍ତଂ ଅକାରଣଂନ୍ତି ଚ;

'ନାନତ୍ତା ସତି ଯା ନାନା-କ୍ରିଯା ହୋତି ଯଥାରହଂ,

ଏକକ୍ରିଯାଯ ଛନ୍ନନ୍ତୁ ନତ୍ଥି କାରକତା ସଦା';

'ୱୋହାରୱିସଯୋ ସଦ୍ଦୋ'ନେକଥପରମଥତୋ,

ବୁଦ୍ଧିୱିକପ୍ପତୋ ଚଥୋ ତସ୍ସଥୋ'ତି ପୱୁଚ୍ଚତି;

ତୀଣୀ'ପି ଲକ୍ଖଣାନି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ଯଥା ଅଥୋ ଚ ସଭାୱୋ ଚ ଲବ୍ଭତି, ତଥା ସଦ୍ଦପ୍ପଯୋଗୋ କାତବ୍ବୋ। ସଦ୍ଦପ୍ପଯୋଗେନ ହି ଅତ୍ଥସଭାୱା ଅନୁୱତ୍ତିତବ୍ବା, ନ ଅତ୍ଥସଭାୱେହି ସଦ୍ଦପ୍ପଯୋଗୋ ଅପି ଚ ଆଚରିଯା ନାନାରଟ୍ଠେସୁ ଠିତା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ରଟ୍ଠୱୋହାରାନୁରୂପେନ ସଦ୍ଦପ୍ପଯୋଗସ୍ସ ଅଥଂ ୱଦନ୍ତି। ଇଧ ଅମ୍ହାକଂ ବିଙ୍ଗରଟ୍ଠେ ସିଲିଟ୍ଠୱୋହାରାନୁରୂପେନ ସଦ୍ଦପ୍ପଯୋଗସ୍ସ ଅଥୋ ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ଯଥା ୱଚନଂ ସିଲିଟ୍ଠଂ ହୋତି କୁଲପୁତ୍ତାନଞ୍ଚ ହଦଯଂ ପୱିସତି ତଥା ୱତ୍ତବ୍ବୋ କଥଂ? ଯଦି ପଠମା କତ୍ତା ହୋତି, ଦୁତିଯା କମ୍ମଂ ସୱିସେସନଂ ପଠମନ୍ତକତ୍ତଂ ୱତ୍ୱା କ୍ରିଯାପଦଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। କ୍ରିଯାପଦଂ ୱତ୍ୱା ସୱିସେସନଂ ଦୁତିଯନ୍ତକମ୍ମଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଯଦି ସୱିସେସନଂ ପଠମନ୍ତପଦଂ କମ୍ମଂ ହୋତି ତଂ ତସ୍ସ ୱିସେସନଞ୍ଚ ୱତ୍ୱା ତତିଯନ୍ତକତ୍ତା ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ତଂ ୱତ୍ୱା କ୍ରିଯାପଦଂ ୱଦନ୍ତି।

ପଦଥୋ ପନ –

'ଅଥପ୍ପକାରଣା ଲିଙ୍ଗା ଓଜଞ୍ଞା (?) ଦେସକାଲତୋ;

ସଦ୍ଦଥା ୱିଭଜୀୟନ୍ତି; ନ ସଦ୍ଦାୟେୱ କେୱଲା’ତି ଚ;

‘ପରଭାୱପଥାପେକ୍ଖଂ ସ-ଅମାଦି ତୁ କାରକଂ,

ପଚ୍ଚୟସ୍ସ ସଧାତୁସ୍ସ ଅଥଭୂତନ୍ତୁ ସାଧନନ୍ତି ଚ;

‘ଧାତୁ ସଦ୍ଦୋ କ୍ରିୟାୱାଚୀ ପଚ୍ଚୟୋ ସାଧନୱାଚକୋ,

ଅଥସ୍ସ ୱାଚକଂ ଲିଙ୍ଗଂ ୱିଭତ୍ତି ଅଥଜୋତକା;’

ତି ଚ ଲକ୍ଖଣାନି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ଏକେକପଦସ୍ସ ଅଥୱିଗ୍ଗହୋ ୱତ୍ତବ୍ବୋ।

ପଦ ୱିଗ୍ଗହୋ ପନ-

‘ଧାତ୍ୱଥୋ ହି ସିୟା ହେତୁ - ପଚ୍ଚୟଥୋ ସିୟା ଫଲଂ,

ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଜାନନତ୍ଥଞ୍ଚ ଇତି ସଦ୍ଦୋ ପୟୁଜ୍ଜତେ;

ସଦ୍ଦୱାକ୍ୟେ କ୍ରିୟାସଦ୍ଦୋ ଇତିସଦ୍ଦୋ ଚ ହୋତି ହି;

କ୍ରିୟାତ୍ଥୁପ୍ପତ୍ତି ନିମିତ୍ତଂ ଇତିସଦ୍ଦେନ ଦୀପିତନ୍ତି,

ଆଦୀନି ଲକ୍ଖଣାନି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ୱତ୍ତବ୍ବୋ;

ଅୟଂ ଅମ୍ହେହି ୱୁତ୍ତୋ ସଦ୍ଦପ୍ପୟୋଗଅଥପ୍ପୟୋଗୋ ୟୋଜନାନଂ ନୟୋ ସବ୍ବଥ ଉପକାରୋ କୁଲପୁତ୍ତେହି ଉଗ୍ଗହେତବ୍ବୋ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତବ୍ବୋୟେୱ।

ଇତୋ ପରଂ ୟଂ ଅଥତୋ ଚ ରୂପତୋ ଚ ଅପାକଟଂ, ତଂୟେୱ ୱଣ୍ଣୟିସ୍ସାମ।

ସୁୱିଭତ୍ତ-ୱୀଥି-ଚଚ୍ଚର-ଚତୁକ୍କ-ସିଙ୍ଘାଟକନ୍ତି ସୁୱିଭତ୍ତା ରଥିକାସଙ୍ଖାତା ୱୀଥି ଚଚ୍ଚରସଙ୍ଖାତା ଚତୁକ୍କା ମଗ୍ଗସନ୍ଧିସଙ୍ଖାତା ସିଙ୍ଘାଟକା ଏଥାତି ସୁୱିୱିଭତ୍ତୱୀଥିଚଚ୍ଚରଚତୁକ୍କସିଙ୍ଘାଟଂ। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ଅଭିଧାନପ୍ପଦୀପିକାୟଂ;

‘‘ରଚ୍ଛା ଚ ୱିସିଖା ୱୁତ୍ତା ରଥିକା ୱୀଥି ଚାପ୍ୟଥ

ୱ୍ୟୂହୋ ରଚ୍ଛା ଅନିବ୍ବିଦ୍ଧା ନିବ୍ବିଦ୍ଧା ତୁ ପଥଦ୍ଧି ଚ,

ଚତୁକ୍କଂ ଚଚ୍ଚରେ ମଗ୍ଗ-ସନ୍ଧି-ସିଙ୍ଘାଟକମ୍ପ୍ୟେ’’ତି;

କାସିକ-କୋଟୁମ୍ବରକାଦି - ନାନାୱିଧୱଥାପଣସମ୍ପନ୍ନନ୍ତି ଏଥ ମହଗ୍ଘୱଥଂ କାସିକଂ କାସିକରଟ୍ଠେ ୱା ଉପ୍ପନ୍ନଂ କାସିକଂ। କୋଟୁମ୍ବରଦେସେ ଜାତଂ ୱଥଂ କୋଟୁମ୍ବରଂ। ଆଦିସଦ୍ଦେନ ଖୋମଂ କପ୍ପାସିକଂ କୋସେୟ୍ୟଂ କମ୍ବଲଂ ସାଣଂ ଭଙ୍ଗନ୍ତି। ଧୱଲୱଥାନି ଚ ଖୋମସ୍ସ ଅନୁଲୋମଭୂତଂ ଦୁକୁଲଂ କୋସେୟ୍ୟସ୍ସ ଅନୁଲୋମଭୂତାନି ପତ୍ତୁନ୍ନପଟ୍ଟ-ସୋମାର-ଚୀନଜ ୱଥାନି ଚ ସଙ୍ଗଣ୍ହାତି। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ଖୁଦ୍ଦକସିକ୍ଖାଗଥେ?

ଦୁକୂଲଞ୍ଚେୱ ପତ୍ତୁନ୍ନ - ପଟ୍ଟଂ ସୋମାରଚୀନଜଂ ଇଦ୍ଧିଜଂ ଦେୱଦିନ୍ନଞ୍ଚ ତସ୍ସ ତସ୍ସାନୁଲୋମକନ୍ତି।

ତସ୍ସ ଟୀକାୟଞ୍ଚ’ୱାକମୟତ୍ତା ଦୁକୁଲା ସାଣସ୍ସ ଅନୁଲୋମକେହି କତସୁତ୍ତମୟତ୍ତା ପତ୍ତୁଣ୍ଣପଟ୍ଟ-ସୋମାରଚୀନୱଥାନି କୋସେୟ୍ୟସ୍ସ ଅନୁଲୋମାନି ଇଦ୍ଧିଜଦେୱଦିନ୍ନୱଥାନି ଛନ୍ନଂ ୱଥାନଂ ଅନୁଲୋମାନି ତେସଂ ଅଞ୍ଞତରମୟତ୍ତା’ତି ୱୁତ୍ତଂ।

ତଥ ମିଲିଦପଞ୍ହୋ ଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ ୱିମତିଚ୍ଛେଦନପଞ୍ହୋ’ତି ଦୁୱିଧୋ’ତି ଏଥ ଧମ୍ମାନଂ ଲକ୍ଖଣପୁଚ୍ଛନୱସେନ ପୱତ୍ତୋ ପଞ୍ହୋ ଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ।ଧମ୍ମାନଂ ଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ’ତି କଥଚି ଲିଖିତଂ। ଠାନୁପ୍ପତ୍ତିକପଟିଭାନୋ’ତି ତସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ଗମ୍ଭୀରଅତ୍ଥୱିଚାରଣକାଲେ କତ୍ତବ୍ବକିଚ୍ଚସଙ୍ଖାତେ ଠାନେ ଉପ୍ପତ୍ତି ଉପ୍ପଜ୍ଜନଂ ଠାନୁପ୍ପତ୍ତି ସା ଅସ୍ସ ଅତ୍ଥିତି ଠାନୁପ୍ପତ୍ତିକଂ। ଆରମ୍ମଣେ ପଟିଭାତୀତି ପଟିଭାନଂ, ଞାଣଂ। ଠାନୁପ୍ପତ୍ତିକଂ ପଟିଭାନଂ ଯସ୍ସ ସୋ ଠାନୁପ୍ପତ୍ତିକପଟିଭାନୋ।

ପଟିବଲୋ ଅତୀତାନାଗତପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନନ୍ତି ଏଥ ଅଥାନଂ ଜାନିତୁନ୍ତି ପାଠସେସୋ କାତବ୍ବୋ ସୋୟେୱ ୱା ପାଠୋ। ତଥ ଅହଂ ଅତୀତଭୱେ ଦିନ୍ନଦାନୋ ରକ୍ଖିତସୀଲୋ ଭାୱିତଭାୱନୋ କତକଲ୍ଲାଣୋ ଇଦାନି ଞାଣସମ୍ପନ୍ନୋ ଧନୱା ଯସୱା’ତି ଅତୀତଥଂ ଜାନିତୁଂ ପଟିବଲୋ ଇଦାନି ମୟା ଦାନାଦି ପୁଞ୍ଞଂ କତ୍ତବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ଭୱତୋ। ସମ୍ପତ୍ତି ଭୱେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ସୁଖୀ ହୁତ୍ୱା ପରିନିବ୍ବାୟିସ୍ସାମୀ’ତି। ଏୱଂ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଅନାଗତଥେ ଜାନିତୁଂ ପଟିବଲୋ ନାମ।

ସମନ୍ତଯୋଗୱିଧାନକିରିୟାନଂ କରଣକାଲେ’ତି ଯୁଞ୍ଜିତବ୍ବୋ ଯୋଗୋ। ସମନ୍ତତୋ ସବ୍ବତୋ ସବ୍ବକାଲେ ଯୋଗୋ ସବ୍ବକାଲେସୁ ସବ୍ବକତ୍ତବ୍ବକମ୍ମାନଂ ୱିଦହନଂ ୱିଧାନଂ ନାମ। ଇଦଞ୍ଚିଦଞ୍ଚ କରିସ୍ସାମି, ଇମସ୍ମିଂ କତେ ଇଦଂ ଭୱିସ୍ସତୀ’ତି ପୁବ୍ବଭାଗେ ଉପାୟେନ କତ୍ତବ୍ବୱିଧାନଂ କିରିୟା ନାମ କରଣକାଲେୟେୱ ଲବ୍ଭତି। ପୁବ୍ବଭାଗେ ଚ କରଣକାଲେ ଚ ନିସମ୍ମକାରୀତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ।

ସେଯ୍ୟଥୀଦନ୍ତି ଯାନି ସଥାନି ତେନ ଉଗ୍ଗହିତାନି ତାନି ସେଯ୍ୟଥିଦଂ ୱିଭଜିସ୍ସାମୀତି ଅଥୋ ଅନେକଥତୋ ମହନିଦାନସୁତ୍ତୱଣ୍ଣନାୟଞ୍ଚ ଏୱମେୱଥୋ ୱୁତ୍ତୋ’ ସେଯ୍ୟଥିଦଂ କତମାନୀ’ତି କେଚି ୱଦନ୍ତି। ତଂ’କତମେ ପଞ୍ଚୁପାଦାନକ୍ଖଧା? ସେଯ୍ୟଥିଦଂ? ରୂପୁପାଦାନକ୍ଖଧୋ’ତିଆଦିନା ନୟେନ ସମେତି। ତେସୁ ଚ ଏକୂନୱୀସତିସଥେସୁ।

ସୁତୀତି ଏଥ ସୁଯ୍ୟତେ ଧମ୍ମୋ ଏତାୟାତି ସୁତି, ୱେଦୋ।

ସମ୍ମୁତୀତି ସଦ୍ଦଗନ୍ଥୋ। ସେସା ସଙ୍ଖ୍ୟାଦୟୋପି ଚ କତ୍ତୁୟୋନକତ୍ତା ବାହିର ସଥେସୁ ଯଦି ଦିସ୍ସନ୍ତି ତେ ସୁଗହେତବ୍ବା ୟେୱାତି।

ଭତ୍ତୱିସ୍ସଗ୍ଗକରଣଥାୟାତି ଭତ୍ତକିଚ୍ଚକରଣଥାୟ।

ସକିଂ ଏୱଂ ଚକ୍ଖୁଂ ଉଦପାଦୀତି ଅତୀତଭୱେ ତୀସୁ ୱେଦେସୁ ପରିଚୟସତିଞାଣବଲେନ ସକିମେୱ ଏକୁଗ୍ଗହଣୱାରମେୱ ଚକ୍ଖୁ ୱେଦୁଗ୍ଗହଞାଣଚକ୍ଖୁ ଉଦପାଦି। ବହୁତରଂ ଅୱଚାପେତ୍ୱା ଏକୱାରମେୱ ୱଦାପେତ୍ୱା ଧାରେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତସ୍ସ ଞାଣଚକ୍ଖୁ ଉଦପାଦୀତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ।

ଆଚରିୟସ୍ସ ଅନୁୟୋଗଂ ଦତ୍ୱା’ତି’ଆଚରିୟ, ତୁମ୍ହେହି ଯଂ ଯଂ ଇଚ୍ଛଥ, ତଂ ତଂ ମଂ ପୁଚ୍ଛଥ, ଅହଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସ୍ସାମି। ବ୍ୟାକାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତସ୍ସ ମେ ଆଚିକ୍ଖଥା’ତି ଆଚରିୟସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ ଅନୁୟୋଗଂ ଅନୁଯୁଞ୍ଜନଂ ଚୋଦନଂ ଦତ୍ୱା। ଏକଚ୍ଚୋ ହି ଅନୁୟୋଗଂ ଦାତୁଂ ସକ୍କୋତି ବ୍ୟାକାତୁଂ ପନ ନ ସକ୍କୋତି। ନାଗସେନଦାରକୋ ପନ ତଦୁଭୟମ୍ପି କାତୁଂ ସକ୍କୋତିୟେୱ।

ଧମ୍ମଚକ୍ଖୁଂ ଉଦପାଦୀତି’ଯଂ କିଞ୍ଚି ସମୁଦୟଧମ୍ମଂ ସବ୍ବଂ ତଂ ନିରୋଧଧମ୍ମନ୍ତିଧମ୍ମଚକ୍ଖୁ ସୋତାପତ୍ତିମଗ୍ଗଞାଣଂ ନିବ୍ବାନାରମ୍ମଣଂ ହୁତ୍ୱା ଏୱଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜନାକାରେନ ଉଦପାଦିଯଂ କିଞ୍ଚି ସଙ୍ଖତଂ ଧମ୍ମଜାତଂ ସମୁଦୟଧମ୍ମଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜନସଭାୱଂ ସବ୍ବଂ ତଂ ନିରୋଧଧମ୍ମଂ, ସବ୍ବଂ ତଂ ଧମ୍ମଜାତଂ ନିରୁଜ୍ଝନସଭାୱଂ ଅନିଚ୍ଚଂ ଖୟୱୟଧମ୍ମନ୍ତି ଉଦପାଦି। କସ୍ମା ନିବ୍ବାନାରମ୍ମଣଂୟେୱ ମଗ୍ଗଞାଣମେୱ ଉଦପାଦୀ?ତି। ତପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦକମୋହନ୍ଧକାରଂ ୱିଦ୍ଧଂସେତ୍ୱା ଉପ୍ପନ୍ନତ୍ତା।

(ଦୋସିନା) ଦୋସିତାତି ୱତ୍ତବ୍ବେ ତକାରସ୍ସ ତକାରଂ କତ୍ୱା ଦୋସିନା’ତି ୱୁତ୍ତଂ।

ରଥଂ ଆରୁୟ୍ହା’ତି ଏଥ ସାମିକଂ ରମୟତୀତି ରଥୋ’ତି ୱିଗ୍ଗହୋ କାତବ୍ବୋ।

ରାଜରଥୋ ନାମ ସବ୍ବରତନୱିଚିତ୍ତୋ ଇଚ୍ଛିତବ୍ବୋ।

(ୱୟହଂ) ୱହନ୍ତୀ ଏତେନାତି ୱୟହଂ ଉପରିମଣ୍ଡପସଦିସପଦରଚ୍ଛନ୍ନସବ୍ବମାଲାଗୁଣ୍ଠିମଂ ୱା ଛାଦେତ୍ୱାତି ଅଟ୍ଠକଥାୟଂ ୱୁତ୍ତନୟେନ କତସକଟଂ ୱୟ୍ହଂ ନାମ।

ସଦମାନିକା’ତି ଉଭୋସୁ ପସ୍ସେସୁ ସୁୱଣ୍ଣରଜତାଦିମଯା ଗୋପାନସିଯୋ ଦତ୍ୱା ଗରୁଡପକ୍ଖକନଯେନ ସଦମାନିକା’ତି ଅଟ୍ଠକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନ କତୋ ଯାନୱିସେସୋ ୱୟ୍ହାଦିଦ୍ୱଯଂ ଚେକଥାଯ ଇଧାନୀତଂ

ତିଥକରୋ’ତି’ଉଗ୍ଗହୋ ସୱଣଂ ପୁଚ୍ଛା କଥନଂ ଧାରଣଂ ଇତି ପଞ୍ଚଧମ୍ମୱସେନେୱ ତିଥୱାସୋ ପୱୁଚ୍ଚତୀ’ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ତିଥୱାସେ ପତିଟ୍ଠାଯ ପରେ ଚ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ପିଟକତ୍ତଯତିଥଛେକକରଣେନ ଧମ୍ମତିଥଙ୍କରୋ।

ନିପୁଣୋ’ତି ବଧାଦୀସୁ ଉପଜାନନସମତ୍ଥୋ।

ୱିସାରଦୋ’ତି ପରିସାସୁ ଭଯରହିତୋ।

ସାମଯିକୋ’ତି ଦେସଜଭାସାସଙ୍ଖାତସମଯକୁସଲୋ ସକସମଯସମଯନ୍ତରଛେକଞାଣୱନ୍ତୋ।

ପଟିଭାଣୋ’ତି କଲ୍ଯାଣୱାକ୍କ ସଙ୍ଖାତପଟିଭାଣୱନ୍ତୋ।

ମେଧାୱୀତି ଧମ୍ମୋଜପଞ୍ଞାଯ ମେଧାୱୀ। ଧମ୍ମୋଜପଞ୍ଞା ନାଯ ଞାନଗତୋ ପଣ୍ଡିତୋ’କିଂ ସୁତଂ କିଂ ୱା ସୁଣାମି, କିଂ କୁସଲଂ ଗୱେସିନ୍ତି’ ଯାଯ ୱିଚାରେତି ସା ଧମ୍ମୋଜପଞ୍ଞା ନାମ।

ଆଯସ୍ମାପି ଖୋ ନାଗସେନୋ ପଟିସମ୍ମୋଦି…ପେ… ଆରାଧେସିତି ଯେନେୱ ସମ୍ମୋଦନିଯୱଚନେନ ଥେରୋ ରଞ୍ଞୋ ମିଲିନ୍ଦସ୍ସ ଚିତ୍ତଂ ଆରାଧେସି ତୋସେସି ତେନେୱ ସମ୍ମୋଦନୀଯୱଚନେନ ରଞ୍ଞା ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସମ୍ମୋଦୀତି ଯୋଜନା।

ଞାଯାମୀତି ଞାତୋ ପାକଟୋ ହୋମି।

ଅପି ଚ ଖୋ ମହାରାଜ …ପେ… ନାଗସେନୋ’ତି ଯଂ ଇଦଂନାଗସେନୋ’ତି ନାମଂ ଏସା ସଙ୍ଖା ସମଞ୍ଞା ପଞ୍ଞତ୍ତି ୱୋହାରୋ ନାମମତ୍ତଂ ହୋତୀତି ଯୋଜନା।

(ସଙ୍ଖା) ଏଥ ଚ ସଙ୍ଖାଯତୀତି ସଙ୍ଖା। ସଙ୍କଥିଯତୀତି ଅଥୋ କିନ୍ତି ସଙ୍କଥିଯତି? ପରସ୍ସାତି ଅତ୍ତା’ତି ଭତ୍ତୋ’ତି ପୋସୋ’ତି ପୁଗ୍ଗଲୋ’ତି ନରୋ’ତି ମାଣୱୋ’ତି ତିସ୍ସୋ’ତି ଦତ୍ତୋ’ତି ମଞ୍ଚପୀଠଂ ଭିସିବିମ୍ବୋ ହନନ୍ତି ୱିହାରୋ ପରିୱେଣଂ ଦ୍ୱାରଂ ୱାତପାନନ୍ତି। ଏୱଂ ଅନେକେହି ଆକାରେହି ସଙ୍କଥୀଯତିତି ସଙ୍ଖା।

ସମଞ୍ଞା ସମ୍ମା ଞାଯତୀତି କିନ୍ତି ଞାଯତୀ?ତି। ଅହନ୍ତି ମମନ୍ତି…ପେ… ଦ୍ୱାରଂ ୱାତପାନନ୍ତି ସମ୍ମା ଞାଯତୀତି ସମଞ୍ଞା।

(ପଞ୍ଞତ୍ତି) ପଞ୍ଞାପୀଯତୀତି ପଞ୍ଞତ୍ତି।

(ୱୋହାରୋ)। କିନ୍ତି ପଞ୍ଞାପୀଯତୀତି…ପେ… ୱୋହରୀଯତୀତି ୱୋହାରୋ। କିନ୍ନି ୱୋହରୀଯତିତି। ଅହନ୍ତି ମମନ୍ତି…ପେ… ଦ୍ୱାରଂ ୱାତପାତନ୍ତି ୱୋହରୀଯତୀତି ୱୋହାରୋ। ଇମେହି ଚତୁହି ସଙ୍ଖାଆଦୀହି ପଦେହୀ ନାମପଞ୍ଞତ୍ତିଯେୱ ଅଧିପ୍ପେତା ନାମମତ୍ତନ୍ତି ଦସ୍ସନତୋ।

ସଚେ ୱଂ ମହାରାଜ ପଣ୍ଡିତୱାଦା ସଲ୍ଲପିସ୍ସସୀତି ୱଂ ସଚେ ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ପଣ୍ଡିତାନଂ ସଲ୍ଲାପେନ।

ଆୱେଠନମ୍ପି କଯିରତି ନିବ୍ବେଠନମ୍ପି କଯିରତୀ’ତି ପଞ୍ହପୁଚ୍ଛନୱସେନ ୱେଠନଂ ପଣ୍ଡିତେହି କଯିରତି ପଞ୍ହୱିସ୍ସଜ୍ଜନୱସେନ ୱେଠନଂ ପଣ୍ଡିତେହି କଯିରତି ପଞ୍ହୱିସ୍ସଜ୍ଜନୱସେନ ନିବ୍ବେଠନମ୍ପି କଯିରତି।

ନିଗ୍ଗହୋ’ପି କଯିରତୀ’ତି ନାଗସେନଥେରୋ ମୁସାଭଣତୀତିଆଦିନା ନିଗ୍ଗହନଯେନ ଅଞ୍ଞପଣ୍ଡିତାନଂ ନିଗ୍ଗହଣୱଚନଂ ଅଞ୍ଞପଣ୍ଡିତେହି କଯିରତି। ଅପି ଚ କଥାୱଥୁପ୍ପକରଣେ ଆଗତୋ ସବ୍ବନିଗ୍ଗହୋ ନିଗ୍ଗହୋଯେୱ।

ପଟିକ୍କମମ୍ପୀ’ତି ୱଂ ମହାରାଜ’ରାଜା ମିଲିନ୍ଦୋ ଜମ୍ବୁଦୀପେ ଅଗ୍ଗରାଜା କସ୍ମା ମୁସା ଭଣସୀ’ତିଆଦିନା ପଟିକ୍କମମ୍ପି କଯିରତି।

ୱିସେସୋ ‘ପୀତି’ସମ୍ପନ୍ନଂ ମୁନିନୋ ଚିତ୍ତଂ, ‘କମ୍ପନା ବୁଦ୍ଧୱେନ ଚ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନଂ ଧମ୍ମଗତାନଂ ପସଂସତୀ’ତିଆଦିନା ଗୁଣପସଂସନସଙ୍ଖାତ ୱିସେସୋ। ଇଧ ପନ କଲ୍ଲୋ’ସି ଭନ୍ତେ’ତିଆଦି ପଟିଗ୍ଗହଣୱିସେସୋ’ତି’ସମ୍ପନ୍ନଂ ମୁନିନୋ ଚିତ୍ତଂ…ପେ… ଧମ୍ମଗତାନଂ ଅନୁମୋଦସୀ’ତିଆଦିନା ଗୁଣପସଂସନସଙ୍ଖାତୋ ପଟିଗ୍ଗହଣୱିସେସୋ। ଇଧ ପନ ସାଧୁ ଖୋ ୱଂ ମହାରାଜ ରଥଂ ଜାନାସୀ’ତିଆଦି। ଏକଂ ୱଥୁଂ ପଟିଜାନନ୍ତୀତି କଲ୍ଲାଣମଣିଆଦିକଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଏକଂ ୱଥୁଂ କଲ୍ଲାଣଂ ୱା ଅଥି ନଥିତି ପଟିଜାନନ୍ତି ପଠମଦିୱସେ ତଯୋ ପଞ୍ହେ ରଞ୍ଞା ପୁଚ୍ଛିତା ନାମପଞ୍ଞତ୍ତିପଞ୍ହୋ ସତ୍ତୱସ୍ସିକପଞ୍ହୋ ୱୀମଂସନପଞ୍ହୋ।

ଭନ୍ତେ ନାଗସେନ ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମୀତି …ପେ… କିମ୍ପନ ମହାରାଜ ତଯା ପୁଚ୍ଛିତନ୍ତି ତତିଯୋ ୱୀମଂସନପଞ୍ହୋ ଠାନୁପ୍ପତ୍ତିକପଟିହାନଜାନନଥାଯ ୱୀମଂସନୱସେନ ପୁଚ୍ଛିତତ୍ତା ୱିମଂସନପଞ୍ହୋ ନାମ। ତଥ’ପୁଚ୍ଛିତୋ ମେ ଭନ୍ତେ’ତି ଇଦଂ ରଞ୍ଞା ଅତ୍ତନା ହେଟ୍ଠା ପୁଚ୍ଛିତେ ଦ୍ୱେ ପଞ୍ହେ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ।

ୱିସ୍ସଜ୍ଜିତଂ ମେ’ତି ଇଦମ୍ପି ଥେରେନ ଅତ୍ତନା ହେଟ୍ଠା ୱିସ୍ସଜ୍ଜିତେ ଦ୍ୱେ ପଞ୍ହେ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ।

ନାଗସେନୋ ନାଗସେନୋ’ତି ସଞ୍ଜାଯଂ କରୋନ୍ତୋ ପଞ୍ଚାମୀତି ରଞ୍ଞା ନାଗସେନଥେରେ ବହୁମାନଗାରୱୋ କତୋ’ତି ଦୀପେତୁଂ ବୁଦ୍ଧଘୋସାଚରିଯେନ ୱୁତ୍ତଂ ଅଗାରୱୋ ହି ପୁଗ୍ଗଲୋ ଗରୁଟ୍ଠାନିଯଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଦିସ୍ୱାପି ସୁତ୍ୱାପି ଜାନିତ୍ୱାପି ଅପସ୍ସନ୍ତୋ ଅସୁଣନ୍ତୋ ଅଜାନନ୍ତୋ ୱିଯ ହୋତୀତି। ତତ୍ରାଯଂ ୱଚନଥୋ? ଆଗୁଂ ପାପଂ ନ କରୋତୀତି ନାଗୋ। ସେନ୍ତି ସଯନ୍ତି ଏତେନ ୱାଦପଚ୍ଚଥିକା ଜନାତି ସେନୋ ନାଗୋ ଚ ସୋ ସେନୋ ଚାତି ନାଗସେନୋ ସାମଞ୍ଞାଦୀସୁ ଚତୁସୁ ନାମେସୁ ଇଦଂ କିତ୍ତିମନାମଂ।

ସୁଟ୍ଠୁ ଥେରୋ ଅବଭନୁମୋଦୀତି’ସାଧୁ ସୁଟ୍ଠୁ’ତି ୱଚନେନ। ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ପୁଚ୍ଛିତୋ ଅନଥକାଲପଞ୍ହୋ।

କତମେଥ ନାଗସେନୋ’ତି କତମୋ ଧମ୍ମୋ ଏତସ୍ମିଂ ୱଚନେ ନାଗସେନୋ ନାମ ହୋତୀତି ପୁଚ୍ଛି।

ଜୀୱୋ’ତି ଜୀୱଭୁତୋ ୱାଯୋ।

ଅସ୍ସାସପସ୍ସାସା ନାମେତେ କାଯସଙ୍ଖାରୋ’ତି ଥେରୋ ଅଭିଧମ୍ମକଥଂ ଅକାସୀତି ଇମିନା ଅନନ୍ତକାଯସ୍ସ ଏତେ ଅନ୍ତୋ-ପୱିସନ-ବହି-ନିକ୍ଖମତୱାତା ଅସ୍ସାସପସ୍ସସା ନାମ କରଜକାଯେନ ଅଭିସଙ୍ଖରୀଯନ୍ତି, ତସ୍ମା କାଯସଙ୍ଖାରା ଚ ହୋନ୍ତି, ତେନେୱ ଜୀୱେନ ନାଗସେନୋ ନାଗସେନୋ’ତି ଇମିନା ନାମମତ୍ତଂ ଗଣ୍ହାତି ନ ପୁଗ୍ଗଲୋ ଜୀୱୋ ଗହେତବ୍ବୋ’ତି ଥେରୋ ଅଭିଧମ୍ମକଥଂ ଅକାସି।

ଉପାସକତ୍ତଂ ପୱେଦେସୀ’ତି ଅତ୍ତସନ୍ନିଯ୍ୟାତନେନ ସିସ୍ସଭାୱୂପଗମନେନ ପଣିପାତେନ ସମାଦାନେନାତି ଚତୁସୁ ସରଣଗମନୂପାଯେସୁ ସମାଦାନେନ ରତନତ୍ତଯସ୍ସ ଚ ଥେରସ୍ସ ଚ ଉପାସକଭାୱଂ, ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି, ଧମ୍ମଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି, ସଙ୍ଘଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି, ତଞ୍ଚ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି, ଉପାସକଂ ମଂ ଧାରେହି ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ପାଣୁପେତଂ ସରଣଂ ଗତନ୍ତି।

ଅନନ୍ତକାଯପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

କିସ୍ମିଂ ହୋତି କଥାସଲ୍ଲାପୋ’ତି କିସ୍ମିଂ କାରଣେ ନିମିତ୍ତଭୁତେ କଥାସଲ୍ଲାପୋ ହୋତି। କିମ୍ପଯୋଜନୋ କଥାସଲ୍ଲାପୋ’ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ ଇଦଂ ରଞ୍ଞା କିମଥାଯ ୱୁତ୍ତଂ? ଅନୁଯୋଗଦାନଥାଯ ଚେୱ ପୁଚ୍ଛନସ୍ସ ଓକାସଦାପନଥାଯ ଚାତି ଞାତବ୍ବଂ।

ଅଥେନ ମଯଂ ମହାରାଜ ଅଥିକା ଅଥେନ ହୋତୁ କଥାସଲ୍ଲପୋ’ତି ଇମିନା ଥେରୋ ରଞ୍ଞୋ ଅନୁଯୋଗଞ୍ଚେୱ ଓକାସଞ୍ଚ ଦେତି ତଥ ଅଥେନା’ତି।

’ଅଥୋ ପଯୋଜନୋ ସଦ୍ଧା’ଭିଧେଯ୍ଯ ୱୁଦ୍ଧିଯଂ ଧନେ,

ୱଥମ୍ହି କାରଣେ ନାସେ ହିତେ ପଚ୍ଛିମପଦ୍ଧତେ’ତି;

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେସୁ ଅଥେସୁ ଇଧ ପଯୋଜନଞ୍ଚ ହିତଞ୍ଚ ଲବ୍ଭତି। ତେସୁ ଲୋକିଯଲୋକୁତ୍ତରଫଲଂ ପଯୋଜନଂ ନାମ, ସାସନୱୁଦ୍ଧି ୱା। ଯଥିଚ୍ଛିତଫଲନିପ୍ଫାଦାନୋ ହିନୋତି ପୱତ୍ତତୀତି ହିତଂ। ଦାନସୀଲାଦିଲୋକିଯଲୋକୁତ୍ତରକାରଣଂ।

କିନ୍ତୀ’ତି କିମ୍ପି ଅସଙ୍ଖତଧାତୁସଙ୍ଖାତେ ନିଵାନେ ଫଲସଙ୍ଖାତେ ନିଵାନେ ଇଦଂ ପଜ୍ଜୁପ୍ପନ୍ନଦୁଜ୍ଖଂ ନିରୁଜ୍ଝେୟ୍ୟ।

ଅନୁପାଦାପରିନିଵାନନ୍ତି ଅରହତ୍ତଫଲସଙ୍ଖାତଂ ଅନୁପାଦାପରିନିଵାନଂ। ନିଵାନଞ୍ହି ଦୁଵିଧଂ ଅପଚ୍ଚଯପରିନିଵାନଂ ଅନୁପାଦାପରିନିଵାନନ୍ତି। ତେସୁ ଅଵିଜ୍ଜାଦିପଚ୍ଚଯରହିତତ୍ତା ଅସଙ୍ଖତଧାତୁ ଅପଚ୍ଚଯ-ପରିନିଵାନଂ ନାମ। କିଲେସସଙ୍ଖତ-ପରିନିଵାନସଙ୍ଖାତଂ ଉପାଦାନ ରହିତତ୍ତା ଅରହତ୍ତଫଲଂ ଅନୁପାଦାପରିନିଵାନଂ ନାମ।

ରାଜାଭିନୀତା’ତି ରାଜୁହି ପୀଳିତା ରାଜଭୀତା ଵା।

ଇଣଟ୍ଟା’ତି ଇଣେନ ପୀଳିତା।

କଲ୍ଲୋ’ସୀତି ବ୍ଯାକରଣ ଞାଣେନ ଛେକୋ’ସି, ଅଙ୍ଗୁତ୍ତରଟୀକାଯଂ’’ ବ୍ଯାକରଣେ ସମତ୍ଥୋ’। ପଟିବଲୋ’ତିପି ଵତ୍ତୁଂ ଵଟ୍ଟତି ଯେଵାତି।

ପଜ୍ଜାପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ସୋପାଦାନୋ’ତି ସକିଲେସୋ।

ପଟିସନ୍ଦହନପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ଯୋନିସୋ ମନସିକାରେନାତି ଅନିଚ୍ଚଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଉପାଯେନ ପଥେନ ସାରଣଲକ୍ଖଣେନ ଆରମ୍ମଣପଟିପାଦକମନସିକାରେନ।

ମନସିକାରପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

ଉସ୍ସହନଲକ୍ଖଣେ’ତି ସମ୍ପଯୁତ୍ତାନଂ ଆରମ୍ମଣେ ସଂଯୋଜନଵସେନ ଉସ୍ସହନଲକ୍ଖଣେ ଗଣ୍ହନଲକ୍ଖଣେ ଵା।

ମନସିକାରଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଯୋ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧୋ ଵରପାତିମୋକ୍ଖିଯୋ’ତି ଯୋ ପାତିମୋକ୍ଖସୀଲସଂଵରସଙ୍ଖାତୋ ବୁଦ୍ଧୁପ୍ପାଦେଯେଵ ଉପ୍ପନ୍ନୋ ସୀଲଗୁଣୋ ସଯଂ ପତିଟ୍ଠାତି ଇନ୍ଦ୍ରିଯାଦୀନଂ ଏକଦସନ୍ନଂ କୁସଲଧମ୍ମାନଂ ନିସ୍ସଯାକାରେନ ନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ ଚେଵ ବଲଵକାରଣଟ୍ଠେନ ଉପନିସ୍ସଯୋ ଚ ପଥଵୀ ଇଵ ସତ୍ତାନଂ ପତିଟ୍ଠା।

ସୀଲପତିଟ୍ଠାନଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ ନଵମୋ।

ଅଞ୍ଞେସଂ ଚିତ୍ତଂ ଵିମୁତ୍ତଂ ପସ୍ସିତ୍ଵା’ତି ଅଞ୍ଞେସଂ ଅରିଯାନଂ ସୋତାପତ୍ତିଫଲାଦିକେ ଫଲେ ଵିସେସେନ ଅଧିମୁତ୍ତଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ଞାଣଚକ୍ଖୁନା ପସ୍ସିତ୍ଵା।

ସଦ୍ଧାଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ସବ୍ବେ କୁସଲା ଧମ୍ମା’ତି ସବ୍ବେ ଲୋକିଯକୁସଲଧମ୍ମା ଉପ୍ପନ୍ନା ନ ପରିହାଯନ୍ତି।

ଵୀରିଯଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ ଏକାଦସମୋ।

ଅପିଲାପନଲକ୍ଖଣୋ’ତି ଆରମ୍ମଣେ ଅନୁପଵିସନଟ୍ଠେନ ଓଗାହନଲକ୍ଖଣୋ ସପ୍ପଟିଭାଗଧମ୍ମୋ’ତି ପଟିଭାଗେନ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକେନ ସହ ଵତ୍ତନ୍ତୀତି ସପ୍ପଟିଭାଗା ସୁକ୍କୋ ଚ କଣ୍ହପଟିଭାଗେନ ସପ୍ପଟିଭାଗୋ।

କଣ୍ହସୁକ୍କସପ୍ପଟିଭାଗେ’ତି ଇଦିସପାଠୋ ଯଦି ଅତ୍ଥି ସୁନ୍ଦରୋଯେଵ।

ଅପିଲାପେତୀତି ଅନୁପଵିସନଟ୍ଠେନ ଓଗାହତି।

ହିତାହିତାନଂ ଧମ୍ମାନଂ ଗତିଯୋ’ତି କୁସଲାକୁସଲାନଂ ଧମ୍ମାନଂ ଇଟ୍ଠାନିଟ୍ଠ-ୱିପାକଦାନଭାୱ-ସଂଖାତ-ନିପ୍ଫତ୍ତିଯୋ।

ସଦ୍ଦଥକନ୍ତି ସଦ୍ଦକିଚ୍ଚେ ନିଯୁତ୍ତଂ ସଦ୍ଦଲୀନୁଧଚ୍ଚେସୁ ଇଚ୍ଛିତଦ୍ଦଂ ୱା।

ସତିଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ ଦ୍ୱାଦସମୋ।

ତପ୍ପମୁଖା’ୱାତି ରାଜପ୍ପଧାନା ଇୱ।

ସମାଧିପଞ୍ହୋ ତେରସମୋ।

ଯୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ସୋ ଏୱ ସୋ’ତି ଯୋ ପଥୱିଫସ୍ସାଦିପରମଥଧମ୍ମୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସୋ ଉପ୍ପନ୍ନପୁବ୍ବଧମ୍ମୋ ଏୱ।

ପଞ୍ଞାଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ ଚୁଦ୍ଦସମୋ।

ନାନା-ଏକକିଚ୍ଚକରଣପଞ୍ହୋ ପଣ୍ଣରସମୋ।

ପଣ୍ଣରସପଞ୍ହୱନ୍ତୋ ପଠମୱଗ୍ଗୋ ସମତ୍ତୋ।

ୱଂ ପନ ଭନ୍ତେ ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ କିଂ ୱଦେଯ୍ୟାସୀ’ତି ଯଦା ୱଂ ଦହରୋ ତରୁଣୋ ମଦୋ ଉତ୍ତାନସେୟ୍ୟକୋ ଅହୋସି ସୋଯେୱ ୱଂ ଏତରହି ମହନ୍ତୋ’ତି ଇମସ୍ମିଂ ୱଚନେ ମଯା ଚ କେନୱିଧ ପୁଚ୍ଛନୱସେନ ୱୁତ୍ତେ ୱଂ କିଂ ୱଦେଯ୍ୟାସୀତି ଯୋଜନା।

ଦୁତିଯୱଗ୍ଗେ ପନ ଧମ୍ମସନ୍ତତିପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ନ ପଟିସଦହନଜାନନପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ସକିଚ୍ଚଯନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ୱିସଯୋଭାସନକିଚ୍ଚଂ।

ଆଲିମ୍ପନଂ ୱିଜ୍ଝାପେତୁନ୍ତି ଅଗ୍ଗିଂ ନିବ୍ବାପେତୁଂ

ପଞ୍ଞାନିରୁଜ୍ଝନପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ।

ନିବ୍ବିସଂ ଭତକୋ ଯଥା’ତି ଯଥା ଭତକୋ ଭତକକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଲଦ୍ଧଂ ନିବ୍ବିସଂ ନିବ୍ବିସନ୍ତୋ ଲଭନ୍ତୋ ଦୁକ୍ଖଂ ଜୀୱିତୁଂ ନାଭିନନ୍ଦତି ମରଣଞ୍ଚ ନାଭିନନ୍ଦତି ମରଣକାଲଂ ଆଗମେତି, ଏୱମେୱାହଂ କାଲଂ ମରଣକାଲଂ ପଟିକଙ୍ଖାମି ଆଗମେମୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ପରୀନିବ୍ବାନପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

ଯଦି କୁସଲା ନ ଦୁକ୍ଖା’ତି ସୁଖା ୱେଦନା କୁସଲା ଯଦି ସିଯା ସା କୁସଲା ୱେଦନା ନ ଦୁକ୍ଖଭୂତା।ଯଦି ସିଯା ସା କୁସଲା ନ ହୋତି। କୁସଲଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ନ ଉପପଜ୍ଜତୀ’ତି କୁସଲଂ ଦୁକ୍ଖଭୂତନ୍ତି ୱଚନଂ ନ ଉପପଜ୍ଜତୀତି ୱୁତ୍ତଂ ନ ଯୁଜ୍ଜତି। କୁସଲଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନ। ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞପଚ୍ଚନୀକତ୍ତା’ତି ରଞ୍ଞୋ ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ସଭାୱୋ ପନ ଏୱଂ ନ ହୋତି। କୁସଲା ହି ସୁଖା ୱେଦନା ସଙ୍ଖାରଦୁକ୍ଖେନ ୱିପରିଣାମଦୁକ୍ଖେନ’ପି ଦୁକ୍ଖା। ନେକ୍ଖମ୍ମନିସ୍ସିତଦୋମନସ୍ସସଙ୍ଖାତଦୁକ୍ଖା’ପି ଅନୱଜ୍ଜଟ୍ଠେନ କୁସଲା ସିଯାତି ଥେରୋ ପନ ମଯି ରାଜାନଂ ଅଯୋଗୁଳଅହିମପିଣ୍ଡପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତେ ତଂ ରାଜା ମିଚ୍ଛା ବ୍ଯାକରିସ୍ସତି। ତସ୍ମିଂ ଦୋସଂ ଆରୋପେସ୍ସାମି। ରାଜା ତଂ ମିଚ୍ଛା ବ୍ଯାକରିସ୍ସତି। ତସ୍ମିଂ ଦୋସଂ ଆରୋପେସ୍ସାମି। ରାଜା ତଂ ହରିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ମଂ ଅଥଜପ୍ପନଂ ଯାଚିସ୍ସତି। ଅଥ ରାଜାତଂ ସଭାୱଥଂ ସଞ୍ଞାପେସ୍ସାମୀତି ମନ୍ତ୍ୱା ତଂ କିମ୍ମଞ୍ଞସି ମହାରାଜା’ତିଆଦିମାହ। କିନ୍ନୁ ଖୋ ମହାରାଜ ଉଭୋ’ପି ତେ ଦହେଯ୍ୟୁନ୍ତି ଇମସ୍ମିଂ ପୁଚ୍ଛାୱଚନେ ଥେରେନ ୱୁତ୍ତେ ରାଜା ସୀତୁଣ୍ହସମଞ୍ଞାତା ତେଜୋଧାତୁ’ତି ସୁତତ୍ତା ସୀତହିମପିଣ୍ଡସ୍ସ ଖରଖାଦନଭାୱଞ୍ଚ ସଧାଯ ଧାତୁନଂ ଉସ୍ସଦଭାୱଜାନନଞାଣତୋ ୱିରୁଜ୍ଝିତ୍ୱା’ଆମ ଭନ୍ତେ ଉଭୋ’ପି ତେ ଦହେଯ୍ୟୁନ୍ତି ୱିରୁଦ୍ଧପଟିୱଚନଂ ଅଦାସି।

ନ ହି ଭନ୍ତେ’ତି ରଞ୍ଞୋ ଅୱଜାନନପଟିକ୍ଖପନଂ।

ଅଜାନାହି ନିଗ୍ଗହନ୍ତି ଥେରୱଚନଂ। ଯସ୍ମା ତେ ପୁରିମାଯ’ଆମା’ତି ପଟିଞ୍ଞାଯ ପଚ୍ଛିମା’ନ ହି ଭନ୍ତେ’ତି ପଟିଞ୍ଞା ପଚ୍ଛିମାଯ ଚ ପୁରିମା ନ ସନ୍ଧିଯତୀ। ତସ୍ମା ୱଂ ନିଗ୍ଗହଂ ପତ୍ତୋ। ୱଂ ନିଗ୍ଗହଂ ଦୋସଂ ଅପରାଧଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛାହୀ’ତି ଅଥୋ। ଇଦାନି ଉଭିନ୍ନଂ ତତ୍ତାଭାୱଦସ୍ସନୱସେନ ଉଭିନ୍ନଂ ସୀତଲାଭାୱଦସ୍ସନୱସେନ ଚ ତଂ ନିଗ୍ଗହଂ ପାକଟଂ କରୋନ୍ତୋ ଯଦି ତତ୍ତଂ ଦହତୀ’ତିଆଦିମାହ।

ତଥ– ‘ଯଦି ତତ୍ତଂ ଦହତୀ’ତି ସଚେ ଉଭିନ୍ନଂ ତତ୍ତତା ଦହତି। ଯଦି ତତ୍ତଂ ଦହତୀ’ତି ଚ ଠପନୱଚନଂ।

ନ ଚ ତେ ଉଭୋ’ତି ଦୋସାରୋପନୱଚନଂ।

ତେନ ନ ଉପ୍ପଜ୍ଜତୀ’ତି ତେନ ତସ୍ମିଂ ଉଭିନ୍ନଂ ଉଣ୍ହଭାୱକାରଣା ଉଭୋ’ପେତେ ଦହନ୍ତି’ତି ୱଚନଂ ତତ୍ତଭାୱସ୍ସ ଦହନେ ନ ଉପପଜ୍ଜତି, ନ ଯୁଜ୍ଜତି।

ଯଦି ସୀତଲଂ ଦହତୀତି ସଚେ ଉଭିନ୍ନଂ ସୀତଲଭାୱୋ ଦହତି ତେନ ନ ଉପପଜ୍ଜତୀ’ତି ତସ୍ମା କାରଣା ଉଭିନ୍ନଂ ସୀତଲାଭାୱକାରଣା ଉଭୋ’ପି ତେ ଦହନ୍ତି’ତି ୱଚନଂ ସୀତଲଭାୱସ୍ସ ଦହନେନ ନ ଉପପଜ୍ଜତୀ’ତି ୱତ୍ତୁଂ ନ ଯୁଜ୍ଜତି ପୁନ ତଂ ଦୋସଂ ପାକଟତରଂ କରୋନ୍ତୋ ଥେରୋ କିସ୍ସ ପନ ତେ ମହାରାଜ ଉଭୋ’ପି ଦହନ୍ତିତିଆଦିମାହ।

(କିସ୍ସ)ତଥ-କିସ୍ସାତି କେନ କାରଣେନ ଉଭୋପି ତେ ଦହନ୍ତୀତି।

ତେନ ନ ଉପପଜ୍ଜତୀତି କେନ ତସ୍ମା କାରଣା ଏକସ୍ସ ଉଣ୍ହସ୍ସ ଏକସ୍ସ ସୀତଲସ୍ସ ଭାୱକାରଣା ଉଭୋପି ତେ ଦହନ୍ତୀ’ତି ତଯା ୱୁତ୍ତୱଚନଂ ନ ଉପପଜ୍ଜତି ନ ୱଟ୍ଟତି। ଉଭୋପି ତେ ଦହନ୍ତୀତି ୱତ୍ତୁଂ, ଅଯୁତ୍ତମ୍ପି ତଯା ୱୁତ୍ତମେୱ। କୁସଲଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ୱତ୍ତୁଂ ୱୁତ୍ତମେୱ କୁସଲଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ନ ଉପପଜ୍ଜତୀତି ଇଦଂ ୱଂ କସ୍ମା ୱଦସି? ୱତ୍ତୁଂ ଯୁତ୍ତୱଚନଂ ନ ଯୁଜ୍ଜତୀତି ୱଦସି ୱତ୍ତୁଂ ଅଯୁତ୍ତୱଚନଂ ଯୁଜ୍ଜତୀତି ୱଦସୀତି ଥେରସ୍ସ ୱଚନେନ ଅତ୍ତନୋ ୱାଦେ ଦୋସଂ ପସ୍ସନ୍ତୋ ତଂ ପରିହରିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ନୀୱମନୋ ଥେରଂ ଅଥଜପ୍ପନଂ ଯାଚନ୍ତୋ’ନାହଂ ପଟିବଲୋ’ତିଆଦିମାହ।

ତଯା ୱାଦିନାତି ଯୁତ୍ତମଥଗମ୍ଭୀରୱିଚିତ୍ତପଟିଭାନୱାଦିନା

ସାଧୁ ଅଥଂ ଜପ୍ପେହୀ ତୀ ସାଧୁ ଯାଚାମି। ସୁଖା ୱେଦନା କୁସଲାତି ୱା ଅକୁସଲା ଅବ୍ଯାକତାତି ୱା ଇମସ୍ସ ମଯା ପୁଚ୍ଛିତୱଚନସ୍ସ ଅଥଂ ଜପ୍ପେହି ଦେସେହି ଅଥେନାହଂ ଅଥିକୋ, କିଂ ୱିୱାଦେନାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଗେହନିସ୍ସିତାନୀତି ଗେହସଦିସକାମଗୁଣନିସ୍ସିତାନି ତମାରବ୍ଭ ପୱତ୍ତାନୀତି ଅଥୋ।

ନେକ୍ଖମ୍ମନିସ୍ସୀତାନୀ’ତି।

ଏଥ

‘ପବ୍ବଜ୍ଜା ପଠମଂ ଧାନଂ ନିବ୍ବାନଞ୍ଚ ୱିପସ୍ସନା

ସବ୍ବେପି କୁସଲା ଧମ୍ମା ନେକ୍ଖମ୍ମନ୍ତି ପୱୁଚ୍ଚତୀ’ତି,

ୱୁତ୍ତନେକ୍ଖମ୍ମେସୁ ନିବ୍ବାନୱିପସ୍ସନାକୁସଲଧମ୍ମସଙ୍ଖାତେ;

ନେକ୍ଖମ୍ମେ ନିସ୍ସିତାନି।

ସୁଖୱେଦନାପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ସୋ ଚ ଅଞ୍ଞପଞ୍ହେହି ଗମ୍ଭୀରତରୋ, କୁଲପୁତ୍ତେହି ମଯା ୱୁତ୍ତଅଥମତ୍ତେନ ସନ୍ତୋସଂ କତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ପଞ୍ଞାନୁଭାୱେନ ଚ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଚିନ୍ତେତ୍ୱା

ପୁବ୍ବାପରଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ଯୋ ମଯା ୱୁତ୍ତଅଥତୋ ଯୁତ୍ତରୋ ସୋ ଅଥୋ ଗହେତବ୍ବୋ ଯେୱାତି।

ନାମରୂପନ୍ତି ନାମକରଣଟ୍ଠେନ ନମନଟ୍ଠେନ ଚତ୍ତାରୋ ଅରୂପିନୋ ଖଧା ନାମଂ। ଇଧ ୱିପାକନାମଂ ଅଧିପ୍ପେତଂ ସୀତାଦୀହି ରୁପ୍ପନଟ୍ଠେନ ରୂପଂ ନିପ୍ପରିଯାଯତୋ ଛନ୍ନୱୁତିରୂପକୋଟ୍ଠାସସଙ୍ଖାତଂ ନିପ୍ଫନ୍ନରୂପଂ ପରିଯାଯତୋ ଦସୱିଧା ଅନିପ୍ଫନ୍ନରୂପଞ୍ଚ ଚକ୍ଖୁସୋତଘାନଜିୱ୍ହାକାଯଭାୱୱତ୍ଥୁଦସକସଙ୍ଖାତା ସତ୍ତ ଦସକା, ଚିତ୍ତ ଉତୁ-ଆହାରଜଅଟ୍ଠକା ତଯୋ, ଚିତ୍ତଜ ଉତୁଜସଦ୍ଦୱସେନ ଦ୍ୱେ ସଦ୍ଦା’ତି ଛନ୍ନୱୁତିରୂପକୋଟ୍ଠାସା। ଇଧ ପନ କମ୍ମଜରୂପଂ ଅଧିପ୍ପେତଂ।

ତେନ କମ୍ମେନ ଅଞ୍ଞଂ ନାମରୂପଂ ପଟିସନ୍ଦହତୀତି ତେନ କୁସଲାକୁସଲକମ୍ମେନ ଅଞ୍ଞଂ ନାମରୂପଂ ଅଞ୍ଞଂ ଅନାଗତନାମରୂପଂ ସୁଗତିଦୁଗ୍ଗତିପରିଯାପନ୍ନଂ ଇମିନା ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନନାମରୂପେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସନ୍ଦହତି।

ପୁରିମଂ ଭନ୍ତେ ଅମ୍ବବୀଜଂ ଭୂତଂ ମୂଲକାରଣଭୂତଂ ଅପଚ୍ଚକ୍ଖାଯ ଅୱିଜହିତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତେନ ପଚ୍ଛିମେନ ଅମ୍ବେନ ପୁରିସୋ ଦଣ୍ଡପ୍ପତ୍ତୋ ଭୱେଯ୍ୟାତି ଯୋଜନା।

ନାମରୂପପଟିସନ୍ଦହନପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ସତ୍ତୋପମାପତିମଣ୍ଡିତୋ।

ଅଧିକାରନ୍ତି ମହନ୍ତଂ ପୂଜାସକ୍କାରଂ। ଅଯଂ ସତ୍ତମୋପଞ୍ହୋ ପୁନ ପୁଚ୍ଛତେ। ଉପମଂ ସୋତୁକାମତାୱସେନ ପୁନ ପୁଚ୍ଛିତୋ’ତି ଞାତବ୍ବଂ।

ପୁନପଟିସନ୍ଦହନପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

ନାମରୂପପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଅଦ୍ଧାପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ନୱପଞ୍ହୱନ୍ତୋ ଦୁତିଯୋ ୱଗ୍ଗୋ।

ତତିଯୱଗ୍ଗେ ଅଦ୍ଧାମୂଲପୁଚ୍ଛନପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ପଥୱିଯା ଚକ୍କଂଅଲିଖିତ୍ୱା’ତି ଭମଚକ୍କଂ ପୁନପ୍ପୁନଂ ପରିୱତ୍ତନୱସେନ ଆ ଭୁସୋ ଲିଖିତ୍ୱା।

ପୁବ୍ବାକୋଟି ନପଞ୍ଞାଯନ ପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ଖଧା ଚ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ବୀଜାନୀତି ପଟିସନ୍ଧିଭୂତା ଖଧା କେୱଲସ୍ସ ସକଲସ୍ସ ପୱତ୍ତିଦୁକ୍ଖରାସିସ୍ସ ମୂଲକାରଣଭାୱେନ ବୀଜାନି ଏୱଂ ଖଣକୋଟିସଙ୍ଖାତପଟିସନ୍ଧିଖଧତୋ ପୱତ୍ତି ଦୁକ୍ଖୱଡ୍ଢନଂ ସକ୍କା କାତୁନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

କୋଟିୱଡ୍ଢନପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ।

ଚକ୍ଖୁଞ୍ଚ ଖୋ ମହାରାଜ ପଟିଚ୍ଚ ରୂପେ ଚ ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣଂ ହୋତୀତି ଏଥ ଅଭିଧମ୍ମାୱତାରଟୀକାପରିଯାଯେନ ଏକତୋ ସହଜାତେସୁ ବହୂସୁ ଚକ୍ଖୁପ୍ପସାଦେସୁ ଯଂ ଚକ୍ଖୁ ୱିସଦିତଂ ତଂ ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣସ୍ସ ନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ। ଚକ୍ଖୁଞ୍ଚାତି ଏକୱଚନଦସ୍ସନତୋ। ରୂପେସୁ ଚା’ତି ବହୁୱଚନସ୍ସ ଦସ୍ସନତୋ ପନ ବହୂନିପି ରୂପାନି ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣସ୍ସ ପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯୋ ପଚ୍ଚଯଭାୱ। ୱିସେସ-ସଭାୱତୋତି ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ।

ଅଥି-କେଚି-ସଙ୍ଖାରନପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

ଭୱନ୍ତାଯେୱ ଖୋ ମହାରାଜ ସଙ୍ଖାରା ଜାଯନ୍ତିତି ଏଥ ଅନ୍ତପ୍ପଚ୍ଚଯୋ ଅତୀତେ ହୋତି। ଅତୀତେ ଭୂତା’ତି ଅଥୋ।

ଅଯଞ୍ଚ ଗାଥା’ତି ସଦିସଗାଥା। ଅହୁୱା ସମ୍ମୋତୀତି ଚ ଗାଥା ଖଣିକଗାଥା’ତି ଦଟ୍ଠଙ୍ଗଂ। ଏୱଞ୍ଛି ପୁଦ୍ଧାପରଂ ସମେତି।

(ଉତ୍ତରାରଣି) ଅରଣିସହିତେକନ୍ତକିଚ୍ଚକରୋ ଦଣ୍ଡୋ ଉତ୍ତରାରଣି ନାମ।

ଭୱନ୍ତଜାଯନପଞ୍ଚୋ ସତ୍ତୋପମାସହିତୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ୱେଦଗୁପଞ୍ଚୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣାଦିପଞ୍ଚୋ ସତ୍ତମୋ।

ଫୁସନଲକ୍ଖଣୋ’ତି ଚିତ୍ତାରମ୍ମଣଫୁସନଲକ୍ଖଣୋ। ଯଥା ଚକ୍ଖୁ’ତି ଏଥ ଚକ୍ଖୁପ୍ପସାଦୋ’ପି ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣମ୍ପି ଲବ୍ଭତି।

ସଙ୍ଘଟ୍ଟନରସୋ’ତି ଇମେସଂ ୱଥାରମ୍ମଣାନଂ ସଙ୍ଘଟ୍ଟନରସୋ ସମ୍ପତ୍ତି ଏତସ୍ସା ତ ଅଥୋ ଲବ୍ଭତି। ଯଦା ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣମ୍ପି ଲବ୍ଭତି। ତଦା ଚିତ୍ତାରମ୍ମଣସଙ୍ଘଟ୍ଟନରସୋ କିଞ୍ଚ ଏତସ୍ସେତି ଅଥୋ ଲବ୍ଭତି। ସଙ୍ଘଟ୍ଟନରସୋ’ତି ଚ ପଞ୍ଚଦ୍ୱାରିକଫସ୍ସେ ଲବ୍ଭତି। ନ ମନୋଦ୍ୱାରିକଫସ୍ସେ’ତି ଅଯମିଦିସୋ ଅଥୋ ଅଟ୍ଠସାଲିନିଯଂ ୱୁତ୍ତୋ ଯେୱା’ତି।

ଫୁସନଲକ୍ଖଣପଞ୍ଚୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ୱେଦନାଲକ୍ଖଣପଞ୍ଚୋ ନୱମୋ।

ସଞ୍ଞାଲକ୍ଖଣପଞ୍ଚୋ ଦସମୋ।

ଚେତନାଲକ୍ଖଣପଞ୍ଚୋ ଏକାଦସମୋ।

ୱିଞ୍ଞାଣଲକ୍ଖଣପଞ୍ଚୋ ଦ୍ୱାଦସମୋ।

ୱଡ୍ଢକୀ ସୁପରିକମ୍ମକତଂ ଦାରୁଂ ସନ୍ଧିସ୍ମିଂ ଅପ୍ପେତୀତି ୱଡ୍ଢକୀ ଜନୋ ସୁଟ୍ଠୁପରିକମ୍ମକତଂ ଦାରୁଂ ସନ୍ଧିସ୍ମିଂ ଅପ୍ପେତି ପାପେତି ପୱେସେତି।

ୱିତକ୍କଲକ୍ଖଣପଞ୍ଚୋ ତେରସମୋ।

ୱିଚାରଲକ୍ଖଣପଞ୍ଚୋ ଚୁଦ୍ଦସମୋ।

ଚୁଦ୍ଦସପଞ୍ଚୱନ୍ତୋ ତତିଯୱଗ୍ଗୋ ସମତ୍ତୋ। ୱିନିବ୍ଭୁଜିୱା ୱିନିବଭୁଜିୱା’ତି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞାତୋ ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ କୱା ୱିଭଜିୱା ୱିଭଜିୱା।

ୱଗ୍ଗତୋ ଅତିରେକପଠମପଞ୍ଚୋ ୱିଭଜ୍ଜପଞ୍ଚୋ ପଠମୋ।

ନନୁ ଲୋଣମେୱ ଆହରିତବ୍ବନ୍ତି ସକଟେହି ସୁଦ୍ଧଲୋଣମେୱ ବଲିୱଦ୍ଦେହି ଆହରିତବ୍ବଂ।

ନ ସକ୍କା ମହାରାଜ ଲୋଣମେୱ ଆହରିତୁନ୍ତି ପାଠେନ ଭୱିତବ୍ବନ୍ତି ନକାରୋ ପୋଥକେ ଦିସ୍ସତି।

ଲୋଣପଞ୍ଚୋ ଦୁତିଯୋ, ରଞ୍ଞୋ ଧମ୍ମଲକ୍ଖଣେସୁ ଦଳ୍ହପତିଟ୍ଠାପନଥଂ ଥେରେନ ପଠମଂ ୱୁତ୍ତୋ।

ଏତ୍ତାୱତା ତେଚତ୍ତାଳିସ ପଞ୍ଚା ସମତ୍ତା।

ଚତୁଥୱଗ୍ଗେ ନାନାକମ୍ମେହି ମହାରାଜ ନିବ୍ବତ୍ତାନି ନ ଏକେନ କମ୍ମେନା’ତି ଆପାଯିକସତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଚାଯତନାନି ନାନାଅକୁସଲକମ୍ମେହି ନିବ୍ବତ୍ତାନି ସୁଗତିପରିଯାପନ୍ନସତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଚାଯତନାନି ନାନାକୁସଲକମ୍ମେହି ଏକେନ କମ୍ମେନ ଏକେନ ପଟିସନ୍ଧିଜନକକମ୍ମେନେୱ ନିବ୍ବତ୍ତାନି।

ଅଭିଧମ୍ମାୱତାରଟୀକାୟଂ ପଟିସନ୍ଧିକ୍ଖଣେ ମହଗ୍ଗତଚେତନା କଟତ୍ତାରୂପାନଂ କମ୍ମପଚ୍ଚୟେନ ପଚ୍ଚୟୋ’ତି ୱଚନେନ ପଟିସନ୍ଧିକ୍ଖଣେ ୱିଜ୍ଜମାନାନଂ ସବ୍ବେସଂୟେୱ କଟତ୍ତାରୂପାନଂ କମ୍ମପଚ୍ଚୟୋ ହୋତୀତି ୱିଞ୍ଞାୟତି। ନାନାଚେତନାହି ତଦା ଇନ୍ଦ୍ରିୟୁପ୍ପତ୍ତିୟଂ ସତି ଅତିପରିତ୍ତେନ ଚ ମହଗ୍ଗତେନ ଚ କମ୍ମେନ ନିବ୍ବତ୍ତଂ କଟତ୍ତାରୂପଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ନ ଚେକା ପଟିସନ୍ଧି ଅନେକକମ୍ମନିବ୍ବତ୍ତା ହୋତୀ’ତି।’ସନ୍ଧିଂ ଏକେନ କମ୍ମେନ ଅନେକିନ୍ଦ୍ରିୟୁପ୍ପତ୍ତି ହୋତୀ’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ୱିଚାରେତ୍ୱା ୟଂ ୟୁତ୍ତତରଂ ତଂ ଗହେତବ୍ବଂ। ତତ୍ରାୟଂ ୱିଚାରଣାକାରୋ?

ମହଗ୍ଗତସତ୍ତାନଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନି ଏକେନ ପଟିସନ୍ଧିଜନକକମ୍ମେନ ନିବ୍ବତ୍ତାନି। ନାଗସେନଥେରୋ ପନ ଅରହା ଖୀଣାସୱୋ ବୁଦ୍ଧମତଞ୍ଞୁ ତସ୍ସ ଅଧିପ୍ପାୟାନୁରୂପେନ କାମାୱଚରକସତ୍ତାନଂ ନାନାକମ୍ମେହି ନିବ୍ବତ୍ତୀତି ଗହେତବ୍ବଂ।

ନାନାକମ୍ମନିବ୍ବତ୍ତାୟତନପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ମହାକୁଲୀନତାତି ଉଚ୍ଚକୁଲୀନତା। ସୋୟେୱ ୱା ପାଠୋ। ଆବାଧ-ୱଣ୍ଣ-ସୁକ୍କ-ଭୋଗ-କୁଲୀନଂ ପଞ୍ଚକା ଏତେ ଚୁଦ୍ଦସ ପଞ୍ହା’ପି ସୁଭସୁତ୍ତେ ପକାସିତା’ତି ଅୟଂ ଗାଥା ସୁଖୱାଚୁଗ୍ଗତକରଣତ୍ଥଂ ପୋରାଣେହି ୱୁତ୍ତା।

ମନୁସ୍ସନାନାଭାୱପଞ୍ହୋ ଦୁତିୟୋ।

କିଂ ପଟିଗଚ୍ଚେୱ ୱାୟମିତେନା’ତି ପୁବ୍ବେ ୱାୟାମେନ ସହ ପୱତ୍ତକମ୍ମେନ ୱାୟାମକରଣେନ କିଂ ପୟୋଜନଂ ଅତ୍ଥି?

ଅକିଚ୍ଚକରୋ’ତି ଏଥ ୟଥିଚ୍ଛିତଫଲସଙ୍ଖାତଂ କିଚ୍ଚଂ ନ କରୋତୀତି ଅକିଚ୍ଚକରୋ। ଅୟଞ୍ଚ ଅୟୁତ୍ତସମାସୋ। ସଦ୍ଧଂ ମତକଭୋଜନଂ ନ ଭୁଞ୍ଜତୀତି ଅସଦ୍ଧଭୋଜିତିଆଦିକୋ ୱିୟା’ତି।

ବୁଭୁକ୍ଖିତୋ’ତି ବୁଧାଭିଭୂତୋ।

ପଟିଗଚ୍ଚକିଚ୍ଚକରଣପଞ୍ହୋ ତତିୟୋ।

ପଚ୍ଚମାନା’ତି ନିରୟଗ୍ଗିନା ଡୟ୍ହମାନା।

ସୋ ନ ତାୱ କାଲଂ କରୋତୀତି ତାୱ ତତ୍ତକଂ ସୋ ନେରୟିକସତ୍ତୋ କାଲଂ ମରଣଂ ନ କରୋତି। କମ୍ମାଧିକତେନା’ତି ପୁବ୍ବେ ଅଧିକତେନ କମ୍ମେନ ମୂଲକାରଣଭୁତେନ।

ନୱିଲୀୟନପଞ୍ହୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

ଆକାସ-ଉଦକ-ପଥୱିଧାରଣପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ଅଜ୍ଝୋସାୟା’ତି ତଣ୍ହାୟ ଗିଲିତ୍ୱା ପରିନିଟ୍ଠପେତ୍ୱା।

ନିରୋଧନିବ୍ବାନପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ଅଭିଞ୍ଞେୟ୍ୟେ ଧମ୍ମେ’ତି ଅଭିୱିସିଟ୍ଠେନ ଚତୁସଚ୍ଚଞ୍ଞାଣେନ ଜାନିତବ୍ବେ ଧମ୍ମେ, ଚତୁସଚ୍ଚଧମ୍ମେ।

ନିବ୍ବାନଲଭନପଞ୍ହା ସତ୍ତମୋ।

ନିବ୍ବାନଜାନନପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଅଟ୍ଠପଞ୍ହୱନ୍ତୋ ଚତୁତ୍ଥୋ ୱଗ୍ଗୋ।

ପଞ୍ଚମୱଗ୍ଗେ ନତ୍ଥିବୁଦ୍ଧପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ବୁଦ୍ଧାନୁତ୍ତରପଞ୍ହୋ ଦୁତିୟୋ।

ସକ୍କା ଜାନିତୁଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଅନୁତ୍ତରୋ’ତି ଇଦଂ ରଞ୍ଞା’ଭଗୱା ବୁଦ୍ଧୋ ଅନୁତ୍ତରୋ’ତି ଥେରଂ ପୁବ୍ବେ ପୁଚ୍ଛିତଂ। ପୁନ କସ୍ମା ୱୁତ୍ତଂ? ପୁବ୍ବପଞ୍ହୋ ଥେରସ୍ସ ୱିଜାନନଂ ସଧାୟ ପୁଚ୍ଛିତଂ ପୁଚ୍ଛାପଞ୍ହୋ ସବ୍ବପଞ୍ହୋ ଥେରସ୍ସ ୱିଜାନନଂ ସଧାୟ ପୁଚ୍ଛିତଂ। ପୁଚ୍ଛାପଞ୍ହୋ ସବ୍ବପଣ୍ଡିତାନଂ ଜାନନଂ ସଧାୟ ପୁଚ୍ଛିତୋ’ତି ୱିଞ୍ଞାତବ୍ବଂ।

ସକ୍କା ବୁଦ୍ଧାନୁତ୍ତରପଞ୍ହୋ ତତିୟୋ।

ବୁଦ୍ଧନେତ୍ତୀୟା’ତି ନିବ୍ବାନଂ ନେତି ଏତାୟ ସଦେୱକେ ଲୋକେ’ତି ନେତ୍ତି, ସୁତ୍ତନ୍ତାଭିଧମ୍ମପାଲି।

(ବୁଦ୍ଧପଞ୍ଞତ୍ତି) ପଞ୍ଞାୟପୀୟତି ଏତାୟ ଭଗୱତୋ ଆଣା’ତି ପଞ୍ଞତ୍ତି। ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ପଞ୍ଞତ୍ତି ବୁଦ୍ଧପଞ୍ଞତ୍ତି, ୱିନୟପାଲି।

ଯାୱଜୀୱଂ ସାୱକେହି ୱତ୍ତିତବ୍ବନ୍ତି ଇଦଂ ଥେରେନ’ଆମ ମହାରାଜ ଧମ୍ମୋ ମୟା ଦିଟ୍ଠୋ’ତି ଅୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା କସ୍ମା ୱୁତ୍ତଂ? ରାଜା ଥେରସ୍ସ ଧମ୍ମଦସ୍ସନଭାୱଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ଞତ୍ୱା ୱିଚିତ୍ରପଟିଭାନଂ ସୋତୁକାମୋ ପୁଚ୍ଛତି, ନ ଜାନନଥାୟ ଥେରୋ ତସ୍ସ ଅଜ୍ଝାସୟଂ ଞତ୍ୱା ଏୱମାହ। ଅଦିଟ୍ଠଧମ୍ମୋ ହି ବୁଦ୍ଧନେତ୍ତିୟା ବୁଦ୍ଧପଞ୍ଞତ୍ତିୟା ଯାୱଜୀୱଂ ୱତ୍ତିତୁଂ ସକ୍କୋତି।

ଧମ୍ମଦିଟ୍ଠପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

ନୱସଙ୍କମତିପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ୱେଦଗୁ ଉପଲବ୍ଭତୀତି ଅୟମ୍ପଞ୍ହୋ ପୁବ୍ବେ ଚ ପୁଚ୍ଛିତୋ। କସ୍ମା ପୁନ ପୁଚ୍ଛିତୋ? ପୁବ୍ବପଞ୍ହୋ ଜୀୱୱେଦଗୁଂ ସଧାୟ ପୁଚ୍ଛିତୋ। ଅୟଂ’ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱେଦଗୁ’ତିଆଦିନା ୱୁତ୍ତଂ ପୁଗ୍ଗଲୱେଦଗୁଂ ସଧାୟ ପୁଚ୍ଛିତୋ। ସଚେ ଥେରୋ’ନ ଉପଲବ୍ଭତୀ’ତି ବ୍ଯାକରିସ୍ସତି, ତସ୍ସ ୱାଦେ ଦୋସଂ ଆରୋପେତୁକାମତାୟ ପୁଚ୍ଛତି। ଥେରୋ ପନ ୱିଜ୍ଜମାନେନ ଅୱିଜ୍ଜମାନପଞ୍ଞତ୍ତିଂ ସଧାୟ’ପରମଥେନ ଖୋ ମହାରାଜ ୱେଦଗୁ ନ ଉପଲବ୍ଭତୀ’ତି ଆହ। ପରମଥେନ ନ ଉପଲବ୍ଭତି, ୱୋହାରତୋ ଉପଲବ୍ଭତୀ’ତି ଥେରସ୍ସ ଅଧିପ୍ପାୟୋ।

ପୁଗ୍ଗଲୱେଦଗୁପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ନ ଖୋ-ପେ ତେନ ରୋପିତାନିତି ତାନି ଅମ୍ବାନି ଅୱହାରିୟାନି ତାନି ଅମ୍ବାନି ପୁରିସେନ ଅୱହରିତାନି ତେନ ସାମିକପୁରିସେନ ରୋପିତାନି ରୋପିତଅମ୍ବଭୁତାନି ନ ହୋନ୍ତିତି ଅଥୋ

ଇମମ୍ହାକାୟ ପଞ୍ହୋସତ୍ତମୋ।

କୁହିନ୍ତିପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଉପପଜ୍ଜତି-ଜାନାତି ପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ଅଥିବୁଦ୍ଧପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ଦସପଞ୍ହସହିତୋ ପଞ୍ଚମୋ ୱଗ୍ଗୋ।

ସମନ୍ତତୋ ପଗ୍ଘରତୀତି ଅୟଂ ଖୋ ଗୁଥମୁତ୍ତାଦୀହି ଅସୁଚିୱଥୂହି ସମନ୍ତତୋ ପଗ୍ଘରାପେତି।

ଛଟ୍ଠୱଗ୍ଗେ କାୟଅପ୍ପିୟପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ସମ୍ମତ୍ତକାଲପଞ୍ହୋ ଦୁତିୟୋ।

ଦ୍ୱତ୍ତିଂସ…ପେ…ପରିରଞ୍ଜିତୋ’ତି ଏଥ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣସରୂପଂ ବହୁସୁ ସୁତ୍ତେସୁ ଆଗତଂ। ତଂ ପାକଟଂ ଅସୀତ୍ୟାନୁବଞ୍ଜନସୁରୂପଂ ନ ପାକଟଂ ଜିନାଲଙ୍କାରଟୀକାଯଂଯେୱ ଆଗତଂ। ତସ୍ମା ତଂ ଦସ୍ସଯିସ୍ସାମ। କତମାନି ଅସୀତ୍ୟାନୁବ୍ୟଞ୍ଜନନାନି? ଚିତଙ୍ଗୁଲିତା, ଅନୁପୁବ୍ବଙ୍ଗୁଲିତା, ୱଟ୍ଟଙ୍ଗୁଲିତା, ତମ୍ବନଖତା, ତୁଙ୍ଗନଖତା, ସିନିଦ୍ଧନଖତା, ନିଗୁଳ୍ହଗୋପ୍ଫକତା, ସମପାଦତା, ଗଜସମାନକ୍କମନତା, ସୀହସମାନକ୍କମନତା, ହଂସସମାନକ୍କମନତା, ଉସଭସମାନକ୍କମନତା, ଦକ୍ଖିଣାୱଟ୍ଟଗତ୍ତତା, ସମନ୍ତତୋଚାରୁଜାଣୁମଣ୍ଡଲତା, ପରିପୁଣ୍ଣ ପୁରିସବ୍ୟଞ୍ଜନତା, ଅଚ୍ଛିଦ୍ଦନାଭିତା, ଗମ୍ଭୀରନାଭିତା, ଦକ୍ଖିଣାୱଟ୍ଟନାଭିତା, ସୁୱଣ୍ଣକଦଲୁରୁତା, ଏରାୱଣକରସଦିସଭୁଜତା, ଅନୁପୁବ୍ବଗତ୍ତତା, ମଟ୍ଟକଗତ୍ତତା, ସୁଚିଗତ୍ତତା, ସୁୱିଭତ୍ତଗତ୍ତତା, ଅନୁସ୍ସନ୍ନାନୁସ୍ସନ୍ନସବ୍ବଗତ୍ତତା, ଅଲୀନଗତ୍ତତା, ତିଲକାଦିୱିରହିତଗତ୍ତତା, ଅନୁପୁବ୍ବରୁଚିରଗତ୍ତତା, ୱିସୁଦ୍ଧଗତ୍ତତା, କୋଟିସହସ୍ସହତ୍ଥିବଲଧର ଗତ୍ତତା, ତୁଙ୍ଗନାସତା, ସୁସଣ୍ଠାନନାସତା, ରତ୍ତଦ୍ୱିଜମଂସତା, ସୁସୁକ୍କଦନ୍ତତା, ସୁୱିସୁଦ୍ଧିନ୍ଦ୍ରିଯତା, ୱଟ୍ଟଦାଠତା, ରତ୍ତୋଟ୍ଠସମବିମ୍ବିତା, ଆଯତୱଦନତା, ଗମ୍ଭୀରପାଣିଲେଖତା, ଆଯତଲେଖତା, ଉଜୁଲେଖତା, ସୁରୁଚିରସଣ୍ଠାନଲେଖତା, ପରିମଣ୍ଡଲକାଯୱନ୍ତତା, ପରିପୁଣ୍ଣକପୋଲତା, ଆଯତୱିସାଲନେତ୍ତତା, ପଞ୍ଚପସାଦୱନ୍ତନେତ୍ତତା, ଆକୁଚିତଗ୍ଗପଖୁମତା, ମୁଦୁତନୁକ-ରତ୍ତଜୀୱ୍ହତା, ଆଯତଜୀୱ୍ହତା, ଆଯତରୁଚିରକଣ୍ଣତା, ନିଗ୍ଗଣ୍ଠିସିରତା, ନିଗ୍ଗୁଳ୍ହସିରତା, ଛତ୍ତସନ୍ତିଭଚାରୁସୀସତା, ଆଯତ-ପୁଥୁଲ-ଲଲାଟ-ସୋଭତା, ସୁସଣ୍ଠାନଭମୁକତା, କଣ୍ହଭମୁକତା, ସୁଖୁମାଲଗତ୍ତତା, ଅତିୱିଯ ଉଜ୍ଜଲିତଗତ୍ତତା, ଅତିୱିଯସୋମ୍ମଗତ୍ତତା, ଅତିୱିମଲଗତ୍ତତା, କୋମଲଗତ୍ତତା, ସିନିଦ୍ଧଗତ୍ତତା, ସୁଗଧତନୁତା, ସମଲୋମତା, ଅତିସୁଖୁମଅସ୍ସାସପସ୍ସାସଧାରଣତା, ସୁସଣ୍ଠାନମୁଖତା, ସୁଗଧମୁଖତା, ସୁଗଧମୁଦ୍ଧତା, ସୁନୀଲକେସତା, ଦକ୍ଖିଣାୱଟ୍ଟକେସତା, ସୁସଣ୍ଠାନକେସତା, ସିନିଦ୍ଧକେସତା, ସଣ୍ହକେସତା, ଅଲୁଲିତକେସତା, କେତୁମାଲାରତନଚିତ୍ତତା। ଦ୍ୱତ୍ତିଂସପୁରିସଲକ୍ଖଣପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ।

ବ୍ରହ୍ମଚରିଯପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ଅସ୍ସୁପଞ୍ଜେହା ଛଟ୍ଠୋ।

ରସପଟିସଂୱେଦିପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଟମୋ।

ପଞ୍ଞାପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଟମୋ।

ସଂସାରପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ସତିପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ଏୱଞ୍ଚ ଭନ୍ତେ ନାଗସେନ ସବ୍ବା ସତି ଅଭିଜାନନ୍ତୀ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ନତ୍ଥି କଟୁମିକା ସତୀତି ଏୱଂ ମଯା ଚିନ୍ତନାକାରେ ସବ୍ବା ସତି ଅଭିଜାନନ୍ତୀ ସଯଂ ପାକଟା ପରୂପଦେସରହିତା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, କଟୁମିକା ପରିନିଦ୍ଧଜ୍ଜନ-ପରୂପଦେସ-ସଞ୍ଜାତା କଟୁମସହିତା ସତି ନତ୍ଥିତି ଅଥୋ।

ସତି ଅଭିଜାନନପଞ୍ହୋ ଏକାଦସମୋ।

ଏକାଦସପଞ୍ହସହିତୋ ଛଟ୍ଠୱଗ୍ଗୋ।

ଅଭିଜାନତୋ’ତି ସତିସହିତଂଅଭିୱିସେସଂଜାନତୋ। କଟୁମିକାଯା’ତି ପରିପୀଠଅନ-ପରସାସନ-ସଞ୍ଜାତକଟୁମିକାଯ। ଓଳାରିକୱିଞ୍ଞାଣତୋ’ତି ମହନ୍ତେ ଆରମ୍ମଣେ ପୱତ୍ତୱିଞ୍ଞାଣତୋ। ଅହିତୱିଞ୍ଞାଣତୋ’ତି ଦୁକ୍ଖସଞ୍ଜାତଅହିତେ ପୱତ୍ତୱିଞ୍ଞାଣତୋ। ସଭାଗନିମିତ୍ତତୋ’ତି ସଭାଗାରମ୍ମଣତୋ। ୱିସଭାଗନିମିତ୍ତତୋ’ତି ନାମୱଣ୍ଣାଦି - ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱିସଦିସାରମ୍ମଣତୋ। କଥାଭିଞ୍ଞାଣତୋ’ତି ପରକଥାସଞ୍ଜାତଅଭିଞ୍ଞାଣତୋ। ଲକ୍ଖଣତୋ’ତି ଗୋଣ-ସକଟ-ଦନ୍ତ-ପିଠଅକାଦିଲକ୍ଖଣତୋ। ସରଣତୋ’ତି ପରେହି ସରାପନତୋ ମୁଦ୍ଦାତୋ’ତି ଅକ୍ଖରସିକ୍ଖନତୋ। ଭାୱନାତୋ’ତି ଅଭିଞ୍ଞାସସଞ୍ଜାତଭାୱନାତୋ। ପୋଥକନିବଧନତୋ’ତି ପୋଥକେ ଲିଖିତୱାଦଅକ୍ଖରଧାରଣତୋ। ଅନୁଭୂତତୋ’ତି ଛନ୍ନଂ ଆରମ୍ମଣାନଂ ଅନୁଭୂତପୁବ୍ବତୋ। ନିବଧନ୍ତୀ’ତି ପୀଠଏନ୍ତି। ଲିପିଯା ସିକ୍ଖିତତ୍ତା’ତି ଅକ୍ଖରସ୍ସ ସିକ୍ଖିତତ୍ତା।

ସତ୍ତମୱଗ୍ଗେ ସତିଆକାରପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ୱସ୍ସସତପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ଅନାଗତପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ।

ଦୂରବ୍ରହ୍ମଲୋକପଞ୍ହୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

ବ୍ରହ୍ମଲୋକକସ୍ମୀରପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ସତ୍ତବୋଜ୍ଝଙ୍ଗପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ପୁଞ୍ଞବହୁତରପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

ଜାନାଜାନପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଉତ୍ତରକୁରୁପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ଦୀଘଅଟ୍ଠିକପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ଅସ୍ସାସପସ୍ସାସପଞ୍ହୋ ଏକାଦସମୋ।

ସମୁଦ୍ଦପଞ୍ହୋ ଦ୍ୱାଦସମୋ।

ଏକରସପଞ୍ହୋ ତେରସମୋ।

ନତ୍ଥି ଦୁତିଯଂ ପଞ୍ଞାଯ ଛେଦନନ୍ତି ଯଂ ଛେଦନଂ ପଞ୍ଞାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଦ୍ୱଯଂ ତଂ ଛେଦନଂ ନତ୍ଥିତି ଅତ୍ଥୋ। ଛେଦନପଞ୍ହୋ ଚୁଦ୍ଦସମୋ। ଭୁତଜିୱପଞ୍ହୋ ପନ୍ନରସମୋ। ଦୁକ୍କରପଞ୍ହୋ ସୋଳସମୋ ଥେରେନ ପଠମଂ ୱୁତ୍ତୋ। ସୋଳସପଞ୍ହସହିତୋ ସତ୍ତମୋ ୱଗ୍ଗୋ।

ସମ୍ପତି କା ୱେଲା'ତି ଇଦାନି କା ୱେଲା ସମ୍ପତ୍ତା'ତି ଯୋଜନା। ଗମିସ୍ସନ୍ତିତି ତଯା ସଦ୍ଧିଂ ଗମିସ୍ସନ୍ତି। ଭଣ୍ଡତୋ ଭଣ୍ଡାଗାରତୋ। ରାଜଦେଯ୍ୟାନୀତି ରାଜସନ୍ତକାନି।

ତସ୍ସ ପଞ୍ହୱେୟ୍ୟାକରଣେନ ତୁଟ୍ଠେ ରାଜା'ତି ତସ୍ସ ନାଗସେନଥେରସ୍ସ ଅସୀତିପଞ୍ହୱେୟ୍ୟାକରଣେନ ତୁଟ୍ଠୋ ରାଜା। ଅବ୍ଭନ୍ତରକଥାଯଞ୍ହି ଅଟ୍ଠାସୀତି ପଞ୍ହା ପଠମଦିୱସେ ୱିସଜ୍ଜିତା। ତଯୋ ଦିୱସେ ପାସାଦେ ଭତ୍ତକିଚ୍ଚତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ପଠମଯାମାୱସାନା ଅଟ୍ଠାସୀତି ପଞ୍ହା ୱିସଜ୍ଜିତା ଅହେସୁଂ।

ବାହିରକଥାପଞ୍ହା ତଯୋ। ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକନୱୁତି ପଞ୍ହା ହୋନ୍ତି।

ଏକନୱୁତୀପଞ୍ହ ପଟିମଣ୍ଡିତା।

ମିଲିଦପଞ୍ହୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ମେଣ୍ଡକପଞ୍ହେ ପନ ଭସ୍ସପ୍ପୱାଦୀତି ୱୋହାରକୁସଲତାଯ ଯୁତ୍ତୱଚନସଙ୍ଖାତଭସ୍ସୱଦନସୀଲୋ। ୱେତଣ୍ଡୀତି ଥେରୱାଦେନ ସଦ୍ଧିଂ ୱିରୁଦ୍ଧୱଚନୱଦନସୀଲୋ।

ୱସନ୍ତୋ ତସ୍ସ ଛାଯାଯାତି ଧମ୍ମଚରିଯ-ଗୁରୁସଦ୍ଧାପଞ୍ଞାଦିଗୁଣମଣ୍ଡିତୋ, ଅସ୍ସଦ୍ଧୋପି ସୋ ତସ୍ସ' ମେଧାୱୀ ଅମତାଭିମୁଖୋ'ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେହି ସୋଭଗ୍ଗଗୁଣେହି ସମନ୍ନାଗତୋ ତସ୍ସ ଥେରସ୍ସ କରୁଣାପଞ୍ଞାୱସେନ ପୱତ୍ତକାରଣାକାରଣହିତୁପମାଯୁତ୍ତିଉପଦେସୱଚନସଙ୍ଖାତଛାଯାଯ ୱସନ୍ତୋ। ତାନି ହି ଥେରସ୍ସ କରୁଣାଞ୍ଞାଣଂ ନାମକାଯତୋ ପୱତ୍ତନ୍ତି ପକତିସରୀରତୋ ପୱତ୍ତଛାଯା ୱିଯ ହୋତୀ ତୀ।

ଅଦ୍ଦକ୍ଖି ମେଣ୍ଡକେ ପଞ୍ହେ'ତି ଞାଣଚକ୍ଖୁନା ମେଣ୍ଡକେ ଗମ୍ଭୀରେ ପଞ୍ହେ ଅଦ୍ଦକ୍ଖି। ଅଥୱା ସେନକାଦିଭାସିତଙ୍ଗ ଅନେକପରିଯାଯଭାୱେନ ଚେୱ

ଅଦ୍ଭୁତଭାୱେନ ଚ ମେଣ୍ଡକପଞ୍ହସଦିସେ। ଅଥୱା ଦ୍ୱୀୱଚନୱନ୍ତତ୍ତା ତସ୍ସ ପଞ୍ହସ୍ସ ଦ୍ୱିମେଣ୍ଡକଯୁଦ୍ଧସଦିସେ’ତିପି ୱୁତ୍ତଂ ୱଟ୍ଟତି।

ପରିଯାଯ ଭାସିତଂ ଅଥି’ତି’ଆନନ୍ଦ, ମଯାଦ୍ୱେ’ପି ୱେଦନା ୱୁତ୍ତା ପରିଯାଯେନା’ତିଆଦିକଂ ପରିଯାଯୱଚନଂ ଅଥି। କଥଂ ଇମିସ୍ସା ପରିଯାଯନିପ୍ପରିଯାଯଦେସନାଭାୱୋ ଜାନିତବ୍ବୋ? ଉପେକ୍ଖାୱେଦନା ହି ସନ୍ତମିଂ ପଣୀତେ ସୁଖେ ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା’ତି ଅଯଂ ହେଥ ପରିଯାଯୋ।

ସଭାୱଭାସିତଂ ଅଥିତି’ତିସ୍ସୋ ଇହ ଭିକ୍ଖୱେ ୱେଦନା ସୁଖା ଦୁକ୍ଖା ଉପେକ୍ଖା ୱେଦନା’ତିଆଦିକଂ ନିପ୍ପରିଯାଯୱଚନଂ ଅଥି। କଥଂ ନିପ୍ପରିଯାଯଭାୱୋ ଜାନିତବ୍ବୋ? ୱେଦନାସଭାୱୋ ହି ତିୱିଧୋ’ତି ଅଯମେଥ ନିପ୍ପରିଯାଯୋ ଅଥି।

ସଧାଯଭାସିତନ୍ତି’ତୀହି ଭିକ୍ଖୱେ ଠାନେହି ଜମ୍ବୁଦୀପିକା ମନୁସ୍ସା ଦେୱେ ତାୱତିଂସେ ଉତ୍ତରକୁରୁକେ ଚ ମନୁସ୍ସେ ଅଧିଗଣ୍ହନ୍ତି। କତମେହି ତୀହି? ସୂରା ସତିମନ୍ତୋ ଇଧ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯୱାସୋ’ତିଆଦିକଂ ସଧାଯ ଭାସିତଂ ଅଥି।’ଇଧ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯୱାସୋ’ତି ଇଦଂ ପଜ୍ଜାବ୍ରହ୍ମଚରିଯୱାସନଂ ୱୁତ୍ତଂ ନ ମଗ୍ଗବ୍ରହ୍ମଚରିଯୱାସଂ। ନେଯ୍ୟଥନୀତଥୱଚନଂ ଇଧ ଅନାଗତଂ। ତମ୍ପି ଆହରିତ୍ୱା ଦସ୍ସେତବ୍ବଂ।’ଯଂ କିଞ୍ଚି ୱେଦଯିତଂ ସବ୍ବଂ ତଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି’ଆଦିକଂ ନ୍ନେଯଥୱଚନଂ।’ସୁଖାପି ଖୋ ୱେଦନା ଅନିଚ୍ଚା ସଙ୍ଖତା’ତିଆଦିକଂ ଯଥାରୁତୱସେନ ଜାନିତବ୍ବଂ ନୀତଥୱଚନଂ ଅଥୀତି।

‘ନେଯ୍ୟଥୱଚନଞ୍ଚେୱ ଅଥୋ ସଧାଯଭାସିତଂ

ପରିଯାଯଭାସିତଞ୍ଚେୱ ଅଥୋ ସଭାୱଭାସିତଂ’,

ଇତି ପଞ୍ଚପ୍ପଭେଦଂ’ୱ ସାସନେ ଜିନଭାସିତଂ

ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱାନ ତଂ ସବ୍ବଂ ଅଥଂ ୱଦେଥ ପଣ୍ଡିତୋ’ତି;

ନ ରହସ୍ସକଂ କାତବ୍ବନ୍ତି ଅଥପଟିଚ୍ଛନ୍ନୱଚନଂ ନ କାତବ୍ବଂ।

ଗରୁକଂ ପରିଣମତୀତି ଗରୁଭାୱେନ ପରିପାକଂ ଗଚ୍ଛତି ଦଧଭାୱେନ ପାକଟୋ ହୋତିତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଇତ୍ତରତାଯାତି ଅପ୍ପପଞ୍ଞତାଯ।

ତିଥୱାସେନାତି

‘ଉଗ୍ଗହୋ ସୱନଂ ପୁଚ୍ଛା କଥନଂ ଧାରଣଂ ଇତି,

ପଞ୍ଚଧମ୍ମୱସେନେୱ ତିଥୱାସୋ ପୱୁଚ୍ଚତୀ’ତି;

ଏୱଂୱୁତ୍ତତିଥୱାସେନ।

ସ୍ନେହସଂସେୱା’ତି ପିଯପୁଗ୍ଗଲସଂସେୱନୱସେନ। ମନ୍ତିସହାଯୋ’ତି ମନ୍ତୀ ୱିଚାରଣପଞ୍ଞୋ ସହାଯୋ ଏତସ୍ସାତି ମନ୍ତିସହାଯୋ।

ମା ହାଯି ଅଥୋ ତେ ଅଭିକ୍କମତୀତି ଅତ୍ତାନୁୱାଦାଦିଭଯେ ଉପ୍ପନ୍ନେ ୱଂ ଏତ୍ତକେନ କାରଣେନ ମା ଭାଯି। କତପୁଞ୍ଞୋ କତଭୀରୁତ୍ତାଣୋ ଞାଣସମ୍ପନ୍ନୋସମ୍ମାପଯୋଗେ ଠିତୋ ନ ଚିରସ୍ସେୱ ଲୋକିଯଲୋକୁତ୍ତରରଥୋ ତେ ଅଭିକ୍କମତି ଅଭିକ୍କମିସ୍ସତି ପୱଡ୍ଢିସ୍ସତି।

ଅଲ୍ଲାପୋ’ତି ପଠମାମନ୍ତାନା’ତି କେଚି ୱଦନ୍ତି। ରଚ୍ଚକୱଚନଂ ଆମନ୍ତନା।

ସବ୍ବଚ୍ଛକାରିନା’ତି ହିତକରଣ-ହିତଦେସନ-ହିତଚିନ୍ତନାନଂ ଅଖଣ୍ଡକାରିନା।

ଖଲିତେ ଧମ୍ମେନ ପଗ୍ଗହେତବ୍ବୋ’ତି ସମ୍ମାପଟିପତ୍ତିତୋ ୱା ଯୁତ୍ତୱଚନତୋ ୱା ଖଲିତେ ଅନ୍ତେୱାସିକମ୍ହି ଧମ୍ମେନ ସଭାୱେନ ତଂ ତଂ କାରଣଂ ୱତ୍ୱା ସୀଲାଦିଗୁଣେସୁ ପଗ୍ଗହେତବ୍ବୋ।

ମେଣ୍ଡକପଞ୍ହା ଗମ୍ଭୀରଗଣ୍ଠିଗୁୟ୍ହପଞ୍ହା।

ଅଭିୱଡ୍ଢିୟା ୱାୟମତୀ'ତି ପରିଯତ୍ତିପଟିପତ୍ତିସାସନାନଂ ଅଭିୱଡ୍ଢନତ୍ଥାଯ ଚତୁପଚ୍ଚଯଦାନାଦିନା ଉପାଯେନ ୱାଯାମଂ କରୋତି।

'ଭୱତି ସଙ୍ଘେନ ସମସୁଖୋ ଦୁକ୍ଖି ଧମ୍ମାଧିପତିକୋ'ପି ଚ;

ସଂୱିଭାଗୀ ଯଥାଥାମଂ ଜିନଚକ୍କାଭିୱଡ୍ଢକୋ

ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିପୁରେକ୍ଖାରୋ ଅନଞ୍ଞସତ୍ଥୁକୋ ତଥା;

ସୁରକ୍ଖୋ କାଯକମ୍ମାଦି ସମଗ୍ଗାଭିରତୋ'ପି ଚ

ଅକୁହୋ ନ ୱରୋ ଚକ୍କେ ବୁଦ୍ଧାଦିସରଣଂ ଗତୋ

ଦସ ଉପାସକଗୁଣା ନାଗସେନେନ ଭାସିତା'ତି;

ଇମା ତିସ୍ସୋ ଗାଥା।

'ପଞ୍ଚମଂ ଲହୁ ସବ୍ବଥ ସତ୍ତମଂ ଦ୍ୱିଚତୁତ୍ଥିସୁ,

ଛଟ୍ଠଂ ତୁ ଗରୁପାଦାନଂ ସେସା ଅନିଯମା ମତା'ତି;

ଇମିନା ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣେନ ୱୁତ୍ତା।

ଲୋକସାଧାରଣୋ'ତି ସତ୍ତଲୋକେନ ସଦିସୋ,

ଅପ୍ପତ୍ତମାନସାନନ୍ତି ଅପପତ୍ତଅରହତ୍ତଫଲାନଂ;

ଞାଣରତନାରମ୍ମଣେନା'ତି ଅରହତ୍ତମଗ୍ଗପଦଟ୍ଠାନସବ୍ବଞ୍ଞୁତ ଞାଣୋ ଭଗୱା ସବ୍ବଞ୍ଞୁ ସବ୍ବଦସ୍ସାୱୀ ଦସବଲସମନ୍ନାଗତୋ ଚତୁହି ୱେସରଜ୍ଜେହି ସମନନାଗତୋ ପଭିନ୍ନପଟିସମ୍ଭିଦୋ ଛଳଅଭିଞ୍ଞୋ ଚ ଅସାଧାରଣଞାଣୋ ଅଟ୍ଠାରସବୁଦ୍ଧଧମ୍ମସମନ୍ନାଗତୋ, ତସ୍ସ ଅରହତ୍ତମଗ୍ଗଞାଣଂ ଦସବଲାଦିସବ୍ବଗୁଣଦାଯକଂ ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞାଣଂ ସବ୍ବଞେଯ୍ୟଧମ୍ମଜାନନସମତ୍ଥନ୍ତି ଭଗୱତୋ ଞାଣରତନାରମ୍ମଣେନ ସକସକଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେନ।

ଉବ୍ବତ୍ତୀଯନ୍ତେ'ତି ପକତିପକତିତୋ ୱିପରୀଯନ୍ତୋ ୱିନସ୍ସନ୍ତେ ୱା।

ନିପ୍ପଭା ଜାତା କୁତିତ୍ଥିଯା ୱଂ ଗଣୀୱରପୱରମାସଜ୍ଜାତି କୁତିତ୍ଥିଯା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକା ୱଂ ଭଦନ୍ତଂ ଗଣୀୱରପୱରଂ ଗଣୀୱରେହି ପରଂ ସେଟ୍ଠଂ ଆସଜ୍ଜ ପତ୍ୱା ନିପ୍ପଭା ନିଜ୍ଜୋତା ଭୱେଯ୍ୟୁନ୍ତି ଯୋଜନା।

ମେଣ୍ଡକପଞ୍ହେସୁ ପୂଜାୱଞ୍ଚାୱଞ୍ଚାପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠୁପମାସହିତୋ ପଠମୋ।

ୱାହସତଂ ଖୋ ମହାରାଜ ୱୀହୀନଂ ଅଡ୍ଢଚୂଳଅଞ୍ଚ ୱାହା ୱୀହୀ ସତ୍ତମ୍ମଣାନି ଦ୍ୱେ ଚ ତୁମ୍ବା ଏକଚ୍ଛରକ୍ଖଣେ ପୱତ୍ତୱିତ୍ତସ୍ସ ଏତ୍ତକାୱିହୀତି ଲକ୍ଖଂ ଠପୀଯମାନା ପରିକ୍ଖଯଂ ପରିଯାଦାନଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟୁନ୍ତି ଏଥ ସାଦିକଦିଯଡ୍ଢୱାହସତଂ ଥୋକେନ ଉଦ୍ଧଂ ଉପଡ୍ଢୱାହସତସ୍ସ ପତନାଲିକେ ତୁମ୍ବୋ'ତି ଅଙ୍ଗୁତ୍ତରଟୀକାଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଅଡ୍ଢଚୂଳଅନ୍ତି ୱାହସ୍ସ ତସ୍ସ ଅଡ୍ଢାଧିକା ୱାହୱୀହୀ'ତିପି ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ।

'କୁଡୁବୋ ପସତୋ ଏକୋ ପଥୋ ତେ ଚତୁରୋ ସିଯୁଂ

ଆଠହକୋ ଚତୁରୋ ପଥା ଦୋଣଂ ୱା ଚତୁରାଠହକଂ,

ମାଣିକା ଚତୁରୋ ଦୋଣା ଖାରୀତି ଚତୁମାଣିକା;

ଖାରିଯୋ ୱୀସ ୱାହୋ’ଥ ସିଯା ତୁମ୍ବୋ ଦସମ୍ମଣଂ

ଆଠଅହକୋ ନିଥିଯଂ ତୁମ୍ବୋ ପଥୋ ତୁ ନାଠଇ ନାରିଯଂ,

ୱାହୋ ତୁ ସକଟୋ ଚେକୋ ଦସ ଦୋଣା ତୁ ଅମ୍ମଣ’ନ୍ତି;

ଅଭିଧାନପ୍ପଦିପିକାଯଂ ୱୁତ୍ତୋ ସକଟପପମାଣୋ ୱାହୋ’ତି ୱିନଯଟୀକାଯମ୍ପନ’ ଦ୍ୱେ ସକଟା ୱାହା ଏକୋ ୱାହୋ’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ୱିହୀନଂ ୱାହସତଞ୍ଚ ଅଡ୍ଢଚୂଳଞ୍ଚ ୱାହସତସ୍ସ ଅଡଢଞ୍ଚଚ ଚୂଠଅଂ ଅଡଢତୋ ଥୋକେନ ଊନଂ ୱା ହୋତି। ଯଥାୱୁତ୍ତୱାହତୋ ଅଧିକାନି ୱୀହିସତ୍ତମ୍ମଣାନି ୱୀହୀନଂ ସତ୍ତ ଅମ୍ମଣାନି ଦ୍ୱେ ଚ ତୁମ୍ବା ହୋନ୍ତୀ’ତି ଯୋଜନା। ୱୀହୀନଂ ସାଧିକଦିଯଡ୍ଢୱାହସତନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଏକଚ୍ଛରକ୍ଖଣେ ପୱତ୍ତଚିତ୍ତସ୍ସା’ତି ଇମସ୍ସ ଲକ୍ଖନ୍ତି ଇମିନା ସମ୍ବୋଧୋ। ଲକ୍ଖନତି ଚି ଗହଣସଲ୍ଲକ୍ଖଣଥଂ ସମ୍ପଦାନଥେ ଚେତଂ ଉପଯୋଗୱଚନଂ’ ଦିୱାୱିହାରଂ ପାୱିସୀ’ତି ଦିୱାୱିହାରଥାଯ ପାୱିସିତିଆଦିସୁ ୱିଯ। ଲକ୍ଖସଦ୍ଦୋ ଚ ଲକ୍ଖଣୱାଚକୋ। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ଅଭିଧାନସଥେ।

‘କଲଙ୍କୋ ଲଞ୍ଛନଂ ଲକ୍ଖଂ ଅଙ୍କୋ’ଭିଞ୍ଞାଣଲକ୍ଖଣଂ,

ଚିଣ୍ହଞ୍ଚାପି ତୁ ସୋଭା ତୁ ପରମା ସୁସମା’ଥ ଚା’ତି;

ପରିକ୍ଖଯଂ ପରିଯାଦାନନ୍ତି ଖୀଣଭାୱଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ଯୁଂ। ଇମିନା ଦସାଧିକଦିଡ୍ଢୱାହସତୱୀହିତୋ ଅଧିକାନିଏକଚ୍ଛରକ୍ଖଣେ ପୱତ୍ତଚିତ୍ତାନୀ’ତି ଦସ୍ସେତି।

ଏୱଂ ଏକଚ୍ଛରକ୍ଖଣେ ପୱତ୍ତଚିତ୍ତସ୍ସ ଏତ୍ତକୱୀହିତୋ ଅନେକଭାୱଂ ଦସ୍ସେୱା ଇଦାନି ଏକଚ୍ଛରକ୍ଖଣେ ପୱତ୍ତଚିତ୍ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲୱିସେସୱସେନ ୱିସେସଭାୱଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ତତ୍ରୀମେ’ତିଆଦିମାହ।

ତଥ

ତତ୍ରାତି ସତ୍ତୱିଧେସୁ ସତ୍ତେସୁ।

ଇମେ ସତ୍ତୱିଧା ଚିତ୍ତା ପୱତ୍ତନ୍ତୀତି ଇମାନି ସତ୍ତୱିଧାନି ଚିତ୍ତାନି ପୱତ୍ତନ୍ତି।

ଅଭାୱିତକାଯା’ତି ପଞ୍ଚୁପାଦାନକ୍ଖଧକାଯେସୁ ଅନିଚ୍ଚାଦିୱସେନ ଅଭାୱିତକାଯା।

ଅଭାୱିତସୀଲା’ତି ଅଭାୱିତଲୋକୁତ୍ତରସୀଲା।

ତୀସୁ ଠାନେସୁ’ତି ସକ୍କାଯଦିଟ୍ଠି-ୱିଚିକିଚ୍ଛା-ସୀଲବ୍ବତପରାମାସ ସମୁଗ୍ଘାଟିତଟ୍ଠାନୱସେନ ତୀସୁ ଠାନେସୁ। ଉପରିଭୂମୀସୁ’ତି ସକଦାଗାମିଆଦୀନଂ ପଞ୍ଚକ୍ଖଧସଙ୍ଖାତ ଉପରିଭୂମିସୁ?

ପଞ୍ଚସୁ ଠାନେସୁ’ତି ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତେସୁ ତୀସୁ ଠାନେସୁ ରାଗଦୋସତନୁଟ୍ଠାନଦ୍ୱଯଂ ପକ୍ଖିପିୱା ପଞ୍ଚ ଠାନାନି ୱେଦିତବ୍ବାନି।

ଦସସୁ ଠାନେସୁ’ତି ହେଟ୍ଠା ପଞ୍ଚଟ୍ଠାନାନି ଚେୱ ଗହିତଗ୍ଗହଣନଯେନ ସକ୍କାଯଦିଟ୍ଠି-ୱିଚିକିଚ୍ଛା-ସୀଲବ୍ବତପରାମାସ-ଲୋଭ-ୱ୍ଯାପାଦ-ସଙ୍ଖାତ-ପ-ଞ୍ଚୋରମ୍ଭାଗଯସଞ୍ଞୋଜନସମୁଗ୍ଘାଟିତଦ୍ଧାନୱସେନ ପଞ୍ଚ୍ୌଦ୍ଧମ୍ଭାଗିଯ ସଂଯୋଜନ ସମୁଗ୍ଘାଟିତଟ୍ଠାନୱସେନେୱ। ଅପରାତି ପଞ୍ଚା’ତି ଦସ ଠାନାନି ୱିପସ୍ସନାଯ ଆରମ୍ମଣଭୂତା ପଞ୍ଚୁପାଦାନକ୍ଖଧା ଯେୱାତି ଗହେତବ୍ବଂ।

ନାରାଚସ୍ସା’ତି ଉସୁଅଗ୍ଗପୱେସିତ-ଅଯୋମଯ ନାରାୱସ୍ସ

ଦଝହଂ ଚାପସମାରୂଝହସ୍ସା’ତି ଦଝହଚାପଧନୁମ୍ହି ଆରୋପିତସ୍ସ।

ତଥା’ତି ଭଗୱତୋ ଲହୁକପରିୱତ୍ତନେ। ଉତ୍ତରିକାରଣା’ନ୍ତି ଯମକପାଟିହାରିଯତୋ ଉତ୍ତରିଯଂ ୱୁତ୍ତଂ

ତମ୍ପି ମହାରାଜ ପାଟିହିରନ୍ତି ତମଭଗୱତୋ ଅଗ୍ଗିକ୍ଖଧ-ଉଦକଧାରା-ପୱତ୍ତନ-ସଙ୍ଖାତ-ଯମକପାଟିହୀରଂ ଅତ୍ତନୋ ପରେସଂ ରାଗାଦିପଚ୍ଚନୀକହରଣତୋ ପାଟିହିରଂ।

ଆୱଜ୍ଜନୱିକଝଅମତ୍ତକେନା’ତି ଭଗୱତା ଅନୁପ୍ପାଦିତୱସେନ ମନୋଦ୍ୱାରାୱଜ୍ଜନସ୍ସ ହୀନୱସେନ

ସଦ୍ଦଞ୍ଜୁପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ଛକୋଟ୍ଠାସେ କତେ କପ୍ପେ’ତି ଚତୁସଟ୍ଠିଅନ୍ତରକପ୍ପପମାଣେ ୱିୱଟ୍ଟଟ୍ଠାଯିକପ୍ପେ ଛକୋଟ୍ଠାସେ କତେ।

ଅତିକ୍କନ୍ତେ ପଠମକୋଟ୍ଠାସେ କିଞ୍ଚି ସାଧିକଦସନ୍ତରକପ୍ପପମାଣେ ୱିଟଟ୍ଟଟ୍ଠାଯିକପ୍ପସ୍ସ ପଠମକୋଟଠାସେ ଅତିକ୍କନ୍ତେ ଦେୱଦତ୍ତୋ ସଙ୍ଘଂ ଭିଦି ଦେୱଦତ୍ତପବ୍ବଜ୍ଜାପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ

ଯମନିଯମେ’ତି

‘ଯଂ ଦେହସାଧନାପେକ୍ଖଂ ନିଚ୍ଚଂ କମ୍ମମଯଂ ଯମୋ,

ଆଗନ୍ତୁଂ ସାଧନଂ କମ୍ମଂ ଅନିଚ୍ଚଂ ନିଯମୋ ଭୱେ;

ଅହିଂସାସଚ୍ଚମାଧେଯ୍ଯଂ ବ୍ରହ୍ମଚାର ପରିଗ୍ଗହୋ,

ନିଚ୍ଚଂ ସରୀରସୋଚେଯ୍ଯଂ ଯମୋ ନାମାତି ୱୁଚ୍ଚରେ;

ସନ୍ତୋସ-ମୋନ-ସଜ୍ଝାଯା କିଚ୍ଛାକହାରୋ ଚ ଭାୱନା,

ସଯମ୍ପାକ-ୱନେ ୱାସା-ନିଯମା-ନିଚ୍ଚସାଧ୍ଯତା’;

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ଯମକମ୍ମେ ଚ ନିଯମକମ୍ମେ ଚ।

ଯଂ ତଥାଗତୋ…ପେ… ଏୱମଧିପ୍ପାଯୋ ଅଥି ଯଂ ଯେନ ଗୁଣେନ ହେତୁ ଭୁତେନ…ପେ…ଏୱଂ ଅଧିପ୍ପଯୋ ହୋତି ତଂ ବୁଦ୍ଧାନଂ ଗୁଣଂ ଅଭୁତଂ ଅଥିତି ଯୋଜନା।

ପରକ୍କମୋ ଦକ୍ଖାପିତୋ’ତି ପାରମୀପୂରଣେ ପରକ୍କମୋ ୱାଯାମୋ ଦକ୍ଖାପିତୋ ପେକ୍ଖାପିତୋ।

ହିଯ୍ଯୋ ଓଭାସିତା’ତି ଜିନାନଂ ପାରମୀ ଚ ନଯା ଭିଯ୍ଯୋ ଅତିସଯେନ ଓଭାସିତା।

ଭିଦି ତିଥିଯାନଂ ୱାଦଗଣ୍ଠିନ୍ତି ୱଂ ତିଥିଯାନଂ ମିଚ୍ଛାୱାଦଗଣ୍ଠିଂ ପଭିଦି।

ଭିନ୍ନା ପରପ୍ପୱାଦକୁମ୍ଭା’ତି ପରପ୍ପୱାଦା ତଯା ଭିନ୍ନା।

ଗମ୍ଭୀରୋ ଉତ୍ତାନିକତୋ’ତି ଅତିୱିଯ ଗମ୍ଭୀରୋ ପଞ୍ହୋ ତଯା ଉତ୍ତାତୀକତୋ।

ସମ୍ମାଲଦ୍ଧଂ ଜିନପୁତ୍ତାନଂ ନିବ୍ବାହନନ୍ତି ପରମିଚ୍ଛାୱାଦହରଣେ ଉପାଯସଙ୍ଖାତଂ ନିବାହନମୁଖଂ ଜିନପୁତ୍ତାନଂ ଜିନପୁତ୍ତେହି ସୁଟ୍ଠୁ ଲଦ୍ଧଂ।

ଏୱମେତନ୍ତି ସଵ୍ଵଂ ହେଟ୍ଠାୱୁତ୍ତୱଚନଂ ତଯା ୱୁତ୍ତଂ ଯଥା ହୋତି ତଂ,

ସଵ୍ଵଂ ୱଚନଂ ଏୱଂ ସଭାୱତୋ ହୋତୀତି ଅଜ୍ଝାହାରଯୋଜନା;

ଗଣୀୱରପୱରା'ତି ଆଲପନମେତଂ ଗଣୀନଂ ଗଣପରିସାନଂ ୱରପରମ,

ଅତିସେଟ୍ଠ ଯଥା ତଯା ୱୁତ୍ତଂ ମଯଂ ତଥା ସମ୍ପଟିଚ୍ଛାମା'ତି;

ପଥୱିକମ୍ପନହେତୁପଞ୍ହୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

ନଥଞ୍ଞଂ ଚେଥାତି ଏତେସୁ ସଢେସୁ ୱିଜ୍ଜମାନଂ ସଚ୍ଚତୋ ଅଞ୍ଞଂ କାରଣଂ ପଟିୱେଧସ୍ସ ଚ ନତ୍ଥି।

ସୀହରଥେନା'ତି ସେଟ୍ଠରଥେନ ମଙ୍ଗରଥେନ। ସୀହସଦ୍ଦୋ ୱା ଉସଭସଦ୍ଦୋ ୱା ଅଞ୍ଞସଦ୍ଦେନ ପଯୁତ୍ତୋ ସେଟ୍ଠୱାଚକୋ ହୋତୀତି।

ସିୱିରାଜଦିବ୍ବଚକ୍ଖୁପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

କଲଲଂ ଓସରତୀତି ଇଦଂ ମାତୁଯା ପିଟ୍ଠିକଣ୍ଟକନାଭୀନଂ ମଜ୍ଝଟ୍ଠାନଭୁତେ ଗବ୍ଭପତିଟ୍ଠାନାରହଟ୍ଠାନେ ସନ୍ନିଚିତଂ ପଟିକଲଲସଦିସଂ ମଦରତ୍ତଲୋହିତଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ, ନ କଲଲରୂପଂ।

ମୁଖପାନେନପି ଦ୍ୱଯସନ୍ତିପାତୋ ଭୱତୀତି ମୁଖପାନେନପି ସହ ମାତା ଚ ଉତୁନୀ ଗନ୍ଧବ୍ବୋ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତୋ'ତି ଦ୍ୱଯସନ୍ନିପାତୋ ଭୱତି।

ପୁରିମେନ ତଥ କାରଣଂ ୱକ୍ଖାମୀତି ପୁରିମେନ ସାମୱତ୍ଥୁନା ତେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ତିଣ୍ଣଂ ସନ୍ନିପାତାନଂ ଅନ୍ତୋଗଧଭାୱେ କାରଣଂ ଯୁତ୍ତିୱଚନଂ କଥେସ୍ସାମି।

ତେ ସଵ୍ଵେ'ତି ଯେ କେଚି ସତ୍ତା ମାତୁଗବ୍ଭଂ ଓକ୍କନ୍ତା ତେ ସଵ୍ଵେ ସତ୍ତା ଯେ ୱନରୁକ୍ଖାଦଯୋ'ତି ଯୋଜନା।

ଯୋ କୋଚି ଗଧଵ୍ଵୋ'ତି ଯୋ କୋୱି ଅତ୍ତନୋ କମ୍ମେନ ତଥ ତଥ ଉପଗନ୍ତଵ୍ଵସତ୍ତୋ।

ଗବଭାୱକ୍କନ୍ତିପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ସଦ୍ଧମ୍ମୋ'ତି ପଟିସମ୍ଭିଦାପ୍ପତ୍ତଖୀଣାସୱସନ୍ତକାଧିଗମସଦ୍ଧମ୍ମୋ ସୁଦ୍ଧନଯ-ପଟିୱତ୍ତନୱସେନ ପଟିୱେଧସଦ୍ଧମ୍ମୋ ୱା।

ତଂ ଖଯଂ ପରିଦୀପଯନ୍ତୋ'ତି ତେନ ୱଚନେନ ପୁଵ୍ଵପଞ୍ଚୱସ୍ସସତପ୍ପ-ମାଣଟ୍ଠାନାରହ-ସଦ୍ଧମ୍ମକ୍ଖଯଂ ପରିଦୀପଯନ୍ତୋ।

ସେସକଂ ପରିଚ୍ଛିଦୀତି ସେସକଂ ପଚ୍ଛିମପଞ୍ଚୱସ୍ସସତଂ ସଦ୍ଧମ୍ମଠିତିକ୍ଖଣଂ ପରିଚ୍ଛିଦି। ତଂ ଦୀପନାକାରଂ ପରିଚ୍ଛଦନାକାରଞ୍ଚ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ୱସ୍ସସତଂ ସହସ୍ସନ୍ତିଆଦିମାହ।

ନଟ୍ଠାଯିକୋ'ତି ନଟ୍ଠଧନୋ।

ୱସ୍ସସତପ୍ପମାଣପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

ତତ୍ର ଯେ ତେ ସତ୍ତେ କମ୍ମଂ ୱିବାଧତି ତେ ଇମେ ସତ୍ତା କାରଣଂ ପଟିବାହନ୍ତି, ତେସଂ ତଂ ୱଚନ ମିଚ୍ଛା'ତି ପୋଥକେସୁ ଲିଖିତଂ ତଂ ଦୁଜ୍ଜାନଂ। ତସ୍ମା ଯେ ସତ୍ତେ କମ୍ମଂ ୱିବାଧତି, ତେ ସତ୍ତା କମ୍ମୱିପାକଜା, ଦୁକ୍ଖ ୱେଦନା ୱେଦଯନ୍ତୀତି ଯେ ପନ ସତ୍ତା କାରଣଂ ପଟିବାହନ୍ତି ତେସଂ ତଂ ୱଚନଂ ମିଚ୍ଛା'ତି ପାଠେନ ଭୱିତଵ୍ଵଂ। ଏୱଞ୍ହି ସତି ପୁଵ୍ଵାପରଂ ସମେତି।

ତତ୍ର ଯେ ତେ ନୱୱିଧା'ତି ତତ୍ର ଦସୱିଧେସୁ କୁପ୍ପୱାତେସୁ ଯେ ତେ ନୱୱିଧା କୁପ୍ପୱାତା।

ନ ତେ ଅତୀତେ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତିତି ତେ ୱାତା ଅତୀତେ ଭୱେ କମ୍ମବଲେନ ନ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ସେସ ପଦଦ୍ୱଯେ’ପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ତେହି ତେହି କୋପେହୀ’ତି ତେହି ତେହି ସୀତାଦିକୋପପ୍ପକାରେହି।

ସକଂ ସକଂ ୱେଦନନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଫଲଭୂତଂ ୱେଦନଂ।

ୱିସମପରିହାରଜା’ତି ଚତୁନ୍ନଂ ଇରିଯାପଥାନଂ ୱିସଦିସହରଣତୋ ଜାତା ୱେଦନା।

ଓପକ୍କମିକେନା’ତି ଦଣ୍ଡପ୍ପହାରଦିୱସେନ ପରୂପକ୍କମେନ।

କମ୍ମୱିପାକଜା’ତି କମ୍ମୱିପାକଭୂତପଞ୍ଚକ୍ଖନ୍ଧତୋ ଜାତା।

ବହୁତରଂ ଅୱସେସନ୍ତି କମ୍ମୱିପାକଜୱେଦନାତୋ ଅୱସେସଂ ୱେଦଯିତଂ ବହୁତରଂ।

ନ ସମ୍ଭୱତୀତି ନ ସମ୍ପଜ୍ଜତି।

ବୀଜଦୁଟ୍ଠତା’ତି ଖେତ୍ତତୋ ଅଞ୍ଞକାରଣଦୁଟ୍ଠତା।

କମ୍ମୱିପକତୋ ୱା’ତି ଏଥ

‘ୱେମାତୁଭାତିକଂ ପୁବ୍ବେ ଧନହେତୁ ହନିଂ ଅହଂ

ତେନ କମ୍ମୱିପାକେନ ଦେୱଦତ୍ତୋ ସିଲଂ ଖିପି;

ଅଙ୍ଗୁଟ୍ଠଂ ପିଂସଯୀ ପାଦେ ମମ ପାସାଣସକ୍ଖରା’ତି;

ଅଯଂ ଗାଥା ୱତ୍ତବ୍ବା ତଥ ଧନହେତୁ’ତି ଦାସିଦାସସଙ୍ଖାତ-ଜଙ୍ଗମଧନ-ହେତୁ। ଧନଞ୍ହି ଥାୱରଜଙ୍ଗମ-ସଂହାରିମ-ଅଙ୍ଗସମ-ଅନୁଗାମିଧନୱସେନ ପଞ୍ଚୱିଧଂ।

କିରିଯତୋ ୱା’ତି ଦେୱଦତ୍ତସ୍ସ ଉପକ୍କମକିରିଯତୋ ୱା।

ଭୋଜନଂ ୱିସମଂ ପରିଣମତୀତି କୁଚ୍ଛିଗତଭୋଜନଂ ୱିସମଂ ପରିପକ୍କଭାୱଂ ଗଚ୍ଛତି।

ତାଯ ଚ ପନ ୱେଦନାଯା’ତି ଇଦଂ କତ୍ତଥେ କରଣୱଚନଂ।

ନିକାଯୱରଲଞ୍ଛକେ’ତି ଏଥ ଲଞ୍ଛନ୍ତି ସଞ୍ଞାନନ୍ତି ଏତେନ ଏଥ ୱା ପୁଞ୍ଞପାପାନି ପଣ୍ଡିତଜନାତି ଲଞ୍ଛକୋ’ତି ନିକାଯୱରୋ ଚ ସୋ ଲଞ୍ଛକୋ ଚାତି ୱିଗ୍ଗହୋ।

ସବ୍ବାକୁସଲଞ୍ଛାପନପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଇମସ୍ମିଂ ପଞ୍ହେ ଥେରସ୍ସ ଏକଂସିକଂ ବ୍ଯାକରଣଂ ନ ହୋତି। ତସ୍ମା ୱିଚାରେତ୍ୱା ଯଂ ଯୁତ୍ତରଂ ତଂ ଗହେତବ୍ବଂ। ତତ୍ରାଯଂ ୱିଚାରଣାକାରୋ। ମଗ୍ଗୱଜ୍ଝା ହି କିଲେସା ଅନୁପାଦିନ୍ନକଭୂତା ଯେ ନେୱ ଅତୀତା ଅନାଗତା ନ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନା। ଉପାଦିନ୍ନକନିରୋଧକଥା ଚ ଅନାଗତଭୱଂ ସଧାଯ କଥିତା ଭଗୱତୋ ଉପ୍ପନ୍ନା ୱେଦନା ଇମସ୍ମିଂ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଭୱେଯେୱ ହୋତି। ଅପରାପରୱେଦନିଯକମ୍ମଞ୍ଚ ବୁଦ୍ଧପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧେହି’ପି ନ ସକ୍କା ନିୱାରେତୁଂ। ତସ୍ମା ଥେରସ୍ସ କମ୍ମୱିପାକତୋ ୱା ଏସା ୱେଦନା ନିବ୍ବତ୍ତା’ତି ୱାଦୋ ଯୁତ୍ତତରୋ’ତି ଗହେତବ୍ବଂ। ଯଦି ଏୱଂ କସ୍ମା ଥେରୋ ଅନେକୱିହିତଂ କଥେସୀ?ତି। ରାଜା ମିଲିନ୍ଦୋ ଞାଣଭେଦଂ ଗୱେସନ୍ତୋ ୱିଚିତ୍ରପଟିଭାନଂ ସୋତୁକାମୋ ହୋତି। ତସ୍ସ ଅଜ୍ଝାସଯୱସେନ ଅନେକୱିହିତଂ କଥେସୀ’ତି ପରିହାରୋ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ଅଞ୍ଞେସୁ ଇଦିସେସୁ ଠାନେସୁ ଯୁତ୍ତିଯେୱ ଗୱେସିତବ୍ବା, ନ ଏକଚିନ୍ତିନା ଭୱିତବ୍ବନ୍ତି।

କତସ୍ସ ପତିଚଯୋ’ତି ଚତୁସୁ ସଙ୍ଗେସୁ କତସୋଢଅସକିଚ୍ଚସ୍ସ ପତିଚଯୋ ପୁନ ୱଡ୍ଢନଂ ନତ୍ଥି।

ନିଙ୍ଖାହିତଙ୍କୋ’ତି ନିଙ୍କେଠେତଙ୍କୋ କଥେତଙ୍କୋ। ପଟିସଲ୍ଲାନନ୍ତି କାଯିକଚେତସିକପଟିସଲ୍ଲାନକିରିଯା। ଅଥତୋ ପନ ପଟିସଲ୍ଲାନଟ୍ଠାନେ ଲହିତଙ୍କା ସମାଧିସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞାଦଯୋ କୁସଲା ଧମ୍ମା ପଟିସଲ୍ଲାନଂ ନାମ।

ରକ୍ଖତୀତି ସମ୍ପରାଯିକଅପାଯାଦିଦୁକ୍ଖତୋ ରକ୍ଖତି।

ପଟିସଲ୍ଲାନପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ତଂ ଇଦ୍ଧିବଲନ୍ତି ତେନ ଇଦ୍ଧିବଲେନ ଲଭିତଙ୍କକପ୍ପକପ୍ପାୱସ୍ସଟ୍ଠାନଂ।

ଅନ୍ତମସୋ ଅଚ୍ଛରାସଙ୍ଘାତମତ୍ତମ୍ପୀତି ସଙ୍କନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଅଚ୍ଛରାସଙ୍ଘାତମତ୍ତମ୍ପି କାଲଂ ପଞ୍ଚକ୍ଖଧସଙ୍ଘାତଭୱସ୍ସ ପୱତ୍ତନଂ ନ ୱଣ୍ଣେମି, ଅପ୍ପୱତ୍ତନନିଙ୍ଖାନମେୱ ୱଣ୍ଣେମୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଇଦ୍ଧିବଲକିତ୍ତନପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ଦସପଞ୍ହପଟିମଣ୍ଡିତଅଟ୍ଠମୱଗ୍ଗୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ଅଭିଞ୍ଞାଯାହଂ ଭିକ୍ଖୱେ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମୀତି ପଞ୍ଚକ୍ଖଧା, ଦ୍ୱାଦସାଯତନାନି, ଅଟ୍ଠାରସ ଧାତୁଯୋ, ଚତ୍ତାରି ସଚ୍ଚାନି, ବାୱୀସତିନ୍ଦ୍ରିଯାନି, ନୱ ହେତୁ, ଚତ୍ତାରୋ ଆହାରା, ସତ୍ତୱସ୍ସା, ସତ୍ତ ୱେଦନା, ସତ୍ତ ସଞ୍ଞା, ସତ୍ତ ଚେତନା, ସତ୍ତ ଚିତ୍ତାନୀତିଆଦିନା ଅଭିୱିସେସେନ ସଙ୍କଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣେନ ଜାନିୱା ଧମ୍ମଂ ଦେସେମି।

ଅଞ୍ଞଂ ଉତ୍ତରିଂ…ପେ…ସତନ୍ତି ଖୁଦ୍ଦାନୁଖୁଦ୍ଦକତୋ ଅଞ୍ଞଂ ଉତ୍ତରିଂ ଚତୁପାରାଜିକ - ତେରସ ସଙ୍ଘାଦିସେସ - ତିଂସନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ - ଦ୍ୱାନୱୁତି - ପାଚିତ୍ତିଯ - ଚତୁପାଟିଦେସନୀଯ - ସତ୍ତାଧିକରଣ -ସିକ୍ଖାପଦ - ସଙ୍ଖାତଦିଯଡ୍ଢ - ସିକ୍ଖାପଦସତଂ।

ତେହିପି ନ ଏକଚ୍ଛକତା’ତି ଅତ୍ତନୋ ଚିତ୍ତନିଟ୍ଠା ଏକନ୍ତଭାୱେନ ନ କତା।

ଧମ୍ମସଣ୍ଠିତପରିଯାଯେନାତି ଯଞ୍ଚ ତଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ ତଞ୍ଚ ଯଥାଧମ୍ମୋ କାରେତଙ୍କୋ’ତି ୱୁତ୍ତଧମ୍ମସଣ୍ଠିତିପରିଯାଯେନ।

ଖୁଦ୍ଦାନୁଖୁଦ୍ଦକସମୂହନନପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ଅନିଚ୍ଚମ୍ପନ ରୂପନ୍ତି ୱିଭଜଙ୍ଖାକରଣିଯୋ ପଞ୍ହୋ’ତି ଅନିଚ୍ଚଂ ନାମରୂପଂ, କିଂ। ରୂପମେୱା?ତି ପୁଟ୍ଠୋ ଅନିଚ୍ଚଂ ନାମରୂପମ୍ପି ଅନିଚ୍ଚା ୱେଦନା ପୀ’ତିଆଦିନା ନଯେନ ୱିଭଜିୱା ଙ୍ଖାକାତଙ୍କୋ ୱିଭଜଙ୍ଖାକରଣୀଯୋ ନାମା’ତି ଅଥୋ। କିନ୍ନୁ ଖୋ ଚକ୍ଖୁନା ସଙ୍କଂ ୱିଜାନାତୀତି ପୁଗ୍ଗଲୋ ସଙ୍କଂ ଚକ୍ଖୁନା କିଂ ୱିଜାନାତୀତି ଇମସ୍ମିଂ ପଞ୍ହେ କେନାପି ପୁଟ୍ଠୋ’କତମେନ ଚକ୍ଖୁନା ସମନ୍ତଚକ୍ଖୁନା ଉଦାହୁ ମଂସଚକ୍ଖୁନା’ତି ୱୁତ୍ତେ’ଆମା’ତି ୱତ୍ତଙ୍କୋ’ତି ଅଯଂ ପଞ୍ହୋ ପଟିପୁଚ୍ଛାଙ୍ଖାକରଣୀଯୋ ପଞ୍ହୋ ନାମାତି ଯୋଜନା।

ମାଲୁଙ୍କ୍ୟପୁତ୍ତପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ସମୂହତୋ ଭଯହେତୁ ଅରହତୋ’ତି ଭଯହେତୁ ଅରହତୋ ଅରହନ୍ତେନ ସମୂହତୋ।

ଉନ୍ନତାୱନତା’ତି ସୁଖେ ଉନ୍ନତିଠାନୱସେନ ଉନ୍ନତା ଦୁକ୍ଖେ ମଙ୍କୁୱସେନ ଓନତା

କୁଟିପୁରିସେ’ତି ପାକଟପୁରିସେ।

ଆହଚ୍ଚପଦନ୍ତି ଭଗୱତୋ ସଙ୍କଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣେନ ୱିସେସେୱା ୱୁତ୍ତୱଚନଂ।

ସଙ୍କତସପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ।

ତେନ ତେସଂ ପଣ୍ଡେନା’ତି ତେସଂ ପରିତ୍ତାନଂ ତେଜଣ୍ଡନ୍ତାନଂ ତେନ ପଣ୍ଡେନ।

ଓିସଂ ଚିକ୍ଖସ୍ସନ୍ତୋ’ତି ଓିସଂ ଓିନାସଯମାନୋ।

ଉଦ୍ଧମଧୋ ଆଚମଯମାନୋ’ତି ସରୀରସ୍ସ ଉଦ୍ଧଂ ସୁଖଂ ଓଡ୍ଢଯମାନୋ।

ଚୋରାନଂ ଉକ୍କିଉଲଗୁଠଅନ୍ତୀ ପୋଥକେସୁ ଲିଖିତଂ ଓେରିଚୋରାନଂ ଉକ୍କଉଲଗୁଠଅମ୍ପୀତି ପାଠେନ ଭଓିତଙ୍କଂ। ଓେରିଚୋରେହି ଉକ୍କିଉମୁଗ୍ଗରଂ ନ ସମ୍ଭଓତୀତି ଅଥୋ।

ଆହାରଥଂ ଓା ଏରତୀ’ତି ଆହାରକିଚ୍ଚଂ ସମ୍ପାଦେତି।

ସୂଚିକାଯା’ତି ଉଦ୍ଧ-ଓମନାବାଧେନ।

ଦୁରୁପଚାରେନା’ତି ଦୁଟ୍ଠୁପଯୁତ୍ତେନ କାରଣେନ।

ସତ୍ତାନଂ ରକ୍ଖନଂ ମହାରାଜା ପରିତ୍ତନ୍ତି ମହାରାଜ, ପରିତ୍ତଂ ନାମ ସତ୍ତାନଂ ରକ୍ଖନ୍ତାନଂ ସତ୍ତାନଂ ଅନୁରକ୍ଖନଂ ହୋତୀତି ଯୋଜନା।

ଅତ୍ତନା କତେନ ଆରକ୍ଖଂ ଜନାତୀ’ତି କମ୍ମାଚରଣାଦିତୋ ପାପପୁଗ୍ଗଲୋ ଅତ୍ତନା କତେନ ଦୋସେନ ପରିତ୍ତସ୍ସ ରକ୍ଖନଭାଓଂ ଜହତି ଓିନାସେତି।

ପରରିତ୍ତାନୁରକ୍ଖନପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

ବୁଦ୍ଧବଲତୋ ଚ ମାରବଲଂ ବଲଓତରଂ ନ ହୋତୀ’ତି ଯୋଜନା।

ପଞ୍ଚସାଲଗାପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ତତ୍ର ଅଥନ୍ତରଂ ଅଥି’ତି ତଥ ତେସୁ ଦ୍ୱୀସୁ ଓଚନେସ୍ସୁ ଅଥଭେଦୋ ଅଥଓିସେସୋ ଅଥି।’

ଅନ୍ତରଂ ମଜ୍ଝଓଥଞ୍ଚ ଖଣୋକାସୋ’ପି ହେତୁସୁ ୱ୍ଯଓଧାନେ ଓିନା ଚେଥ ଭେଦେ ଛିଦ୍ଦେ ମନସ୍ସପୀ’ତି ଅଭିଧାନସଥେ ୱୁତ୍ତଂ।

ସଞ୍ଜ୍ଞାଓିମୋକ୍ଖୋତି ସଞ୍ଜ୍ଞାଯ ଭାଓେନ ଆପତ୍ତିଭାଓତୋ ଓିମୋକ୍ଖୋ ସଞ୍ଜ୍ଞଓିମୋକ୍ଖୋ। ସଚିତ୍ତକାପତ୍ତୀତି ଅଥୋ।

ନୋ ସଞ୍ଜ୍ଞାଓିମୋକ୍ଖୋତି ସଞ୍ଜ୍ଞାଯାଭାଓେନ ଆପତ୍ତିଭାଓତୋ ନୋ ଓିମୋକ୍ଖୋ, ନସଞ୍ଜ୍ଞାଓିମୋକ୍ଖୋ, ଅଚିତ୍ତକାପତ୍ତୀତି ଅଥୋ।

ପାପାଜାନପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ଏତସ୍ମିଞ୍ଚ ମହାରାଜ ପଞ୍ହେ’ତି ଏତସ୍ମିଂ ତଯା ପୁଚ୍ଛିତପଞ୍ହେ।

ଏକୋ ଅଥୋ ସାଓସେସୋ’ତି’ତଥାଗତସ୍ସ ଖୋ ଆନନ୍ଦଏଓଂ ହୋତୀ’ତିଆଦିଓଚନସ୍ସ ଏକୋ ଅଥୋ ନରାମିସପରିହରଣସଙ୍ଖାତଅଥେନ ଅଓସେସେନ ସାଓସେସୋ।

ଗଣପରିହରଣପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

କତେନ ଆଦାନେନ ଓାତି କତେନ ଦୋସେନ ଓା।

ଅଭେଜ୍ଜପରିସପଞ୍ଚୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଅଟ୍ଠପଞ୍ଞୱନ୍ତୋ ଦୁତିଯୱଗ୍ଗୋ।

ସେଟ୍ଠୋ ଯମୋ’ତି

‘ଯଂ ଦେହସାଧନାପେକ୍ଖଂ ନିଚ୍ଚକମ୍ମମଯଂ ଯମୋ

ଆଗନ୍ତୁକସାଧନଂ କମ୍ମମନିଚ୍ଚଂନିଯମୋଭୱେ’;

ଅହିଂସା ସଚ୍ଚମାଧେଯ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରି ଅପରିଗ୍ଗହୋ

ନିଚ୍ଚଂ ସରୀରେ ସାଧ୍ୟତ୍ତା ଯମୋ ନାମାତି ୱୁଚ୍ଚରେ’ତି;

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତୋ ସେଟ୍ଠୋ ଯମୋ।

ଅଗ୍ଗୋ ନିଯମୋ’ତି

ସନ୍ତୋସ ମୋନ-ସଜ୍ଝାଯା କିଚ୍ଛାପରୋ ଚ ଭାୱନା,

ସଯମ୍ପାକୱନୱାସା ନିଯମାନି ଚ ସାଧଯତୋ’ତି;

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତୋ ଅଗ୍ଗୋ ନିଯମୋ।

ତଥ ଅହିଂସା’ତି ଇମିନା କରୁଣା ୱୁତ୍ତା। ସଚ୍ଚନ୍ତି ୱଚୀସଚ୍ଚଞାଣସଚ୍ଚପରମଥସଚ୍ଚାନି। ଆଧେଯ୍ୟନ୍ତି ଆଧେଯ୍ୟୱଚନତା ବ୍ରହ୍ମଚାରୀତି ମେଥୁନୱିରତି। ଅପରିଗ୍ଗହୋତି ମମ ଇଦନ୍ତି ପରିଗ୍ଗହିତତଣ୍ହାରହିତଭାୱୋ ୱୁତ୍ତୋ ସନ୍ତୋସମୋନସଜ୍ଝାଯା’ତି ଦ୍ୱାଦସୱିଧସନ୍ତୋସା ପାପପ୍ପୱାହା ନ ବୁଦ୍ଧୱଚନ ସଜ୍ଝାଯା। କିଚ୍ଛାପରୋତି ଇମିନା ଧୂତଙ୍ଗପରିହରଣଂ ଭାୱନା’ତି ପରିକମ୍ମ ଭାୱନାଦଯୋ ତିସ୍ସୋ ଭାୱନା। ସଯମ୍ପାକୱନେ ୱାସା’ତି ଏଥ ଇମସ୍ମିଂ ସଯମ୍ପାକେୱନେ ବୁଦ୍ଧସାସନେ ସଯମ୍ପାକୱିରତି ଗହେତଜ୍ଜା। ଆଦିଆକାରେନଚାତି।

ଚାରୋ’ତି ସେଖ୍ଯ ୱଗ୍ଗାନୁରୂପେନଗାମୱିହାରେସୁ ଚାରୋ।

ୱିହାରୋ’ତି ସମଣସାରୁପ୍ପେରିଯାପଥୱିହାରୋ ଚେୱ ଦିଦ୍ଧବ୍ରହ୍ମଅରିଯୱସେନ ତିୱିଧଧମ୍ମୱିହାରୋ ଚ।

ସଯଂମୋ’ତି ଇନ୍ଦ୍ରିଯସଂଯମୋ।

ସଂୱରୋ’ତି ପାତିମୋକ୍ଖସଂୱରୋ।

ଖନ୍ତୀ’ତି ଅଧିୱାସନଖନ୍ତି ଞାଣଖନ୍ତି।

ସିକ୍ଖାପଦାନଂ ଉଦ୍ଦେସୋ’ତି ସିକ୍ଖାପଦାନଂ ପାଠଇ।

ଉଗ୍ଗହପରିପୁଚ୍ଛା’ତି ସିକ୍ଖାପଦାନଂ ଅଟ୍ଠକଥା ଉଗ୍ଗହଣଂ

କାସାୱଧାରଣଂ ଭଣ୍ଡୁଭାୱୋ’ତି ଇମିନା ଦ୍ୱିଲିଙ୍ଗସରୂପଂ ଦସ୍ସେତି

ଭଣ୍ଡୁଭାୱୋ ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲକେସୋୱା ନୱମୁଣ୍ଡୋ ୱା’ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ ଭୱତି ହି।

‘‘ଯମୋ ଚ ନିଯମୋ ଚେୱ ଚାରୋ ଚୱିହାରୋ ତଥା,

ସଂଯମୋ ସଂୱରୋ ଚେୱ ଖନ୍ତୀ ଚ ସୋରଚ୍ଚମ୍ପି ଚ;

ଏକନ୍ତଚରିଯା ଚେୱ ଏକତ୍ତାଭିରତା’ପି ଚ,

ପଟିସଲ୍ଲାନସେୱନଂ ହିରିଓତପ୍ପମେୱ ଚ;

ଅପ୍ପମାଦୋ ଚ ୱୀରିଯଂ ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛା ତଥା,

ସୀଲାଦ୍ଭିରତି ଚେୱ ନିରାଲଯସଭାୱତୋ;

ସିକ୍ଖାପଦାଭିପୂରଣମିତି ୱୀସପ୍ପଭେଦେନ,

ସମଣକରଣା ଧମ୍ମା ନାଗସେନେନ ଦେସିତା;

କାସାୱଧାରଣଞ୍ଚେୱ ଭଣ୍ଡୁଭାୱୋ ତଥା ଇତି,

ଦ୍ୱେ ସମଣଲିଙ୍ଗା’ଚ ନାଗସେନେନଦେସିତା’ତି;

ସାମଞ୍ଞଂ ଉପଗତୋ’ତି ୱୀସତିଧମ୍ମଦ୍ୱିଲିଙ୍ଗେହି ସଦିସଭାୱଙ୍ଗତୋ।

ସୋ ସାମଞ୍ଞନ୍ତି ସୋ ସମଣଭାୱୋ। ଅଗ୍ଗପରିସନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁପରିସସଙ୍ଖାତଂ ଅଗ୍ଗପରିସଂ।

ସୋ ମେ ଆଗମୋ’ତି ୱୀସତିଧମ୍ମଦ୍ୱିଲିଙ୍ଗାନଂ ମଯ୍ହଂ ସନ୍ତାନେ ସୋ ଆଗମୋ ନତ୍ଥି।

ପୁଥୁଜ୍ଜନପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ଯେ ତେ ଭନ୍ତା’ତି ଯେ ତେ ସନ୍ତା ଭନ୍ତା ଯୁତ୍ତା

ମୁଖଲୋହିତପଗ୍ଘରଣପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ତପ୍ପଟିଭାଗନ୍ତି ତେନ ୱଥଗୁଯ୍ହେନ ସଦିସଂ।

ଅନୁସାସନିଯଂ ଅନୁୱାସେତୀତି ଉପରିଭାଗେ ପସ୍ସାୱମଗ୍ଗେ ୱତ୍ଥିକମ୍ମଂୱୁତ୍ତଂ ଆଯୁବ୍ବେଦେ

‘ୱମନଂ ରେଚନଂ ନସ୍ସଂ ନିରୂହ ଅନୁୱାସନଂ

ଞେଯ୍ୟଂ ପଞ୍ଚୱିଧଂ କମ୍ମଂ ୱିଧାନଂ ତସ୍ସ ୱୁଚ୍ଚତେ’ତି;

ନିରୂହଅନୁୱାସନୱସେନ ହି ଦୁୱିଧଂ ୱତ୍ଥିକମ୍ମଂ।

ତଥ ନିରୂହୱତ୍ଥିକମ୍ମଂ ଅଧୋଭାଗେ ୱଚ୍ଚମଗ୍ଗେ କାତଙ୍ଗଂ। ଅନୁୱାସନୱତ୍ଥିକମ୍ମଂ ଉପରିଭାଗେ ପସ୍ସାୱମଗ୍ଗେ କାତଙ୍ଗଂ। ୱତ୍ଥିକମ୍ମଂ ଉତ୍ତରୱତ୍ଥିକମ୍ମମ୍ପି ଇଦଂ ନାମଦ୍ୱଯଂ ତେସଂଯେୱ ନାମନ୍ତି। ତସ୍ସ ଟୀକା?

‘‘ସମ୍ବାଧସ୍ସେୱ ସାମନ୍ତା ତଥ କମ୍ମଂ ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲଂ,

ୱାରିତଂ ୱଥିକମ୍ମମ୍ପି ସମ୍ବାଧେୟେୱ ସନ୍ତୁନା'';

ୱଥିକମ୍ମନ୍ତି ତେଲଭେସଜ୍ଜାନଂ ୱିଞ୍ଞନୱସେନକଉଙ୍ଗଂ ୱଥିକମ୍ମନ୍ତି ୱିନୟଟୀକା।

ଗୁୟ୍ହପ୍ପକାସନପଞ୍ହୋ ତତିୟୋ।

ଅସାରଙ୍ଗେନାତି ନିଦ୍ଦୋସେନ।

ଚତୁସଚ୍ଚାଭିସମୟୋ'ତି ଚତୁନ୍ନଂ ଅରିୟସଚ୍ଚାନଂ ଞାଣେନ ଅଭିସମୟୋ।

ପୁରିସଉନନ୍ତି ପୁରିସଉଂ, ସୋୟେୱ ୱା ପାଠୋ।

ଅଞ୍ଞଂ କୟିରମାନଂ ଅଞ୍ଞେନ ସମ୍ପୱତୀତି ଅଞ୍ଞଂ ଲୋକୁତ୍ତରଫଲଂ ଆରବ୍ଭ ୱିପସ୍ସନା କମ୍ମଂ ତେନ କୟିରମାନଂ ଅଞ୍ଞେନ ଲୋକିୟଫଲେନ ସମ୍ପୱତି, ଲୋକିୟଫଲଂ ଦେତୀତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ସଭାୱମ୍ପୀ'ତି ସଭାୱେନ ୱଚନେନ।

ୟୋ ଅକ୍କୋସନ୍ତୋ'ତି ୟୋ ପରଂ ଅକ୍କୋସନ୍ତୋ।

କିରିୟାୟେୱ କତା'ତି ଦୋସୱନ୍ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ କିରିୟାୟୟେୱ କରଣେନୟେୱ ମୋଘପୁରିସୱଚନକତା'ତି।

ସୱଣେନ…ପେ… ଜିଗୁଚ୍ଛତୀତି ଭଗୱତୋ ଭଗୱନ୍ତସ୍ସ ସୱଣେନ ସାସନସୱଣେନ।

ଓଉପ୍ପତୀ'ତି ଜିଗୁଚ୍ଛତି।

ଭିନ୍ଧୋଦସ୍ସନେନାତି ଭଗୱତୋ ଦସ୍ସନେନ ଓଉପ୍ପତି ଜିଗୁଚ୍ଛତି।

ମୋଘପୁରିସୱଚନପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

''ଅଚେତନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅସ୍ସୁଣନ୍ତଂ

ଜାନଂ ଅଜାନନ୍ତମିମଂ ପଲାସଂ,

ଆରଦ୍ଧୱୀରିୟୋ ଧୁୱମପ୍ପମତ୍ତୋ

ସୁଖସେୟ୍ୟଂ ପୁଚ୍ଛସି କିସ୍ସହେତୁ''ତି;

ଇଦଂ ଚତୁକ୍କନିପାତ୍ଞାଗତଂ ପଲାସଜାତକଂ ସଧାୟ ୱୁତ୍ତଂ।

ଇତି ଫନ୍ଦନ ରୁକ୍ଖୋ'ପି ତାୱଦେ'ତି ମିଲିଦେ ଆଗତଂ। ଜାତକେ ପନ

''ଇତି ଫନ୍ଦନରୁକ୍ଖୋପି ଦେୱତା ଅଜ୍ଝଭାସତ,

ମୟ୍ହମ୍ପି ୱଚନଂ ଅଥି ଭାରଦ୍ୱାଜ ସୁଣୋହି ମେ''ତି;

ଆଗତଂ ଇଦଞ୍ଚ ତେରସନିପାତେ ଆଗତଂ ଫନ୍ଦନଜାତକଂ ସଧାୟ ୱୁତ୍ତଂ।

ରୁକ୍ଖାଚେତନପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ନଓନ୍ନଂ ମହାରାଜ ଅନୁପୁଦ୍ଧୱିହାରସମାପତ୍ତୀନନ୍ତି ଅଟ୍ଠରୂପାୱଚରସମାପତ୍ତିଏକନିରୋଧସମାପତ୍ତିୱସେନ ନଓନ୍ନଂ ଅନୁପୁଦ୍ଧୱିହାରସମାପତ୍ତୀନଂ। ନିଦ୍ଧାନସୁତ୍ତକଥାଯମ୍ପନ ଫଲସମାପତ୍ତିସମତ୍ତାଯ ପରିନିଦ୍ଧାନସମତ୍ତାଯ ତେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଦାଯକାନଂ ଅନୁସ୍ସରଣେ ସମତ୍ତାଯାତି ତୀହି କାରଣେହିଦ୍ୱେ ପିଣ୍ଡପାତା ସମଫଲା ୱୁତ୍ତା।

ଦ୍ୱିପିଣ୍ଡପାତସମଫଲପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ପୂଜେଥ ନଂ ପୂଜନୀଯସ୍ସ ଧାତୁଂ ଏୱଂ କିର ଭୋ ସଗ୍ଗମିତୋ ଗମିସ୍ସଥାତି ଇଦଂଅନେକୱଣ୍ଣୱିମାନେ ୱୁତ୍ତଂ।

ବୁଦ୍ଧପୂଜାପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

ଅନିମିତ୍ତକତସଦିସା'ତି ଅସଲ୍ଲକ୍ଖନକତସଦିସା।

ଅପାସନପପଟିକପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଖୀଣାସୱପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ଉଦ୍ଧିଲାୱିତପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ମାମକୋ'ତି ମମ ସନ୍ତକୋ ମମ ସାୱକୋ।

କାରଣା'ତି ପୀଠଅନା।

ସନ୍ତତିୱିକୋପନନ୍ତି ନାମରୂପସନ୍ତତିୱିନାସନଂ ଧମ୍ମୋ ହି ମହାରାଜଅହିଂସାଲକ୍ଖଣୋ'ତି ସକଲୋ ହି ସଭାୱୱଚନଧମ୍ମୋ ଅହିଂସାୱଚନଲକ୍ଖଣୋ। ଉଦ୍ଧତଂ ମହାରାଜ ଚିତ୍ତଂ ନିଗ୍ଗହେତଦ୍ଧନ୍ତି ଯୋଗାୱଚରେହି ଉଦ୍ଧତଂ ଚିତ୍ତଂ ପସ୍ସଦ୍ଧିସମାଧିଉପେକ୍ଖାସମ୍ବୋଜ୍ଝଙ୍ଗେହି ନିଗ୍ଗହେତଦ୍ଧଂ ପଗ୍ଗହେତଦ୍ଧନ୍ତୀ ପଗ୍ଗହଦଣ୍ଡସଦିସେହି ଧମ୍ମୱିଚଯୱୀରିଯପୀତିସମ୍ବୋଜ୍ଝଙ୍ଗେହି ପଗ୍ଗହେତଦ୍ଧଂ। ସତି ପନ ସଦ୍ଧଥ ଲୀନୁଦ୍ଧଚ୍ଚେସୁଇଚ୍ଛିତଦ୍ଧା? ''ସତିଂ ଖୱାହଂ ଭିକ୍ଖୱେସଦ୍ଧତ୍ଥିକଂ ୱଦାମୀ''ତି ୱଚନତୋ।

ସଯଙ୍କତେନସୋଘାତୀଯତୀତି ସୋ ଚୋରୋ ଅତ୍ତନା କତେନ ଦୁଚ୍ଚରିତକମ୍ମେନକତ୍ତୁଭୁତେନ ପରିଘାତୀଯତି।

ଅପି ଚ ଧମ୍ମାନୁସଥି ଅନୁସାସୀଯତୀତି ଏକଂସେନ ଭଗୱତୋ ଅନୁସିଟ୍ଠି ପଣ୍ଡିତଜନେ ଅପରାଧିକମନୁସ୍ସେ ଅନୁସାସଯତି ଧମ୍ମେନ ଅନୁୱଦାପେତି।' ନିଗ୍ଗହେ ନିଗ୍ଗହାରହନ୍ତିୱଚନତୋ ୱଦତୋ ଭଗୱତୋ ଦୋସୋ ନତ୍ଥିତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ'ନିଗ୍ଗହେ ନିଗ୍ଗହାରହନ୍ତି' ଇଦଞ୍ଚ ଧମ୍ମେନ ନିଗହନଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ, ନ ପୀଠଅନକମ୍ମଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତନ୍ତି ଇଦଂ ଥେରେନ ୱତ୍ତଦ୍ଧଂ କସ୍ମା ନୱୁତ୍ତନ୍ତି ଚେ ରଞ୍ଞୋ ରୁଚିଯା ଅନନୁକୂଲତ୍ତା। ଥେରୋ ହି ଯଥା ରାଜା କଙ୍ଖଂ ୱିନଯିତ୍ୱା ଧମ୍ମସଭାୱଂ ଜାନାତି ତଥା ପଞ୍ହଂ ଦ୍ଧାକରୋତୀତି। ଭଗୱତା ସଙ୍ଖେପତ୍ତିଥାରଦେସିତନଯେନ ତଥା ତଥା ହି ପଞ୍ହଂ ପକାସେତି। ଏସ ଯଥା ଯଥାସ୍ସ ସଦ୍ଧମ୍ମତେଜୱିହତୱିଲଯନଖଣେନ ମିଲିଦରାଜହଦଯେ ୱିମତି ପଯାତୀତି।

ନିଗ୍ଗହପଞ୍ହୋ ଏକାଦସମୋ।

ପଣାମେସୀତି ପଦ୍ଧାଜେସି।

ଅପ୍ପତିୱତ୍ତିତୋ'ତି ଅପ୍ପହୀଣୋ।

ନିଚ୍ଛୁହତୀତି ନୀହରତି।

ଥଲଂ ଉସ୍ସାଦେତୀ'ତି ଥଲଟ୍ଠାନେ ରାସିଂ କରୋତି।

ପରିଲୀୟତୀ’ତି ପଟିଲୀୟିତୁଂ ଅରହତି

ପଣାମୀୟତୀ’ତି ପଣମେତୁଂ ୱା ପଭ୍ବାଜେତୁଂ ୱା ଅରହତି।

ପଣାମନପଞ୍ହୋ ଦ୍ୱାଦସମୋ।

ଦ୍ୱାଦସପଞ୍ହୱନ୍ତତତିୟୱଗ୍ଗୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

କମ୍ମାଧିଗ୍ଗହିତସ୍ସାତି ଅଭିଭୱନୀୟମାନସ୍ସ।

ମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନ ନିବ୍ବାନପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ଅଥରସୋ’ତି ଫଲଂ କଥିତଂ।

ଧମ୍ମରସୋ’ତି ହେତୁ।

ୱିମୁତ୍ତିରସୋ’ତି ନିବ୍ବାନଂ।

ଅଞ୍ଞଂ ଆରାଧେତୀତି ସମତ୍ତକାରୀ ପରିପୁଣ୍ଣକାରୀ ଅଞ୍ଞଂ ଅରହତ୍ତଫଲଂ ଆରାଧେତି, ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତାନେ ନିପ୍ଫାଦେତି।

ସୱରପୁରଂ ଅନୁଗତ’ନ୍ତି ମନୁସ୍ସଜାନପଦପୁରଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତଂ।

ପାତିମୋକ୍ଖପିହିତପଞ୍ହୋ ଦୁତିୟୋ।

ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜତୀ’ତି ଯଂ ଯେନ କାରଣେନ ଭିକ୍ଖୁଭାୱୋ ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜତି।

ଉଭତୋ ପକ୍ଖେ’ତି ମାତୁପିତୁପକ୍ଖସଙ୍ଖାତେ ଉଭତୋପକ୍ଖେ।

ମନୁସ୍ସନ୍ତରେନା’ତି ମନୁସ୍ସସାନତ୍ତେନ। ଛନ୍ନଞ୍ହି ନାନତ୍ତଂ ଅତିୱିୟ ନାନତ୍ତଂ ହୋତି। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ୱେଦସଥେ-

‘‘ୱାଜୀ ୱା ମରଣଲୋହାନଂ କଟ୍ଠପାସାଣୱାସସଂ,

ନାରୀପୁରିସଗୋଯାନଂ ଅନ୍ତରଂ ବହୁତନ୍ତରନ୍ତି’’;

ମୁସାୱାଦତରପଞ୍ହୋ ତତିୟୋ।

ନିମେସନ୍ତରମ୍ପତି ଚକ୍ଖୁନିମ୍ମିସନକ୍ଖଣମ୍ପି।

ୱାଣିଜୋ ହତ୍ଥିନାଗୋ ଚ ସାକଟିକୋ ନିଯାମକୋ

ହିସକ୍କୋ ଉତ୍ତରସେତୁ ଭିକ୍ଖୁ ଚେୱ ବୋଧିସତ୍ତୋ,

ଉତ୍ତରସେତୁ ପଟିପନ୍ନକୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ;

ଏତେ ଅନାଗତଂ ଅଟ୍ଠ ଜନା ୱିଲୋକିୟା;

ୱିକ୍କଯାନାଗତମଗ୍ଗୋ ତିଥଂ ତୀରମାୟୁଥିରଂ

ଅନାଗତଂ କୁଲମ୍ପି ଚ ଅଟ୍ଟଟ୍ଠାନା ୱିଲୋକିଯା’ତି;

କୁଲୱିଲୋକନପଞ୍ଚୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

ଯଥାଧମ୍ମୋ କାରେତବ୍ବୋତିଆପତ୍ତିଧମ୍ମୋ ୱିନଯେ ତିଟ୍ଠତି। ଯଥା ତିଟ୍ଠତି, ତଥା ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ସଙ୍ଘେନ କାରେତବ୍ବୋ, ତଥା ବୋଧେତବ୍ବୋ।

ଅତ୍ତନିପାତନପଞ୍ଚୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ନେତେ ମହାରାଜ ଗୁଣା ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସାତି ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଏତେ ଗୁଣା ଏକାଦସାଦିସଙ୍ଖା ନ ହୋନ୍ତି। ମେତ୍ତା ଭାୱନାଯ ଏୱ ଏତେ ଗୁଣା। ମେତ୍ତାୱିହାରି ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ସଂୱିଜନ୍ତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଯସ୍ସାତି ଯସ୍ସ ଗୁଣସ୍ସ ହେତୁ।

ଅନ୍ତରଧାନମୂଲନ୍ତିତି ପକତିସରୀରସ୍ସ ଅନ୍ତରଧାନ-ଦିବ୍ବଭେସଜ୍ଜରୁକ୍ଖମୂଲଂ।

ଅନ୍ତରଧାନସ୍ସା’ତି ଅନ୍ତରଧାନକରଣସ୍ସ।

ଯନ୍ତି ଯେନ ଗୁଣେନ।

ମେତ୍ତଂ ସମାପନ୍ତୋ’ତି ଅପ୍ପଣାପ୍ପତ୍ତଂ ମେତ୍ତଂ ସମାପନ୍ନୋ।

ମେତ୍ତାଭାୱନା ହିତାନମ୍ପି ଅହିତାନମ୍ପୀତି ହିତରହିତାନମ୍ପି ସତ୍ତେସୁ ଫରଣକମେତ୍ତାଭାୱନା ସବ୍ବକୁସଲଗୁଣାୱହା ସବ୍ବନିରୱଜ୍ଜଗୁଣାନିସଂସା’ୱ ହୋତି।

ସବ୍ବେସନ୍ତି ସବ୍ବେସୁ ୱିଞ୍ଞାଣବନ୍ତେସୁ ସତ୍ତେସୁ ମହାନିସଂସା ମେତ୍ତାଭାୱନା ସମଫରଣୱସେନ ପଣ୍ଡିତେହି ସଂୱିହଜିତବ୍ବା।

ସୁୱଣ୍ଣସାମମେତ୍ତାୱିହାରପଞ୍ଚୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ନଟ୍ଠାଯିକୋ’ତି ନଟ୍ଠଧନୋ।

ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ସିଗାଲୋ ଅହୋସି ଖତ୍ତିଯଧମ୍ମୋ, ସୋ ଯାୱତା ଜମ୍ବୁଦୀପେ ପଦେସରାଜାନୋ ତେ ସବ୍ବେ ଅନୁଯୁତ୍ତେ ଅକାସି। ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ୱିଧୁରୋ ନାମ ପଣ୍ଡିତୋ ଅହୋସୀତି ଇଦଂ ଦୁକନିପାତେ ସବ୍ବଦାଠଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ।

ଯଥା ପଣିହିତନ୍ତି ଯଥା ଇଚ୍ଛିତଂ, ଯଥା ଠପିତଂ ୱା।

ବୋଧିସତ୍ତାଧିକସମପଞ୍ଚୋ ସତ୍ତମୋ।

ସପକ୍ଖୋ’ତି ସପରିୱାରୋ।

ମିତ୍ତସମ। ନୋ’ତି ଅତ୍ତନା ସହଜାତ-ସହଜନାଧିକେହି ମିତ୍ତେହି ସମନ୍ନାଗତୋ।

ଆଯୂହକୋ’ତି ଧନପୁଞ୍ଜଞ୍ଜାନଂ ଆଯୂହକୋ।

ସଙ୍ଗାହକୋ’ତି ଚତୁହି ଦାନାଦିସଙ୍ଗହୱତ୍ଥୂହି ଚତୁହି ଜନସଙ୍ଗାହକେହି ସଙ୍ଗାହକୋ।

ସଖିଲୋ’ତି ମଧୁକୱଚନୋ ହଦଯଙ୍ଗମକଣ୍ଣସୁଖମଟ୍ଟୱଚନୋ।

ହିତେସୀ ଉପନିସ୍ସିତାନନ୍ତି ସତ୍ତାନ ନିସ୍ସାଯ ୱସନ୍ତାନଂ ପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଧନଯସପଞ୍ଞାସଙ୍ଖାତହିତଗୱେସନସୀଲୋ।

ଧନୱା’ତି ଥାୱରଜଙ୍ଗମସଂହାରିମଅଙ୍ଗସମଅନୁଗାମିଧନସଙ୍ଖେହି ପଞ୍ଚଧନେହି ଧନୱା।

ଅମରାଦେୱିନିମନ୍ତନପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଓପତନ୍ତୀତି ଉପଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ଅରହନ୍ତସଭାଯନପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ଓକସ୍ସା’ତି ଆକଡ୍ଢିୱା ପାଗୁପମେଯ୍ଯକସ୍ସ। (?)

ସଙ୍ଖେପମାହରଣପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ଦସପଞ୍ହପଟିମଣ୍ଡିତଚତୁଥୱଗ୍ଗୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ଦ୍ୱେ ଅଥୱସେ’ତି ଦ୍ୱେ ଆନିସଂସେ।

ଚୂଳସଙ୍କେତା’ତି ପାକଟସଙ୍କେତା ସୁଲଭଦସ୍ସନଂ ଦସ୍ସନକାମାନନ୍ତି ସୀଲୱନ୍ତାନଂ ଦସ୍ସନକାମାନଂ ଉପାସକୋପାସିକାନଂ ସୁଲଭଦସ୍ସନଂ ସୁଖେନ ଲଭିତଙ୍ଗ ସୀଲୱନ୍ତଦସ୍ସନଂ ଭୱିସ୍ସତି।

ଅନିକେତପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ୱନ୍ତସ୍ସ…ପେ… ଆତୁରସ୍ସା’ତି ୱନ୍ତସ୍ସ ୱେଜ୍ଜେନ ୱମାପେତଙ୍ଗସ୍ସ।

ୱିରିତ୍ତସ୍ସ ଅଧୋୱିରଚିତସ୍ସ।

ଅନୁୱାସିତସ୍ସ ପସ୍ସାୱମଗ୍ଗକତ୍ତଙ୍ଗସ୍ସଅନୁୱାସକମ୍ମସ୍ସ, ଆତୁରସ୍ସ ଗିଲାନପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ।

ଉଦରସଂଯତପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ବାହିରାନଂ ଆଗମାନନ୍ତି’ତି ପିଟକତ୍ତଯତୋ ବାହିରାନଂ।

ଅନୁତ୍ତରଭୀସକ୍କପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ।

ମଗ୍ଗିଯନ୍ତି ଗୱେସିତଙ୍ଗ।

ତସ୍ସପକତନ୍ତି ତେନଅପରଚକ୍କୱତ୍ତିନା ପକତଂ।

ଯୋନିଯା ଜନଯିୱା’ତି ଅତ୍ତନୋ ପସ୍ସାଚମଗ୍ଗଦ୍ୱାରେନ ଜନେୱା।

ଅନୁପ୍ପନ୍ନମଗ୍ଗୁପ୍ପାଦନପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

ୱାଜପେଯ୍ଯନ୍ତି ସପ୍ପିଆଦିୱଥୁସଙ୍ଖାତଂ ୱାଜଂ ପିୱନ୍ତି ଏଥାତି ୱାଜପେଯ୍ଯୋ, ତଂ ରାଗୱସେନ ୱିସଞ୍ଞିନା’ତି ରାଗବଲେନ ପକତିସଞ୍ଞାରହିତେନ ଲୋମସକସ୍ସପବୋଧିସତ୍ତେନ।

ରତ୍ତୋ ରାଗୱସେନା’ତି ପୁତ୍ତାଦିସୁ ରତ୍ତୋ ପୁତ୍ତାଦୀନଂ ମଙ୍ଗଲଥାଯ ରାଗବଲେନ ପାଣଂ ହନ୍ତି। ଭୱତୀ ହ-

‘‘ରତ୍ତୋ ଦୁଟ୍ଠୋ ଚ ମୂଳ୍ହୋ ଚ ମାନୀ ଲୁଦ୍ଧୋ ତଥା’ଲସୋ,

ରାଜା ଚ ଘାତକା ଅଟ୍ଠ ନାଗସେନେନ ଦେସିତା;’’

ଓନମେୟ୍ୟା’ତି ପାଣଂ ଘାତେୟ୍ୟ।

ସସମୁଦ୍ଦପରିଯାଯନ୍ତି ସସମୁଦ୍ଦପରିକ୍ଖେପଂ।

ଲୋମସକସ୍ସପପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ଜୋତିପାଲଛଦ୍ଦନ୍ତପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

କସ୍ସପବୁଦ୍ଧକୁଟିକାଓୱସ୍ସନପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

ବ୍ରାହ୍ମଣରାଜପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଗାଥାଭିଗୀତପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ନୋଧମ୍ମଦେସନଚିତ୍ତନମନପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ଦସପଞ୍ହପଟିମଣ୍ଡିତପଞ୍ଚମୱଗ୍ଗୱଣ୍ଣନା।

ଓନୋଜେୱା’ତି ଉଦକଂ ପାତେୱା

ନମ୍ଞାଚରିଯୋଅଥ୍ପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ସମୁପାଦିକା’ତି ସାମଂ ଉଦ୍ଧଂପଥୱିଂ ପୱତ୍ତୀ’ତି ସମୁପାଦିକା। ଉଦକସ୍ସ ଉପରି ସମଗମନଂ ନିଦ୍ଧତ୍ତୀତି ଅଥୋ।

ଦ୍ୱିବୁଦ୍ଧୋପ୍ପଜ୍ଜନପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ମାରବଲନିସୂଦନେ ବୁଦ୍ଧେ’ତି ମାରବଲନିମ୍ମଦ୍ଦନସମଥେ ବୁଦ୍ଧେ।

ଏକୋ ମନୋପସାଦୋ ବୁଧସରଣଗମନଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦୋ।

ଅଞ୍ଜଲିପଣାମୋ ଅଞ୍ଜଲିପଣମନମତ୍ତେନ ୱଦନାକାରୋ

ଉସ୍ସହତେ ତାରଯିତୁନ୍ତି ଅପାଯଦୁକ୍ଖୱଧଦୁକ୍ଖତୋ ତାରଯିତୁଂ ସକ୍କୋତି।

ଗୋତମୀଦିନ୍ନୱଥପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ।

ଆରାଧକୋ ହୋତି ଞାଯଂ ଧମ୍ମଂ କୁସଲନ୍ତି ମଗ୍ଗଫଲନିବ୍ବାନସଙ୍ଖାତଂ ଞାଯଂ କୁସଲଧମ୍ମଂ ଆରାଧକୋ ସମିଜ୍ଝନକୋ ହୋତି।

ପବ୍ବଜ୍ଜାନିରଥପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

ଦୁକ୍କରକିରିଯାନିରଥକପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ଇଦମେଥ କାରଣନ୍ତି ମନୁସ୍ସାନଂ ଇଦଂ ନିଷ୍ଠାୱଚନଂ ଏଥ ଅରିଯମଗ୍ଗଅପାପୁରଣପଦ୍ଧଜନେ କାରଣଂ ହୋତୀତି ଯୋଜନା।

ସଯନ୍ତି ସାସନସ୍ସ ଅତ୍ତନା ଜିନସାସନୱିଭୂନ୍ତଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ କିଂ ସୋଧେସ୍ସତି?

ନିବ୍ବିସେସା'ତିସୀଲାଦିଗୁଣୱିସେସରହିତା।

ଅକତପୁଞ୍ଞା'ତି ପୁବ୍ବଜିନସାସନେସୁ ପବ୍ବଜ୍ଜାପୁଞ୍ଞସ୍ସ ଅକରଣେନ ଅକତପୁଞ୍ଞା।

ଅୱେମୂଢହା ଜିନସାସନେ'ତି ସୀଲାଦିଗୁଣୱେମୂଢହଭାୱଂ ପାପୁଣିତୁଂ ଅସମଥା।

ହୀନାଯୱତ୍ତନଦୋସପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ଅରହନ୍ତକାଯିକଦୁକ୍ଖୱେଦନାପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

ପାରାଜିକଅଜ୍ଝାନପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ସଙ୍ଘସମଯଂଅନୁପୱିଟ୍ଠତାଯା'ତି ସଙ୍ଘସମଯଂ ପୱିଟ୍ଠଭାୱେନ।

ପବ୍ବଜିତଗିହୀଦୁସ୍ସୀଲପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ଉଦକଜୀୱପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ଦସପଞ୍ହୱନ୍ତଛଟ୍ଠୱଗ୍ଗୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ମହାରଜକ୍ଖା'ତି ପଞ୍ଞାମଯେ ଅକ୍ଖିମ୍ହି ମହନ୍ତା ରାଗାଦିରଜା ଏତେସନ୍ତି ମହାରଜକ୍ଖା ଅଥ ୱା ଅକ୍ଖଂ ଯେସଂ ଅତ୍ଥିତି ଅକ୍ଖା। ମହନ୍ତଂ ରାଗାଦିରଜଂ ଏତେସନ୍ତି ମହାରାଜା। ମହାରଜା ଚ ତେ ଅକ୍ଖା ଚା ତ ମହାରଜକ୍ଖା। ମହାରଜା ଏ ମହାରଜକ୍ଖା'ତିପି ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ଇମସ୍ମିଂ ପଚ୍ଛିମୱିକପ୍ପେ ଅକ୍ଖସଦ୍ଦୋ ନିରଥୋ।

ନିପ୍ପପଞ୍ଚପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ୱିସମକୋଟ୍ଠସ୍ସା'ତି ୱିସମଅନ୍ତସ୍ସ।

ଦୁବ୍ବଲଗହଣସ୍ସା'ତି ଅପ୍ପଦୁବ୍ବଲନ୍ତରଦେହିସ୍ସ।

ଗିହୀଅରହନ୍ତପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ମଗ୍ଗୋ ପି ତସ୍ସମହିଯା ଅନଞ୍ଞାତୋ'ତି ମହିଯା ମଗ୍ଗୋ ତସ୍ସ ଅଦ୍ଧିକସ୍ସ ଅରହତୋ ଅନଞ୍ଞାତୋ।

ଅରହନ୍ତସତିସମ୍ମୋସପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ।

ତୀଣିନଥିପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

ନଥିଧମ୍ମନ୍ତି ଅୱିଜହନସଭାୱଂ।

ଅଥିଧମ୍ମନ୍ତି ୱିଜହନସଭାୱଂ।

ଅକମ୍ମଜପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ବୀଜଜାତାନୀ'ତି ବୀଜୱାସିଯୋ।

କମ୍ମଜପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ଯକ୍ଖକୁଣପପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

ଅନାଗତେସୁପଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଞ୍ହୋ ନୱମୋ।

ସୂରିଯତପନପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ଦସପଞ୍ହୱନ୍ତସତ୍ତମୱଗ୍ଗୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ପୁନଦେୱ ଲତାଯ ବଧିୱା ଅଦାସୀ'ତି ଇଦଂଜାତକେ ନ ପାକଟଂ। ରଞ୍ଞୋ ପରମ୍ପରାଗତୱଚନଂ ଗହେୱା ୱୁତ୍ତଂ ସିଯା। ଅପି ଚ ବୋଧିସତ୍ତୋ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତିକଂ ଆଗତେ ବଧନା ଅମୁଞ୍ଚିୱା ଅଞ୍ଛୁପେକ୍ଖିତୋ ପୁନଦେୱ ଲତାଯ ବଧିୱା ଅଦାସି ୱିଯ ସଞ୍ଞାଯ ୱୁତ୍ତଂ ସିଯା।

ରୂଠଅରୂଠଅସ୍ସ ଫରୁସାତିଫରୁସସ୍ସ ଭୀମଭୀମସ୍ସ ଜୂଜକସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ସୱଣେ ୱତ୍ତମାନୋ।

ଦାରକେଦାରକଦ୍ୱଯେ ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ଅଦସ୍ସନଂ ଗମିତେ ସତି ସୋ ବୋଧିସତ୍ତୋ ସତଧା ୱା ସହସ୍ସଧା ୱା ସୋକୱସେନ।

ହଦଯଂ ନ ଏଲି ନ ଫଲେସି ଇଦଂ ସତ୍ତମଂ ଦୁକ୍କରତୋ ଦୁକ୍କରତରଂ ଅହୋସୀତି ଯୋଜନା।

ୱେସ୍ସନ୍ତରପୁତ୍ତଦାରଦାନପଞ୍ହୋ ପଠମୋ।

ଦୁକ୍କରକାରିପଞ୍ହୋ ଦୁତିଯୋ।

ଲୋକିଯଂ ଭନ୍ତେ ନାଗସେନ ଲୋକୁତ୍ତରେନ ୱିଞ୍ଞାପିତନ୍ତି ଲୋକିକଂ ଅଥଜାତଂ ୱିଯ...ପେ...ତଯା ଲୋକୁତ୍ତରେନ ଅଥଜାତେନ ୱିଞ୍ଞାପିତଂ।

ପାପବଲପଞ୍ହୋ ତତିଯୋ।

ପେତପାପୁଣନକପୁଞ୍ଞପଞ୍ହୋ ଚତୁଥୋ।

ଦିଙ୍କୋ ଅଥୋ'ତି ଦିଙ୍କସଦିସୋ ଚ ଏକନ୍ତଦିଙ୍କୋ ଚ ଅଥୋ।

ମିଦ୍ଧସମାପନ୍ନୋ'ତି ଭୱଙ୍ଗୱସେନ ନିଦ୍ଦଂ ଆପନ୍ନୋ।

କପିମିଦ୍ଧପରେତୋ'ତି କପିନିଦ୍ଦାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ।

ଯୋ କାଯସ୍ସ ଓନାହୋ'ତି ନାମକାଯସ୍ସ ଚ ରୂପକାଯସ୍ସ ଚ ବଧନାକାରୋ।

ପତିଯୋନାହୋ'ତି କମ୍ମଂ କାତୁଂ ଅସମଥତାୱସେନ ସମନ୍ତତୋ ବଧନାକାରୋ।

ଯୋ ମହାରାଜ କପିନିଦ୍ଦାପରେତୋ ୱୋକିଣ୍ଣତା ଜାଗରତୀ'ତି ଯା କପିନିଦ୍ଦାଯ ପିଠଇତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ନିଦ୍ଦା ୱୋକିଣ୍ଣକଂ ଜାଗରଂ ଗତିଯା ନିଦ୍ଦାମିସ୍ସକଜାଗରପୱତ୍ତନଂ।

ସୁପିନପଞ୍ହୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ଅକାରଣମରଣପଞ୍ହୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ପରିନିବ୍ବୁତପାଟିହାରିଯପଞ୍ହୋ ସତ୍ତମୋ।

ଊନସତ୍ତୱସ୍ସପଞ୍ହୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ସୁଖଦୁକ୍ଖମିସ୍ସନିବ୍ବାନପହୋ ନୱମୋ।

ସଭାୱତୋ ନତ୍ଥି'ତି କିଞ୍ଚି ଓପମ୍ମନିଦସ୍ସନମତ୍ତଂ ସଭାୱତୋ ସରୂପତୋ ନତ୍ଥି। ଗୁଣତୋ ପନ ଅନୁପଲିତ୍ତୋ ଦ୍ୱିଗୁଣତୋ କିଞ୍ଚି ଓପମ୍ମନିଦସ୍ସନମତ୍ତଂ ସକ୍କା ତୁଯ୍ହଂ ଉପଦସ୍ସୟିତୁଂ ପକାସେତୁଂ।

ପଦୁମଂ ଉଦକଂ ନେୱ ଅଗଦଂ ସାଗରୋ ତଥା

ଭୋଜନଂ ଆକାସ-ମଣିରତନୱଦନଂ

ସପ୍ପିମଣ୍ଡୋ ଗିରି ୱଥୂ ଦସୂପମା

ଏକଦ୍ୱିତିଚତ୍ତାରି ପଞ୍ଚକଦସକା ତୀଣି।

ପୁନ ତୀଣି ପୁନ ତୀଣି ପଞ୍ଚ ଗୁଣା ପଣ୍ଡିତେହି ୱିଜାନିୟା

ତଥ ପଦୁମସ୍ସ ଉଦକେ ଅନୁପଲିତ୍ତଭାୱୋ ଏକୋ ଗୁଣୋ ନିବ୍ବାନଂ ଅନୁପ୍ପୱିଟ୍ଠୋ।

ଉଦକସ୍ସ ସୀତଲତା ପିପାସାୱିନୟତା'ତି ଦ୍ୱେ ଗୁଣା।

ଅଗଦସ୍ସ ପଟିସରଣତା ରୋଗଅନ୍ତକରଣତା ଅମତତା'ତି ତୟୋ ଗୁଣା।

ସମୁଦ୍ଦସ୍ସ କୁଣପସୁଞ୍ଞତା ସୱନ୍ତୀହି ଅପୂରଣତା ମହନ୍ତଭୂତାୱାସତା ଅପରିମିତୱିଚିତ୍ତପୁପ୍ଫସଂକୁସୁମିତତା'ତିଚତ୍ତାରୋ ଗୁଣା ଭୋଜନସ୍ସ ଆୟୁଧାରଣତା ବଲୱଡ୍ଢନତା ୱଣ୍ଣଜନନତା ଦରଥୂପସମନତା ଜିଗଚ୍ଛାଦୁବ୍ବଲ୍ଲପଟିୱିନୋଦନତା'ତି ପଞ୍ଚଗୁଣା। ଆକାସସ୍ସ ଅଜାୟନତା ଅଜୀରଣତା ଅମୀୟନତା ଅଚୱନତା ଅନୁପ୍ପଜ୍ଜନତା ଦୁପ୍ପସହତା ଅଚୋରହରଣତା ଅନିସ୍ସିତତା ୱିହଗଗମନତା ନିରାୱରଣତା ଅନନ୍ତତା'ତି ଦସ ଗୁଣା।

ମଣିରତନସ୍ସ କାମଦଦତା ହାସକାରଣତା ଉଜ୍ଜୋତଥକରଣତା'ତି ତୟୋ ଗୁଣା।

ଲୋହିତଚଦନସ୍ସ ଦୁଲ୍ଲଭତା ଅସମଗଧତା ସୁଜନପ୍ପସଥତାତି ତୟୋ ଗୁଣା।

ସପ୍ପିମଣ୍ଡସ୍ସ ୱଣ୍ଣସମ୍ପନ୍ନତା ଗଧସମ୍ପନ୍ନତା ରସସମ୍ପନ୍ନତା'ତି ତୟୋ ଗୁଣା।

ଗିରିସିଖରସ୍ସ ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗତତା ଅଚଲତା ଦୁରଭିରୋହତା ବୀଜାରୂହଣତା ଅନୁନୟପଟିଘୱିପ୍ପମୁତ୍ତତା'ତୀ ପଞ୍ଚଗୁଣା ନବ୍ବାନଂ ଅନୁପ୍ପୱିଟ୍ଠା'ତି।

ନିବ୍ବାନାନୁପ୍ପୱିଟ୍ଠଗୁଣପଞ୍ହୋ ଦସମୋ।

ଏଥେୱାକିରା'ତି ଏଥ ଏୱ ତୟା ସିକ୍ଖିତେ ନିବ୍ବାନେ ଆକିରାହୀ'ତି ଅଭିକରୋହି ୱା ଅୟମେୱ ୱା ପାଠୋ।

ଅନୀତିତୋ'ତି ଅନୀତିଭାୱତୋ ନିବ୍ବାନଂ ଦଟ୍ଠଙ୍ଂ। ସେସେସୁ'ପି ଏସେୱ ନୟୋ।

କୁହୀୟତୀ'ତ ୱିମ୍ହୟଚିତ୍ତୋ ହୋତି।

ନିବ୍ବାନସଚ୍ଛିକରଣପଞ୍ହୋ ଦ୍ୱାଦସମୋ।

ଦ୍ୱାଦସପଞ୍ହୱନ୍ତଅଟ୍ଠମୱଗ୍ଗୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ମେଣ୍ଡକପଞ୍ହେ ଅଠମୱଗ୍ଗୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ଅନୁମାନପଞ୍ହୋ।

କମ୍ମମୂଲଂ ଗହେତ୍ୱାନା’ତି ପୁବ୍ବବୁଦ୍ଧାନଂସନ୍ତିକେ କତକୁସଲମୂଲଂ ଗହେତ୍ୱା।

ତତୋ ମୁଚ୍ଚଥ ୱିମୁତ୍ତିଯା’ତି ତତୋ ତେନ ଆରମ୍ଭଣକିଣନେନ ଦସ ସଞ୍ଞାଭାୱନାନୁଯୋଗେନ ୱିମୁତ୍ତିଯା ସମୁଚ୍ଛେଦୱିମୁତ୍ତିଯା ୱଟ୍ଟଦୁକ୍ଖତୋ ମୁଚ୍ଚଥ।

ଅନିୱାଯନ୍ତୀ’ତି ଅପ୍ପଟିୱାତା ହୁତ୍ୱା ୱାଯନ୍ତି।

ସରଣସୀଲନ୍ତି ସରଣଗମନଂ ଗହେତ୍ୱା ଗହେତବ୍ବଂ ପଞ୍ଚସୀଲଂ।

ପଞ୍ଚୁଦ୍ଦେସପରିଯାପନ୍ନନ୍ତି ନିଦାନୁଦ୍ଦେସ-ପରାଜିକୁଦ୍ଦେସ-ସଙ୍ଘାଦିସେସୁଦ୍ଦେସ-ଅନିଯତୁଦ୍ଦେସ ସଙ୍ଖାତଂ ପଞ୍ଚୁଦ୍ଦେସପରିଯାପନ୍ନଂ।

ପାତିମୋକ୍ଖସଂୱରସୀଲନ୍ତି ସତ୍ତୱୀସାଧିକଦ୍ୱିସତପାତିମୋକ୍ଖସଂୱରସୀଲଂ।

ଉପାଦାଯୁପାଦାଯ ୱିମୁତ୍ତାନନ୍ତି ତଣ୍ହାଦିଟ୍ଠିସଙ୍ଖାତୋପଯେ ଉପାଦାଯୁପାଦାଯ ୱିମୁତ୍ତାନଂ ସୋତାପନ୍ନସକଦାଗାମିଅନାଗାମୀନଂ

ଗେହଜନୋ’ତି ଦାସକମ୍ମକରାଦିକୋ ଗେହେ ଠିତଜନୋ।

ତଥା ବୁଦ୍ଧଂ ଲୋକନୁଦଂ…ପେ… ଊମ୍ମି ଦିସ୍ୱା ସଦେୱକେ’ତି ଏଥ ତଥା ଏୱ ଊମ୍ମିଂ ଦିସ୍ୱା ମହନ୍ତଂ ଧମ୍ମ୍ୌମ୍ମିଂ ଞାଣଚକ୍ଖୁନା ଦିସ୍ୱା ବୁଦ୍ଧଂ ଲୋକନୁଦଂ ଅନୁମାନେନ ଅନୁମାନଞାଣେନ ଞାତବ୍ବଂ ଞାତବ୍ବଂ। ସଦେୱକେଲୋକେ ଯଥା ଧମ୍ମୋ ଊମ୍ମିୱିପ୍ଫାରୋ ତଥା ସଦେୱକେ ଲୋକେବୁଦ୍ଧୋ ଅଗ୍ଗୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’ତି ଅନୁମାନେନ ଞାତବ୍ବନ୍ତି ଯୋଜନା।

ମିଗରାଜସ୍ସା’ତି ଚତୁପ୍ପାଦାନଂ ମହନ୍ତଭାୱେନ ମିଗରାଜସ୍ସ ହତ୍ଥିନୋ।

ପଦନ୍ତି ଧମ୍ମପଦଂ।

ଧମ୍ମରାଜେନ ଗଜ୍ଜିତନ୍ତି ବୁଦ୍ଧସୀହନାଦୱଚନଂ ଧମ୍ମରାଜେନ କଥିତଂ।

ଅନୁମାନେନ ଞାତବ୍ବଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଚ ମହନ୍ତୋ ବୁଦ୍ଧସୀହନାଦୋ ଚ ମହନ୍ତୋ’ତି ୱିଞ୍ଞାତବ୍ବଂ।

ଲଗ୍ଗଂ ଦିସ୍ୱା ଭୁସଂ ପଙ୍କଂ କଲଲଦ୍ଦଂ ଗତଂ ମହିନ୍ତି ଲଗ୍ଗଂ ଲଗ୍ଗାପନସମତ୍ଥଂ ମହନ୍ତଂ ପଙ୍କଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱା କଲଲଦାଯକଂ ଉଦକଞ୍ଚ ଗତଂ ମହିଂ ମହିଯା ଗତଂ ପୱିଟ୍ଠଂ ଦିସ୍ୱା ପଣ୍ଡିତା ମହାୱାରିକ୍ଖନ୍ଧୋ ଗତୋ ପୱତ୍ତୋ’ତି ଅନୁମାନେନ ଜାନନ୍ତି।

ଜନନ୍ତି ସାଧୁଜନସମୂହଂ।

ରଜପଙ୍କସମୋହିତନ୍ତି ରାଗାଦିରଜସଙ୍ଖାତପଙ୍କେହି ଅଜ୍ଝୋଥଟଂ ପରିଯୋନଦ୍ଧଂ।

ୱହିତଂ ଧମ୍ମନଦ୍ଧିଯା’ତି ପରିଯତ୍ତିପଟିପତ୍ତିଧମ୍ମନଦ୍ଧିଯା ୱହିତଂ।

ୱିସ୍ସଟ୍ଠଂ ଧମ୍ମସାଗରେ’ତି ନିବ୍ବାନସଙ୍ଖାତେ ମହାସମୁଦ୍ଦେ ଧମ୍ମନଦ୍ଧିଯା ୱିସ୍ସଟ୍ଠଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜିତଂ ପୱେସିତଂ।

ଧମ୍ମାମତଗତଂ ଧମ୍ମାମତେ ପଓ୍ତଂ ସଦେଓ୍କଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ଇଂ ମହିଂ ମହିଯା ଠିତଂ ଇମଂ ସାଧୁଜନସମୂହଂ।

ଦିସ୍ୱା ଞାଣଚକ୍ଖୁନା ପସ୍ସିଓ୍।

ଧମ୍ମକ୍ଖଧୋ ମହା'ଗତୋ'ତି ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧଚରଣସଙ୍ଖାତୋ ଚତୁରାସୀତିଯା ଧମ୍ମକ୍ଖଧସହସ୍ସାନଂ ଦେସିତତ୍ତା ମହାଧମ୍ମକ୍ଖଧୋଆଗତୋ ପଓ୍ତୋ'ତି ଅନୁମାନଞାଣେନ ଞାତଵନ୍ତି ଯୋଜନା।

ଅନୁମାନପଞ୍ହୋ ଏକାଦସମୋ। (ଧୁତଙ୍ଗକଥା)

କତମେନ ତେ ପରିଯାଯେନ ଅନୁଯୋଗଂ ତେ ଦମ୍ମି'ତି ଅନୁଯୋଗଂ ଓ୍ଂ ପୁଚ୍ଛି ଅହଂ ବ୍ଯାକରିସ୍ସାମି। ଅନୁଯୋଗଓ୍ଚନଂ ତେ ତଓ୍ କତମେନ କାରଣେନ ଦମ୍ମି।

ଓ୍ମେଓ୍ତଂ ବ୍ରୂହୀତି ରାଜଓ୍ଚନଂ ଭନ୍ତେ ନାଗସେନ ଓ୍ମେଓ୍ ପରିଯାଯଂ ବ୍ରୂହି।

ତେନହୀ'ତି ତସ୍ମା ତଓ୍ ସୋତୁକାମତାଯ ସତେନ ଓ୍...ପେ...କୋଟିସତସହସ୍ସେନ ଓ୍ ପରିଯାଯଂ ତେ କଥଯିସ୍ସାମୀତି ଯୋଜନା।

ଯା କାଚି କଥା'ତି ସମ୍ବଧୋ

ଇଧା'ତି ଇମସ୍ମିଂ ଧୁତଙ୍ଗଓ୍ରଗୁଣେ,

ଅଭିଓ୍ଟନ୍ତି ଓ୍ସ୍ସୋଦକେନଅଭିଓ୍ଟଂ

ସମ୍ପାଦକେ ସତୀତି ପଟିପାଦକେ ପୁଗ୍ଗଲେ ସତି।

ମଯ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ'ତି ଇମସ୍ମିଂ ଧୂତଙ୍ଗଓ୍ରଗୁଣେ ପରିଚ୍ଚଓ୍ତାଯ ଛେକତାଯ ପାକଟାଯ ବୁଦ୍ଧିଯା ଯୁଓ୍କାରଣପରିଦୀପନଂ ସମୋସରିସ୍ସତୀତି।

ଓ୍ଜଟିତକିଲେସଜାଲଓ୍ଥୂ'ତି ତଂ କିଲେନ ସମୂହପଞ୍ଚକ୍ଖଧଓ୍ଥୁ।

ଭିନ୍ନଭଗ୍ଗସଙ୍କୁଟିତସଞ୍ଛନ୍ନଗତିନିଓ୍ାରଣୋ'ତି ଅରହତ୍ତମଗ୍ଗଫଲେନ ଭିନ୍ନଭଗ୍ଗସଙ୍କୁଟିତସଞ୍ଛିନ୍ନଗତିନିଓ୍ାରଣୋ।

ଅଭିନୀତଓ୍ାସୋ'ତି ଅଭିପୁଞ୍ଜିତକାମେହି ଅଭିପତ୍ଥିତଓ୍ାସୋ ଅଭିନୀତ୍ୈରିଯାପଥଓ୍ାସୋ ଓ୍।

ଓ୍ମୁଓ୍ଛାଯିତତ୍ତୋ'ତି ଅରହତ୍ତଫଲଛାନସମ୍ପଯୁତ୍ତଚିତ୍ତୋ ଅଚଲଦଳ୍ହଭୀରୁତ୍ତାଣଟ୍ଠାନଂ ଆରମ୍ମଣକରଣଓ୍ସେନ ଉପଗତୋ।

ଧୂତଙ୍ଗପଞ୍ହକଥାସଙ୍ଖାତଯୋଗିକଥା ସମତ୍ତା।

ଚତୁରାସୀତିପଞ୍ହପଟିମଣ୍ଡିତମେଣ୍ଡକପଞ୍ହଓ୍ଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ମିଲିଦପଞ୍ହମେଣ୍ଡକପଞ୍ହେସୁ ସବ୍ବେ ପଞ୍ହା ସମ୍ପିଣ୍ଡିତା ପଞ୍ଚସତ୍ତାଧିକସତପଞ୍ହା ହୋନ୍ତି। ଅଙ୍ଗଗହଣକଥାଯ ପନ ନାଧିକସତମାତିକାସୁ ସତ୍ତସଟ୍ଠିମାତିକା ନିଦ୍ଦେସଓ୍ସେନଅଓ୍ସ୍ସଜ୍ଜିତା। ସେସା' ରଞ୍ଞୋ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି ଗହେତବ୍ବାନୀ'ତିଆଦିକା ଏକୂନଚତ୍ତାଲୀସ ମାତିକା ନିଦ୍ଦେସଓ୍ସେନ ଅଓ୍ସ୍ସଜ୍ଜିତା ଯଥ ପୋଥକେସୁ ଦିସ୍ସନ୍ତି ତତୋ ଗହେତବ୍ବା ଯେଓ୍'ତି।

ଚତସ୍ସୋ ଧମ୍ମଦେସନାଯୋ; ଧମ୍ମାଧିଟ୍ଠାନା ଧମ୍ମଦେସନା, ଧମ୍ମାଧିଟ୍ଠାନା ପୁଗ୍ଗଲଦେସନା, ପୁଗ୍ଗଲାଧିଟ୍ଠାନା ଧମ୍ମଦେସନା, ପୁଗ୍ଗଲାଧିଟ୍ଠାନା ପୁଗ୍ଗଲଦେସନା'ତି। ତାସୁ ପୁରିମା ତିସ୍ସୋ ଧମ୍ମଦେସନା ଇଧ ଗଥେ ଲବ୍ଭନ୍ତି, ଚତୁତ୍ଥୋ ନ ଲବ୍ଭତି।

ଅପରା'ପି ଚୁଦ୍ଦସଓ୍ଧା ଦେସନା? ଅଥସଦସ୍ସନ-ଗୁଣପରିଦୀପନ-ନିଗ୍ଗହ-ସମ୍ପହଂସନଚରିଯାଓ୍ୋଦାନନିଦସ୍ସନ -ପୁଚ୍ଛାଓ୍ସଜ୍ଜନ-ଅନୁସାସନ-

ପୁଗ୍ଗଲୱିସୋଧନଅଜ୍ଝାସଯପରିପୂରଣପଣ୍ଣେଣି ସଦସ୍ସନ-ପରପ୍ପୱାଦମଦ୍ଦନୋପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯନିଦସ୍ସନତୁଟ୍ଠା-କାରସଦସ୍ସନଧମ୍ମସଭା-ୱଗୁଣାଦି-ନିଦସ୍ସନାକାରଦେସନା’ତି।

ତଥ

ପଚ୍ଚଯାକାରଦେସନା’ତି ପଚ୍ଚଯାକାରସୁତ୍ତନ୍ତ-ସତିପଟ୍ଠାନ-ସମ୍ମପ୍ପ-ଧାନ-ଇଦ୍ଧିପାଦ-ଇନ୍ଦ୍ରିଯବଲ-ବୋଜ୍ଝଙ୍ଗାଦିସୁତ୍ତନ୍ତସମ୍ବଧା।

(ଅଥସଦସ୍ସନା) ପଚ୍ଚଯାକାରପଚ୍ଚଯଥପରମଥଂ ଦେସେନ୍ତୀ ପୱତ୍ତା ଧମ୍ମଦେସନା ଅଥସଦସ୍ସନା ନାମ।

(ଗୁଣପରିଦୀପନୀ)। ସୁସୀମ-ଗୋସାଲ-ଗୋସିଙ୍ଗସମ୍ପସାଦନ-ପାସାଦିକ-ଦସବଲ-ଗୋତମକ- ମହାସୀହନାଦାଦିସୁତ୍ତନ୍ତସମ୍ବଧ ଅତ୍ତଗୁଣପରଗୁଣ-ସାସନଗୁଣପରିଦୀପନୀ ଗୁଣପରିଦୀପନୀ ନାମ।

(ନିଗ୍ଗହଦେସନା) ସକଲୱିନଯପିଟକଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଯା କାଚି କିଲେସପାପପୁଗ୍ଗଲନିଗ୍ଗହଦେସନା ଏସା ନିଗ୍ଗହଦେସନା ନାମ।

(ସମ୍ପହଂସନା) ଭଯଭୀରୁକାନଂ ପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଭଯପଟିସେଧନଥାଯ ଉପଥମ୍ଭଜନନ-ମଗ୍ଗାନିସଂସ-ସୀଲଥୋମନାଦିକା ଦେସନା ସମ୍ପହଂ-ସନା ନାମ।

(ଚରିଯାୱୋଦାନନିଦସ୍ସନା) ସକଲଜାତକଂ ଅଚ୍ଛିଯସୁତ୍ତଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଦ୍ୱେଧାୱିତକ୍କବୋଧିରାଜକୁମାରସୁତ୍ତାଦିସମ୍ବଧାଦେସନା ଚରିଯାୱୋଦାନନିଦସ୍ସନା ନାମ।

(ପୁଚ୍ଛାୱିସ୍ସଜ୍ଜନା) ଅଟ୍ଠହି ପରିସାହି ପୁଚ୍ଛିତାନଂ ପଞ୍ହାନଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜନାପଟିସଂଯୁତ୍ତା ସକଲସଗାଥୱଗ୍ଗମାଦିଂ କତ୍ୱା ୱମ୍ମିକସୁତ୍ତ-ପରାଯଣସୁତ୍ତାଦିକା ଦେସନା ପୁଚ୍ଛାୱିସ୍ସଜ୍ଜନା ନାମ।

(ଅନୁସାସନା)। ଅରିଯୱଂସ-ପୁଞ୍ଞାଭିସଦ-ଧୁତଙ୍ଗାନୁସାସନ-ୱତ୍ତାନୁସାସନ-ସମ୍ବଧା ଦେସନା ଅନୁସାସନା ନାମ।

(ପୁଗ୍ଗଲୱିସୋଧନା) ଭଯସଦସ୍ସନଦେସନାପଟିସଂଯୁତ୍ତା ଦେୱଦୂତଅଗ୍ଗିକ୍ଖନ୍ଧୋପମାଦିସୁତ୍ତସମ୍ବଧାପୁଗ୍ଗଲାନଂ ସୀଲୱତ୍ତାଦିୱିସୋଧନଥାଯ ୱୁତ୍ତା ପୁଗ୍ଗଲୱିସୋଧନା ନାମ।

(ଅଜ୍ଝାସଯପରିପୂରଣା)। ତୱଟକନାଠଅକ-ପଟିପଦା-ଧମ୍ମଦାଯାଦସୁତ୍ତାଦିକା ପୁଗ୍ଗଲାନଂ ସମଥୱିପସ୍ସନାପରିପୂରଣଥାଯ କଥିତା ଅଜ୍ଝାସଯପରିପୂରଣା ନାମ।

(ପଣ୍ଣେନିସଦସ୍ସନକଥା)। ବୁଦ୍ଧୱଂସ-ମହାପଦାନସୁତ୍ତାକାରା ଅତ୍ତନୋ ଚ ପରେସଞ୍ଚ ଅଭିନୀହାରମାରବ୍ଭ ପରିନିବ୍ବାନପରିଯୋସାନା ପଣ୍ଣେନିସଦସ୍ସନକଥା ନାମ।

(ପରପ୍ପୱାଦମଦ୍ଦନା)। ଚରିଯାପିଟକମାଦିଂ କତ୍ୱା ମହାସୀହନାଦ-ଚୂଳସୀହନାଦ-ଧାନାଭିଞ୍ଞାସଂୱଣ୍ଣନା-ପଟିବଦ୍ଧା ଦେସନା ପରପ୍ପୱାଦମଦ୍ଦନା ନାମ।

(ଉପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯନିଦସ୍ସନା)। ଯଥୂପନିସ୍ସଯା ଦିସ୍ସମାନା ଦିସ୍ସମାନକାଯେନ ଦେସନା ଇତିୱୁତ୍ତକମାଦିଂ କତ୍ୱା ଧନିଯସୁତ୍ତ-ଅରୁଣୱତିଯସୁତ୍ତ-ନନ୍ଦନପରିଯାଯସୁତ୍ତାଦିପ୍ପଭେଦାଉପନିସ୍ସାଯ– ପଚ୍ଚଯନିଦସ୍ସନା ନାମ।

(ତୁଟ୍ଠାକାରସଦସ୍ସନା)। ସକଲୋଦାନ-ସମ୍ପସାଦନିଯ-ସଙ୍ଗୀତିସୁତ୍ତାଦିକା ଦେସନା ତୁଟ୍ଠାକାରସଦସ୍ସନା ନାମ।

(ଧମ୍ମସଭାୱଗୁଣନିଦସ୍ସନା) ଖଧଧାୱାଯତନିନ୍ଦ୍ରିଯସଚ୍ଚପଟିଚ୍ଚ ସମୁପ୍ପାଦମଗ୍ଗଫଲାଦଯୋ ଧମ୍ମା ୱିଭତ୍ତା ତଂ ତଥ ସଭାଗୱିସଭାଗପରିଦୀପିକା ଅଭିଧମ୍ମଦେସନା ଚ ଲକ୍ଖଣପରିଦୀପିକା ଯେ ଚଞ୍ଞେ ଧମ୍ମା ସଲକ୍ଖଣଧାରଣକା ଅତ୍ତନୋ ସଭାୱୱସେନ ୱୁତ୍ତା ଏସା ଧମ୍ମସଭାୱଗୁଣନିଦସ୍ସନା ନାମ।

ଇମେହି ଚୁଦ୍ଦସୱିଧେହି ଲୋକଗ୍ଗନାଯକା ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତି ତେସଞ୍ଚ ସାୱକା’ତି।

ତେସୁ ପଚ୍ଛାୱିସଜ୍ଜନା ଦେସନା ଇଧ ପାକଟା। ସେସା ଯଥାରହଂ ଇଧ ଗହେତବ୍ବା ଯେୱାତି।

(ସାପତ୍ତିକଥା)। ଦୁୱିଧାକଥା ଇମସ୍ମିଂ ମିଲିଦପଞ୍ଛପ୍ପକରଣେହୋନ୍ତି ସାପତ୍ତିକଥା ଚ ଅନାପତ୍ତିକଥା ଚ। ତଥ ଯଂ ଥେରେନ ଭଗୱତୋ ୱଚନଂ ରଞ୍ଞୋ ସଞ୍ଞାପନଥଂ ଆଭତଂ ତଂସାପତ୍ତିକଥା ନାମ।

(ଅନାପତ୍ତିକଥା)। ଯା ଥେରେନ ସକପଟିଭାନେନ ୱୁତ୍ତା ସା ଅନାପତ୍ତିକଥା ନାମ।

ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ପଦସୋଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦସ୍ସ ଅଟ୍ଠକଥାଯଂ-’

ମେଣ୍ଡକମିଲିଦପଞ୍ହେସୁ ଥେରସ୍ସ ସକପଟିଭାନେନ ଅନାପତ୍ତି। ଯମ୍ପନରଞ୍ଞୋ ସଞ୍ଞାପନଥଂ ଆହରୱା ୱୁତ୍ତଂ ତଥ ଆପତ୍ତୀ’ତି (ଦ୍ୱେ କଥା) ପୁନ ଦ୍ୱେ କଥା ଇଧ ହୋନ୍ତି ସମ୍ମୁତିକଥା ଚ ପରମଥକଥା ଚ।

(ସମ୍ମୁତିକଥା)। ତଥ ସମ୍ମୁତିକଥା ନାମ’ଭନ୍ତେ ନାଗସେନ ୱେଦଗୁ ଉପଲବ୍ଭତୀ’ତିଆଦିକା।

ପରମଥକଥା ନାମ’ଯୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ସୋ ଏୱ ସୋ’ତିଆଦିକାତେନାହ?

ଦୁୱେ ସଚ୍ଚାନି ଅକ୍ଖାସି ସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱଦତଂ ୱରୋ,

ସମ୍ମୁତିଂ ପରମଥଞ୍ଚ ତତିଯଂ ନୂପଲବ୍ଭତୀ’ତି।

ଯମ୍ପନ୍ୱେ ୱୁତ୍ତଂ ଅନୁମାନକଥା ଉପମାକଥା’ତି, ତାସୁ ଉପମାକଥାଯ ୱିସୁଂ କୋଟ୍ଠାସଭାୱୋ ନଥି। ମିଲିଦପଞ୍ହମେଣ୍ଡକପଞ୍ହାନଂ ଅନ୍ତରନ୍ତରା ଠିତା ହୋତି। ଅନୁମାନକଥା ପନ ୱିସୁଂ କୋଟ୍ଠାସଭାୱେନ ହୋତୀତି।

ୱିଚରେଥ ଅନୁଂ ପରମେ ପରମେ

ସୁଜନସ୍ସ ସୁଖଂ ନଯନେ ନଯନେ,

କଟୁ ହୋତି ପଧାନରତୋ ନରତୋ

ଇଧ ଯୋ ପନ ସାରମତେ ରମତେ।

ପକିଣ୍ଣକୱଚନୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ଜାତକୁଦ୍ଧରଣଂ।

ଜାତକୁଦ୍ଧରଣଂ ପନ ଏୱଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ମେଣ୍ଡକପଞ୍ହତତିଯୱଗ୍ଗେ ପଞ୍ଚ ପଞ୍ଚ ପଞ୍ହା।

‘‘ଅଚେତନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅସୁଣନ୍ତଂ…ପେ… ପୁଚ୍ଛସି ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ’’ତି ଇଦଂଚତୁକ୍କନିପାତେ ଆଗତଂପଲାସଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। କତମଂ ତଂ ଜାତକନ୍ତି?’

ଅଚେତନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା’ତି ଇଦଂ ସଥା ପରିନିବ୍ବାନମଞ୍ଚେ ନିପନ୍ନୋ ଆନନ୍ଦଥେରଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି।

‘‘ସୋ ପାଯସ୍ମା ରୁକ୍ଖଦେୱତା ପନା ଅହମେୱା’’ତି।

ପଲାସଜାତକଂ ସମତ୍ତଂ।

‘‘ଇତି ଫନ୍ଦନରୁକ୍ଖା’ପି ତା ଦେୱତା…ପେ… ଭାରଦ୍ୱାଜ ସୁଣୋହି ମେ’’ତି ଆଗତଂ। ଇଦଞ୍ଚ ତେରସନିପାତେଫନ୍ଦନଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। କତମଂ ତଂ ଜାତକନ୍ତି?

‘‘କୁଠାରିହଥୋ ପୁରିସୋ’ତି ଇଦଂ ସଥା ରୋହିଣୀନଦୀତୀରେ ୱିହରନ୍ତୋ ଞାତକାନଂ କଲହଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି ୱନସଣ୍ଡେ ଦେୱତା ଅହ’’ନ୍ତି।

ଫନ୍ଦନଜାତକଂ ଦୁତିଯଂ ତେରସନିପାତଂ।

ମେଣ୍ଡକପଞ୍ହେଚତୁଥୱଗ୍ଗେ ଦେୱଦତ୍ତବୋଧିସତ୍ତାଧିକସମ୍ପଞ୍ହେ ବାୱୀସତିଜାତକାନି ଆଗତାନୀ’ତି।

‘‘ଭନ୍ତେ ନାଗସେନ, ତୁମ୍ହେ ଭଣଥ? ଦେୱଦତ୍ତୋଏକନ୍ତକଣ୍ହୋ ଏକନ୍ତକଣ୍ହେହି ଧମ୍ମେହି ସମନ୍ନଗତୋ, ବୋଧିସତ୍ତୋ ଏକନ୍ତସୁକ୍କେହି ଧମ୍ମେହି ସମନ୍ନଗତୋ’ତି। ପୁନ ଚ ଦେୱଦତ୍ତୋ ଭୱେ ଭୱେ ଯସେନ ଚ ପକ୍ଖେନ ଚ ବୋଧିସତ୍ତେନ ସମସମୋ ହୋତି କଦାଚି ଅଧିକତରୋ ୱା ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ନଗରେ ବାରାଣସିଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ପୁରୋହିତପୁତ୍ତୋ ଅହୋସି, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ଛୱକଚଣ୍ଡାଲୋ ୱିଜ୍ଜାଧରୋ, ୱିଜ୍ଜଂ ପରିଜପିତ୍ୱା ଅକାଲେ ଅମ୍ବଫଲାନି ନିବ୍ବତ୍ତେସି। ଏଥ ତାୱ ବୋଧିସତ୍ତୋ ଦେୱଦତ୍ତେନ ଜାତିଯା ନିହୀନୋ ଯସସା ଚ ନିହୀନୋ …ପେ… ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ତାପୋ ନାମ ରାଜା ଅହୋସି ତଦାବୋଧିସତ୍ତୋ ତସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ଧମ୍ମପାଲୋ ନାମ ଅହୋସି ତଦା ସୋ ରାଜା ସକପୁତ୍ତସ୍ସ ହଥପାଦେ ସୀସଞ୍ଚ ଛିଦାପେସି। ତଥ ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋଯେୱ ଉତ୍ତରୋ ଅଧିକତରୋ। ଅଜ୍ଜେତରହି ଉଭୋ’ପି ସକ୍ଯକୁଲେ ଜାଯିସ୍ସୁ। ବୋଧିସତ୍ତୋ ବୁଦ୍ଧୋ ଅହୋସି ସବ୍ବଞ୍ଞୁ ଲୋକନାଯକୋ। ଦେୱଦତ୍ତୋ ଅତିଦେୱସ୍ସ ସାସନେ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଇଦ୍ଧିଂ ନିବ୍ବତ୍ତେତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧାଲଯଂ ଅକାସି। କିନ୍ନୁ ଖୋ ଭନ୍ତେ ନାଗସେନ ଯଂ ମଯା ଭଣିତଂ ତଂ ସବ୍ବଂ ତଥଂ ଉଦାହୁ ୱିତଥନ୍ତି? ‘‘ଅଯମ୍ପନ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଯାନି ବାୱୀସତିଜାତକାନି ନିସ୍ସାଯ ପୁଚ୍ଛିତୋ ହୋତି ତାନି ମଯା ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଇଧ କଥେତବ୍ବାନି।

ତଥ ଚ,’ଯଦା ଚ ଦେୱଦତ୍ତୋ ନଗରେ ବାରାଣସିଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ପୁରୋହିତପୁତ୍ତୋ ଅହୋସି ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ଛୱକଚଣ୍ଡାଲୋ ଅହୋସି ୱିଜ୍ଜାଧରୋ ୱିଜ୍ଜଂ ପରିଜପିତ୍ୱା ଅକାଲେ ଅମ୍ବଫଲାନି ନିବ୍ବତ୍ତେସି। ଏଥ ତାୱ ବୋଧିସତ୍ତୋ ଦେୱଦତ୍ତତୋ ଜାତିଯା ନିହୀନୋ ଯସସା ଚ ନିହୀନୋ। ‘‘ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ଜେତୱନାରାମେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ତେରସନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ଅମ୍ବଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଦେୱଦତ୍ତୋ ହି ‘‘ଅହଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭୱିସ୍ସାମି…ପେ… ଚଣ୍ଡାଲପୁତ୍ତୋ ଅହମେୱା’’ତି।

ଏୱମେତଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ଅମ୍ବଜାତକଂ ସଧାଯ କଥିତଂ ହୋତୀତି ଇଦଂ ରଞ୍ଞୋ ଆଭତଂ ପଠମଂ ଜାତକଂ।

‘‘ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ରାଜା ଅହୋସି ମହୀପତି ସବ୍ବକାମସମଙ୍ଗୀ ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ତସ୍ସୂପଭୋଗୋ ଅହୋସି ହଥିନାଗୋ ସବ୍ବଲକ୍ଖଣସମ୍ପନ୍ନୋ ତସ୍ସ ଚାରୁଗତିୱିଲାସଂ ଅସହମାନୋ ରାଜା ୱଧଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତୋ ହଥାଚରିଯଂ ଏୱମୱୋଚ୍? ‘‘ଅସିକ୍ଖିତୋ ତେ ଆଚରିଯ ହଥିନାଗୋ ତସ୍ସ ଆକାସଗମନଂ ନାମ କାରଣଂ ହୋତୀ’’ତି ତଥପ ତାଚ ବୋଧିସତ୍ତୋ ଦେୱଦତ୍ତତୋ ଜାତିଯା ନୀହୀନୋ, ଲାମକୋ ତିରଚ୍ଛାନଗତୋ’’ତି। ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ଏକକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତମାରବ୍ଭକଥିତଂ ଦୁମ୍ମେଧଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି ଧମ୍ମସଭାଯଂ ଭିକ୍ଖୁ’ଆୱୁସୋ ଦେୱଦତ୍ତୋ …ପେ… ହଥି ପନ ଅହମେୱା’’ତି ଏୱମେତଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞୋ ଇମଂ ଦୁମ୍ମେଧଜାତକଂ ସଧାଯ କଥିତଂ ହୋତୀତି। ଦୁତିଯଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ମନୁସ୍ସୋ ଅହୋସି। ପୱନେ ନଟ୍ଠାଯିକୋ ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ମହାପଥୱି ନାମ ମକ୍କଟୋ ଅହୋସି। ଏଥପି ତାୱ ଦିସ୍ସତି ୱିସେସୋ ମନୁସ୍ସସ୍ସ ଚ ତିରଚ୍ଛାନଗତସ୍ସ ଚ। ଏଥପି ତାୱ ବୋଧିସତ୍ତୋ ଦେୱଦତ୍ତତୋ ଜାତିଯା ନିହୀନୋ’ତି ଇମଂ ପନ ୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ତିଂସନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତସ୍ସ ସିଲାପୱିଜ୍ଝନମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ମହାକପିଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି? ‘‘ତେନ ହି ଧନୁଗ୍ଗହେ ପଯୋଜେତ୍ୱା…ପେ… କପିରାଜା ଅହମେୱା’’ତି ଏୱମେତଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଇମଂମହାକପିଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀତି। ତତିଯଂ ଜାତକଂ।

‘‘ପୂନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ମନୁସ୍ସୋ ହୋତି ସୋଣୁତ୍ତରୋ ନାମ ନେସାଦୋ ବଲୱା ବଲୱତରୋ ନାଗବଲୋ ତଦାବୋଧିସତ୍ତୋ ଛଦ୍ଦନ୍ତୋ ନାମ ନାଗରାଜା ଅହୋସି। ତଦା ଲୁଦ୍ଦକୋ ତଂ ହଥିନାଗଂ ଘାତେସି। ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋ ଅଧିକତରୋ‘‘ତି ଇଦଂ ୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ମହାୱିହାରେ ୱିହାରନ୍ତେନ ସଥାରା ତିଂସନିପାତେ ଏକଂ ଦହରଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ କଥିତଂ ଛଦ୍ଦନ୍ତଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି ତଥ ଭଗୱତା ୱିଥାରତୋ ଦେସିତଂ ଛଦ୍ଦନ୍ତଜାତକଂ ତଂ ମଯା ଇଧ ସଙ୍ଖେପତୋ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା କଥେତବ୍ବମେୱ। ‘‘ସା କିର ସାୱଥିଯଂ…ପେ… ସା ପନ

ଭିକ୍ଖୁଣୀ ପଚ୍ଛା ୱିପସ୍ସିୱା ଅରହତ୍ତଂ ପତ୍ତା’’ତି। ଏୱମେତଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ଛଦ୍ଦନ୍ତଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଚତୁତ୍ଥଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ମନୁସ୍ସୋ ଅହୋସି ୱନଚରକୋ ଅନିକେତୱାସୀ ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ସକୁଣୋ ଅହୋସି ତିତ୍ତିରୋ ମନ୍ତଜ୍ଝାଯୀ। ତଦା ସୋ ୱନଚରକୋ ତଂ ସକୁଣଂ ଘାତେସି। ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋ ଜାତିଯା ଅଧିକତରୋ’’ତି ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଗିଜ୍ଝକୂଟେ ୱିହରନ୍ତେନ ସତ୍ଥାରା ନୱକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତସ୍ସ ୱଧାଯ ପରିସକ୍କନଂ ଆରବ୍ଭ କଥିତଂ ଦଦ୍ଦରଜାତକଂ (ତିତ୍ତିରଜାତକଂ) ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ‘‘ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଧମ୍ମସଭାଯଂ କଥଂ ସମୁଟ୍ଠାପେସୁଂ…ପେ… ତିତ୍ତିରପଣ୍ଡିତୋ ପନ ଅହମେୱା’’ତି। ଏୱମେତଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ଦଦ୍ଦରଜାତକଂ ସଧାଯ କଥିତଂ ହୋତୀତି। ପଞ୍ଚମଜାତକଂ।

‘‘ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ କଲାବୁ ନାମ ବାରାଣସିରାଜା ଅହୋସି ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ତାପସୋ ଅହୋସି ଖନ୍ତିୱାଦୀ। ତଦା ସୋ ରାଜା ତସ୍ସତାପସସ୍ସ କୁଦ୍ଧୋ ହତ୍ଥପାଦେ ୱଂସକଳୀରେ ୱିଯ ଛେଦାପେସି। ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋୟେୱ ଅଧିକତରୋ ଜାତିଯା ଚ ଯସେନ ଚା’’ତି ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସତ୍ଥାରା ଚତୁକ୍କନିପାତେ ଏକଂ କୋଧନଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ କଥିତଂ ଖନ୍ତିୱାଦିଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ‘‘ସତ୍ଥା ପନ ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ କସ୍ମାୱଂ…ପେ… ଖନ୍ତିୱାଦିତାପସୋପନ ଅହମେୱା’’ତି ଏୱମେତଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ଖନ୍ତିୱାଦିଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀତି। ପଟ୍ଠଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ଅହୋସି ୱନଚରୋ ତଦାବୋଧିସତ୍ତୋ ନନ୍ଦିଯୋ ନାମ ୱାନରିନ୍ଦୋ ଅହୋସି। ତଦାପି ସୋ ୱନଚରୋ ତଂ ୱାନରିନ୍ଦଂ ଘାତେସି ସଦ୍ଧିଂ ମାତରା କତିଟ୍ଠଭାତିକେନପି। ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋୟେୱଅଧିକତରୋ ଜାତିଯା’’ତି ଇଦଂ ପନ ୱଚନଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେନସତ୍ଥାରା ଦୁକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ କଥିତଂ ଚୁଲ୍ଲନନ୍ଦିଯଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ‘‘ଏକଦିୱସଞ୍ହି ଭିକ୍ଖୂ ଧମ୍ମସହାଯଂ …ପେ… ସୁପଣ୍ଡରାଜା ପନ ଅହମେୱା’’ତି ଏୱମେତଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ପଣ୍ଡରଜାତକଂ ସଧାଯ ପରତୋଘୋସୱସେନ ବୋଧିସତ୍ତୋ ପଣ୍ଡରକୋ ନାମ ନାଗରାଜ ଅହୋସୀ’’ତି କଥିତଂ ହୋତି ତଥାହି ଇମସ୍ମିଂ ଜାତକେ ବୋଧିସତ୍ତୋ ସୁପଣ୍ଣରାଜା ଯେୱା’ତି। ଅଟ୍ଠମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ମନୁସ୍ସୋ ଅହୋସିପୱନେ ଜଟିଲକୋ ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ତଚ୍ଛକୋ ନାମ ମହାସୂକରୋ ଅହୋସି। ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋୟେୱ ଜାତିଯା ଅଧିକତରୋ’’ତି ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସତ୍ଥାରା ପକିଣ୍ଣକନିପାତେ ଦ୍ୱେ ମହଲ୍ଲକେ ଥେରେ ଆରବ୍ଭ କଥିତଂ ତଚ୍ଛକସୂକରଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ‘‘ମହାକୋସଲୋ ପନ ବିମ୍ବିସାରସ୍ସ ଧିତରଂ ଦେନ୍ତୋ…ପେ…ରୁକ୍ଖଦେୱତା ପନ ଅହମେୱା’’ତି।

ଏୱମେତଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ତଚ୍ଛକସୂକରଜାତକଂ ସଧାଯ ପରତୋଘୋସୱସେନ ବୋଧିସତ୍ତୋ ମହାତଚ୍ଛକସୂକରୋ ନାମ ଅହୋସିତି କଥିତଂ ତଥା ହି ଇମସ୍ମିଂ ଜାତକେ ବୋଧିସତ୍ତୋ ରୁକ୍ଖଦେୱତାୟେୱ ଅହୋସୀତି। ନୱମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦାଦେୱଦତ୍ତୋ ଚେତିଯେସୁ ସୁରପରିଚରୋ ନାମ ରାଜା ଅହୋସି ଉପରି ପୁରିସମତ୍ତେ ଗଗନେୱେହାସଙ୍ଗମୋ, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ କପିଲୋ ନାମ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅହୋସି। ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତସ୍ସ ପଥୱିପ୍ପୱେସମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ଚେତିଯଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ‘‘ତସ୍ମିଞ୍ହି ଦିୱସେ ଭିକ୍ଖୂ ଧମ୍ମସହାଯଂ। ପେ-କପିଲ-ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପନ ଅହମେୱା’’ତି ଏୱଞ୍ଚେତଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇଦଂଚେତିଯଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀତି। ଦସମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ମନୁସ୍ସୋ ଅହୋସି ସାମୋ ନାମ, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ରୁରୁନାମ ମିଗରାଜା ଅହୋସି। ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋୟେୱ ଜାତିଯା ଅଧିକତରୋ’ତି ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସତ୍ଥାରା ତେରସକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତମାରବ୍ଭକଥିତଂ ରୁରୁମଗରାଜଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ସୋ କିର ଭିକ୍ଖୂହି’ବହୁପକାରୋ ଆୱୁସୋ-ପେରୁରୁମିଗୋ ପନ ଅହମେୱା’’ତି। ଏୱମେତଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇମଂରୁରୁମିଗଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀ’ତି ଏକାଦସମଂ ଜାତକଂ।

‘‘ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ମନୁସ୍ସୋ ଅହୋସି ଲୁଦ୍ଦକୋ ପୱନଚରୋ, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ହତ୍ଥିନାଗୋ ଅହୋସି ସୋ ଲୁଦ୍ଦକୋ ତସ୍ସ ହତ୍ଥିନାଗସ୍ସ ସତ୍ତକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଦନ୍ତେ ଛିନ୍ଦିୱା ହରି ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋୟେୱ ଯୋନିଯା ଅଧିକତରୋ’ତି ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଳିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସତ୍ଥାରା ଏକକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ସୀଲୱନାଗରାଜଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଧମ୍ମସଭାଯଞ୍ହି ଭିକ୍ଖୂ’ଆୱୁସୋ

ଦେୱଦତ୍ତୋ…ପେ… ସୀଲୱନାଗରାଜା ପନ ଅହମେୱାତି।

ଏୱମେତଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ସୀଲୱନାଗରାଜଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀ'ତି ଦ୍ୱାଦସମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ସିଗାଲୋ ଅହୋସି ଖତ୍ତିଯଧମ୍ମୋ, ସୋ ଯାୱତା ଜମ୍ବୁଦୀପେ ପଦେସରାଜାନୋ ତେ ସବ୍ବେ ଅନୁଯୁତ୍ତେ ଅକାସି, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ୱିଧୁରୋ ନାମ ପଣ୍ଡିତୋ ଅହୋସି ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋଯେୱ ଯସେନ ଅଧିକତରୋ'ତି ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ଦୁକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ସବ୍ବଦାଠଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ''ଦେୱଦତ୍ତୋ ଅଜାତସତ୍ତୁଂ ପସାଦେତ୍ୱା…ପେ… ପୁରୋହିତୋ ପନ ଅହମେୱା''ତି।

ଏୱମେତଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ସବ୍ବଦାଠିକ ଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ପରତୋଘୋସୱସେନ ''ସୋ ଯାୱତା ଜମ୍ବୁଦୀପେ ପଦେସରାଜାନୋ, ତେ ସବ୍ବେ ଅନୁଯୁତ୍ତେ ଅକାସୀ''ତି ୱୁତ୍ତଂ ତଦା ହି ସୋନ ସବ୍ବେ ରାଜାନୋ ଅନୁଯୁତ୍ତେ ଅକାସୀ'ତି। ତେରସମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ସଥିନାଗୋ ହୁତ୍ୱା ଲଟୁକିକାଯ ସକୁଣିକାଯ ପୁତ୍ତକେଘାତେସି, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ'ପି ହଥିନାଗୋ ଅହୋସି ଯୂଥପତି ତଥ ତାୱ ଉଭୋ'ପି ସମସମା ଅହେସୁନ୍ତି' ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ପଞ୍ଚକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତମାରରବ୍ଭ କଥିତଂ ଲଟୁକିକଜାତକଂ ସଧାଯୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀ'ତି ଚୁଦ୍ଦସମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ''ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ଯକ୍ଖୋ ଅହୋସି ଅଧମ୍ମୋ ନାମ, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋପି ଯକ୍ଖୋ ଅହୋସି ଧମ୍ମୋ ନାମ। ତଥପି ତାୱ ଉଭୋପି ସମସମା ଅହେସୁନ୍ତି''ଇଦଂ ପନ ୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ଏକାଦସକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତସ୍ସ ପଥୱିପ୍ପୱେସମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ଧମ୍ମଦେୱପୁତ୍ତ ଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ''ତଦା ଭିକ୍ଖୁ ଧମ୍ମିସଭାଯଂ ଧମ୍ମଦେୱପୁତ୍ତୋ ପନ ଅହମେୱ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ''ତି। ଏୱମେତଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞୋ ଇମଂ ଧମ୍ମଦେୱପୁତ୍ତଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀତି ପଣ୍ଣରସମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ନାୱିକୋ ଅହୋସି, ପଞ୍ଚନ୍ନଂ କୁଲସତାନଂ ଇସ୍ସରୋ, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋପି ନାୱିକୋ ଅହୋସି ପଞ୍ଚନ୍ନଂ କୁଲସତାନଂ ଇସ୍ସରୋ ତଥପି ତାୱ ଉଭୋପି ସମସମା'ଚ ଅହେସୁନ୍ତି''ଇଦମ୍ପନ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ଦ୍ୱାଦସକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତସ୍ସ ପଞ୍ଚକୁଲସତାନି ଗହେତ୍ୱା ନିରଯେ ପୱିଟ୍ଠଭାୱମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ସମୁଦ୍ଦୱାଣିଜଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ''ସୋ ହି ଅଗ୍ଗସାୱକେସୁ ପରିସଂ ଗହେତ୍ୱା ସୋପଣ୍ଡିତୱଡ୍ଢକୀ ନାମ ଅହମେୱା''ତି। ଏୱମେତଂ ମିଲିଦରରଞ୍ଞା ଇମଂ ସମୁଦ୍ଦୱାଣିଜଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀ'ତି। ସୋଳଅସମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ସଥୱାହୋ ଅହୋସି ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ସକଟସତାନଂ ଇସ୍ସରୋ, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋପି ସଥୱାହୋ ଅହୋସି ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ସକଟସତାନଂ ଇସ୍ସରୋ। ତଥପି ତାୱ ଉଭୋପି ସମସମା ଅହେସୁ''ନ୍ତି ଇଦମ୍ପନୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ଏକକନିପାତେ ଅନାଥପିଣ୍ଡିକସ୍ସସହାଯକେ ତିଥଯସାୱକେ ଆରବ୍ଭ କଥିତଂ ଅପଣ୍ଣକ ଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀ'ତି। ସତ୍ତରସମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ସାଖୋ ନାମ ମିଗରାଜା ଅହୋସି, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋପି ନିଗ୍ରୋଧୋ ନାମ ମିଗରାଜା ଅହୋସି। ତଥପି ତାୱ ଉଭୋପି ସମସମା ଅହେସୁନ୍ତି ''ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ଏକକନିପାତେ କୁମାରକସ୍ସପମାତରଂ ଭିକ୍ଖୁଣିଂ ଆରବ୍ଭ କଥିତଂ ନିଗ୍ରୋଧମିଗଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି ସା କିର ରାଜଗହନଗରେ ମହାୱିଭୱସ୍ସ ସେଟ୍ଠିନୋ ଧୀତା ଅହୋସି ନିଗ୍ରୋଧମିଗରାଜା ପନ ଅହମେୱା''ତି ଏୱ ମେତଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ନିଗ୍ରୋଧମିଗରାଜଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀ'ତି। ଅଟ୍ଠାରସମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ସାଖୋ ନାମ ସେନାପତି ଅହୋସି, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ନିଗ୍ରୋଧୋ ନାମ ରାଜା ଅହୋସି। ତଥପି ତାୱ ଉଭୋପି ସମସମା ଅହେସୁନ୍ତି ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ଦସକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତାମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ନିଗ୍ରୋଧଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ''ଏକଦିୱସଞ୍ହି ଭିକ୍ଖୁ ନିଗ୍ରୋଧଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତୀ'ତି। ଏକୁନୱିସତିମଂ ଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ସଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ଖଣ୍ଡହାଲୋ ନାମ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅହୋସି, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ଚଦୋ ନାମ ରାଜକୁମାରୋ ଅହୋସି। ତଥାପି ତାୱ ଅନେନ ଖଣ୍ଡହାଲୋ ଅଧିକତରୋ'ତି ''ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଲିଦରଞ୍ଞା ଗିଜ୍ଝକୂଟେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ଦସଜାତକେଦେୱଦତ୍ତମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ଚଦକୁମାରଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ତଂ ସଙ୍ଖେପତୋ ଦସ୍ସଯିସ୍ସାମ। ''ତସ୍ସ ୱଥୁ ସଙ୍ଘଭେଦକ୍ଖଧକେ ଆଗତମେୱ ଚଦକୁମାରୋ ପନ ଅହମେୱା''ତି

ଏୱମେତଂ ମିଲିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ଓନ୍ଦକୁମାରଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତନ୍ତି ୱୀସତିମଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ ନାମ ରାଜ ଅହୋସି, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ତସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ମହାପଦୁମୋ ନାମ କୁମାରୋ ଅହୋସି, ତଦା ସୋରାଜା ସକପୁତ୍ତଂ ଚୋରପ୍ପପାତେ ଖିପାପେସି। ଯତୋ କୁତୋଚି ପିତା ପୁତ୍ତାନଂ ଅଧିକତରୋ ଅହୋସି ୱିସିଟ୍ଠୋ, ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋଯେୱ ଅଧିକତରୋ'ତି ଇଦମ୍ପନ ଏୱନଂ ମିଲିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ଦ୍ୱାଦସକନିପାତେ ଚିଞ୍ଚଂ ମାଣୱିକମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ମହାପଦୁମଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। ''ପଠମବୋଧିଯଞ୍ହି ଦସବଲସ୍ସ ଅହଂ ତଦା ରାଜପୁତ୍ତୋ, ଏୱଂ ଧାରେଥ ଜାତକନ୍ତି, ଏୱମେତଂ ମିଲିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ମହାପଦୁମଜାତକଂ ସଧାଯ ପୁତ୍ତନ୍ତି ଏକୱୀସତିମଜାତକଂ।

ପୁନ ଚ ପରଂ ଯଦା ଦେୱଦତ୍ତୋ ମହାପତାପୋ ନାମ ରାଜା ଅହୋସି, ତଦା ବୋଧିସତ୍ତୋ ତସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ଧମ୍ମପାଲୋ ନାମ କୁମାରୋ ଅହୋସି, ତଦା ସୋ ରାଜା ସକପୁତ୍ତସ୍ସ ହଥପାଦେ ସୀସଞ୍ଚ ଛେଦାପେସି। ତଥପି ତାୱ ଦେୱଦତ୍ତୋ ଯେଚ ଉତ୍ତରୋ ଅଧିକତରୋ''ତି ଇଦମ୍ପନ ୱଚନଂ ମିଲିନ୍ଦରଞ୍ଞା ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେନ ସଥାରା ପଞ୍ଚକନିପାତେ ଦେୱଦତ୍ତସ୍ସୱଧପରିସକ୍କନମାରବ୍ଭ କଥିତଂ ଚୁଲ୍ଲଧମ୍ମପାଲଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ''ଅଥେକଦିୱସଂ ଭିକ୍ଖୁ ଧମ୍ମସଭାଯଂ କଥଂ ଧମ୍ମପାଲକୁମାରୋ ପନ ଅହମେୱା''ତି ଏୱମେତଂ ମିଲିନ୍ଦରଞ୍ଞା ଇମଂ ଚୁଲ୍ଲଧମ୍ମପାଲଜାତକଂ ସଧାଯ ୱୁତ୍ତନ୍ତି ବାୱୀସତିମ ଜାତକଂ ସମତ୍ତଂ।

ଅମ୍ବଜାତକ-ଦୁମ୍ମେଧଜାତକାନି ମହାକପି-

ଛଦନ୍ତ-ଦଦ୍ଦରଞ୍ଚାପି ଖନ୍ତିୱାଦିକଜାତକଂ

ଚୁଲ୍ଲନନ୍ଦିଯ-ପଣ୍ଡରକ-ତଚ୍ଛସୁକରଜାତକଂ

ଚେତିଯଜାତକଞ୍ଚାପି ରୁରୁମିଗିନ୍ଦଜାତକଂ

ସୀଲୱଂ ସଦ୍ଦଦାଠଞ୍ଚ ଲଟୁକିକଞ୍ଚ ଅପଣ୍ଣକଂ

ନିଗ୍ରୋଧମିଗ-ନିଗ୍ରୋଧ-ଚନ୍ଦକୁମାରଜାତକଂ

ମହାପଦୁମକୁମାର-ଧମ୍ମପାଲକଜାତକଂ

ଇତି ଏତାନି ବାୱୀସ ଜାତକାନି ଯଥାକ୍କମଂ

ମିଲିନ୍ଦୋ ନାମୁପଦାଯ ନାଗସେନସ୍ସ ଅବ୍ରୱୀତି।

ଏୱଞ୍ଚ ସୋ ରାଜା ଇମାନି ଜାତକାନି ସଧାଯ କଥେୱା ପୁନପି ଏୱମାହ? ''ଭନ୍ତେ ନାଗସେନ, ଅଜ୍ଜେକରହି ଉଭୋପି ସକ୍କକୁଲେସୁ ଜାଯିଂସୁ। ବୋଧିସତ୍ତୋପି ବୁଦ୍ଧୋ ଅହୋସି। ସବ୍ବଞ୍ଞୁ ଲୋକନାଯକୋ, ଦେୱଦତ୍ତୋ ତସ୍ସ ଦେୱାତିଦେୱସ୍ସ ସାସନେ ପବ୍ବଜିୱା ବୁଦ୍ଧାଲଯଂ ଅକାସି। କିନ୍ନୁଖୋ ଭନ୍ତେ ନାଗସେନ, ଯଂ ମଯା ଭଣିତଂ ତଂ ସବ୍ବମ୍ପି ତଥଂ ଉଦାହୁ ୱିତଥନ୍ତି।''

ଜାତକୁଦ୍ଧରଣଂ ସମତ୍ତଂ।

ଗାଥାସରୂପଂ

ଗାଥାସରୂପମ୍ପନ ଏୱଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ?

ମିଲିନ୍ଦୋ ନାମ ସୋ ରାଜା ସାଗଲାଯମ୍ପୁରୁତ୍ତମେ

ଉପଗଞ୍ଛି ନାଗସେନଂ ଗଙ୍ଗା'ୱ ଯଥସାଗରଂ।

ଆସଜ୍ଜ ରାଜା ଚିତ୍ରକଥୀ ଉକ୍କାଧାରଂ ତମୋନୁଦଂ ଅପୁଚ୍ଛି ନିପୁଣେ ପଞ୍ହେ ଠାନାଠାନଗତେ ପୁଥୂ,

ପୁଚ୍ଛା ୱିସଜ୍ଜନା ଚେୱ ଗମ୍ଭିରଥୂପନିସ୍ସିତା

ହଦଯଙ୍ଗମା କଣ୍ଣସୁଖା ଅବ୍ଭୁତା ଲୋମହଂସନା

ଅଭିଧମ୍ମୱିନଯୋଗାଢହା ସୁତ୍ତଜାଲସମତ୍ଥିତା

ନାଗସେନକଥା ଚିତ୍ରା ଓପମ୍ମେହି ନଯେହି ଚ

ତଥ ଞାଣମ୍ପଣିଧାଯ ହାସଯିତ୍ୱାନ ମାନସଂ

ସୁଣୋଥ ନିପୁଣେ ପଞ୍ହେ କଙ୍ଖାଟ୍ଠାନୱିଦାଢଅନେ'ତି

ତେନାହୁ?-

ବହୁସ୍ସୁତୋ ଚିତ୍ରକଥୀ ନିପୁଣୋ ଚ ୱିସାରଦୋ,

ସାମଯିକୋ ଚ କୁସଲୋ ପଟିଭାନେ ଚ କୋୱିଦୋ;

ତେପି ତେପିଟକା ଭିକ୍ଖୂ ପଞ୍ଚନେକାଯିକାପି ଚ,

ଚତୁନେକାଯିକା ଚେୱ ନାଗସେନଂ ପୁରକ୍ଖରୁଂ;

ଗମ୍ଭୀରପଞ୍ଞୋ ମେଧାୱୀ ମଗ୍ଗାମଗ୍ଗସ୍ସ କୋୱିଦୋ,

ଉତ୍ତମତ୍ଥମନୁପ୍ପତ୍ତୋ ନାଗସେନୋ ୱିସାରଦୋ;

ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ପରିୱୁତୋ ନିପୁଣେହି ସଚ୍ଚୱାଦିଭୀ,

ଚରନ୍ତୋ ଗାମନିଗମଂ ସାଗଲଂ ଉପସଙ୍କମୀ;

ସଙ୍ଖେଯ୍ଯପରିୱେଣସ୍ମିଂ ନାଗସେନୋ ତଦା ୱସୀ,

କଥେତି ସୋ ମନୁସ୍ସେହି ପବ୍ବତେ କେସରୀ ଯଥା'ତି;

ଚରଣେନ ଚେୱ ସମ୍ପନ୍ନଂ ସୁଦନ୍ତଂ ଉତ୍ତମେ ଦମେ,

ଦିସ୍ୱା ରାଜା ନାଗସେନଂ ଇଦଂ ୱଚନମବ୍ରୱି;

କଥିକା ମଯା ବହୂ ଦିଟ୍ଠା ସାକଚ୍ଛା ଓସଟା ବହୂ,

ନ ତାଦିସଂ ଭଯଂ ଆସି ଅଜ୍ଜତାସୋ ଯଥା ମମ;

ନିସ୍ସଂସଯଂ ପରାଜଯୋ ମମ ଅଜ୍ଜ ଭୱିସ୍ସତି,

ଜଯୋ’ୱ ନାଗସେନସ୍ସ ଯଥା ଚିତ୍ତଂ ନ ସଣ୍ଠିତନ୍ତି;

ବାହିରଗାଥା

ଯଥା ହି ଅଙ୍ଗସମ୍ଭାରା ହୋତି ସଦ୍ଦୋ ରଥୋ ଇତି,

ଏୱଂ ଖନ୍ଧେସୁ ସନ୍ତେସୁ ହୋତି ସତ୍ତୋତି ସମ୍ମୁତି;

ସୀଲେ ପତିଟ୍ଠାଯ ନରୋ ସପଞ୍ଞୋ ଚିତ୍ତଂ ପଞ୍ଞଞ୍ଚ ଭାୱଯଂ,

ଆତାପୀ ନିପକୋ ଭିକ୍ଖୁ ସୋ ଇମଂ ୱିଜଟଯେ ଜଟନ୍ତି;

ଅଯମ୍ପତିଟ୍ଠା ଧରଣୀୱ ପାଣିନଂ ଇଦଞ୍ଚ ମୂଲଂ କୁସଲାଭିୱୁଦ୍ଧିଯା,

ମୁଖଞ୍ଚିଦଂ ସବ୍ବଜିନାନୁସାସନେ ଯୋ ସୂଲକ୍ଖନ୍ଧୋ ୱରପାତିମୋକ୍ଖିଯୋ’ତି;

ସଦ୍ଧାଯ ତରତୀ ଓଘଂ ଅପ୍ପମାଦେନ ଅଣ୍ଣୱଂ,

ୱୀରିଯେନ ଦୁକ୍ଖଂ ଅଚ୍ଚେତି ପଞ୍ଞାଯ ପରିସୁଜ୍ଝତି;

ନାଭିନନ୍ଦାମି ମରଣଂ ନାଭିନନ୍ଦାମି ଜୀୱିତଂ,

କାଲଞ୍ଚ ପଟିକଙ୍ଖାମି ନିବ୍ବିସଂ ଭତକୋ ଯଥା;

ନାଭିନନ୍ଦାମି ମରଣଂ ନାଭିନନ୍ଦାମି ଜୀୱିତଂ,

କାଲଞ୍ଚ ପଟିକଙ୍ଖାମି ସମ୍ପଜାନୋ ପତିସ୍ସତୋ;

ପଟିଗଚ୍ଚେୱ ତଂ କଯିରା ଯଂ ଜଞ୍ଞା ହିତମତ୍ତନୋ,

ନ ସାକାଟିକଚିନ୍ତାଯ ମନ୍ତା ଧୀରୋ ପରକ୍କମେ;

ଯଥା ସାକଟିକୋ ନାମ ସମଂ ହିତ୍ୱା ମହାପଥଂ,

ୱିସମଂ ମଗ୍ଗମାରୁଯ୍ହ ଅକ୍ଖଭିନ୍ନୋ’ୱ ଧାଯତି;

ଏୱଂ ଧମ୍ମା ଅପକ୍କମ୍ମ ଅଧମ୍ମମନୁୱତ୍ତିଯ,

ମନ୍ଦୋ ମଚ୍ଚୁମୁଖମ୍ପତ୍ତୋ ଅକ୍ଖଚ୍ଛିନ୍ନୋ’ୱ ସୋଚତି;

ଅଲ୍ଲୱମ୍ମପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋ ନୱଦ୍ୱାରୋ ମହାୱଣୋ,

ସମନ୍ତତୋ ପଗ୍ଘରତି ଅସୁଚି ପୂତିଗନ୍ଧିଯୋ’ତି;

ମିଲିନ୍ଦପଞ୍ହେ ଠିତା ବାୱୀସତି ଗାଥା ସମତ୍ତା।

ଭସ୍ସପ୍ପୱେଦୀ ୱେତଣ୍ଡୀ ଅତିବୁଦ୍ଧିୱିଚକ୍ଖଣୋ,

ମିଲିନ୍ଦୋ ଞାଣଭେଦାଯ ନାଗସେନମୁପାଗମୀ;

ୱସନ୍ତୋ ତସ୍ସ ଛାଯାଯ ପରିପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ପୁନପ୍ପୁନଂ,

ପଭିନ୍ନବୁଦ୍ଧି ହୁତ୍ୱାନ ସୋ’ପି ଆସି ତିପେଟକୋ;

ନୱଙ୍ଗଂ ଅନୁମଜ୍ଜନ୍ତୋ ରତ୍ତିଭାଗେ ରହୋଗତୋ,

ଅଦ୍ଦକ୍ଖି ମେଣ୍ଡକେ ପଞ୍ହେ ଦୁନ୍ନିୱେଠେ ସନିଗ୍ଗହେ;

ପରିଯାଯଭାସିତଂ ଅତ୍ଥି ଅତ୍ଥି ସନ୍ଧାଯ ଭାସିତଂ,

ସଭାୱଭାସିତଂ ଅତ୍ଥି ଧମ୍ମରାଜସ୍ସ ସାସନେ;

ତେସଂ ଅତ୍ଥମୱିଞ୍ଞାଯ ମେଣ୍ଡକେ ଜିନଭାସିତେ,

ଅନାଗତମ୍ହି ଅଦ୍ଧାନେୱିଗ୍ଗହୋ ତତ୍ଥ ହେସ୍ସତି;

ହନ୍ଦ କଥିମ୍ପସାଦେତ୍ୱା ଛେଜ୍ଜାପେସ୍ସାମି ମେଣ୍ଡକେ,

ତସ୍ସ ନିଦ୍ଦିଟ୍ଠମଗ୍ଗେନ ନିଦ୍ଦିସିସ୍ସନ୍ତ୍ୟନାଗତେ;

ୱିସମଂ ସଭଯଂ ଅତିୱାତୋ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଦେୱନିସ୍ସିତଂ,

ପଥୋ ଚ ସଙ୍କମୋ ତିତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠେତେ ପରିୱଜ୍ଜିଯା;

ରତ୍ତୋ ଦୁଟ୍ଠୋ ଚ ମୂଳ୍ହୋ ଚ ମାନୀ ଲୁଦ୍ଧୋ ତଥା’ଲସୋ,

ଏକଚିନ୍ତୀ ଚ ବାଲୋ ଚ ଏତେ ଅତ୍ଥୱିନାସକା;

ରତ୍ତୋ ଦୁଟ୍ଠୋ ଚ ମୂଳ୍ହୋ ଚ ଭୀରୁ ଆମିସଚକ୍ଖୁକୋ,

ଇତ୍ଥି ସୋଣ୍ଡୋ ପଣ୍ଡକୋ ଚ ନୱମୋ ଭୱତି ଦାରକୋ;

ନୱେତେ ପୁଗ୍ଗଲା ଲୋକେ ଇତ୍ତରା ଚଲିତା ଚଲା,

ଏତେହି ମନ୍ତିତଂ ଗୁୟ୍ହଂ ଖିପ୍ପଂ ଭୱତି ପାକଟଂ;

ୱସେନ ଯସପୁଚ୍ଛାହି ତିତ୍ଥୱାସେନ ଯୋନିସୋ,

ସାକଚ୍ଛା ସ୍ନେହସଂସେୱା ପତିରୂପୱସେନ ଚ

ଏତାନି ଅଟ୍ଠ ଠାନାନି ବୁଦ୍ଧିୱିସଦକାରକା,

ଯେସଂ ଏତାନି ସମ୍ଭୋନ୍ତି ତେସଂ ବୁଦ୍ଧି ପଭିଜ୍ଜତି;

ପୂଜୀଯନ୍ତା ଅସମସମା ସଦେୱମାନୁସେହି ତେ,

ନ ସାଦିଯନ୍ତି ସକ୍କାରଂ ବୁଦ୍ଧାନଂ ଏସ ଧମ୍ମତା'ତି

ଅଯଂ ଗାଥା ସାରିପୁତ୍ତଥେରେନ ୱୁତ୍ତା।

ଇମେହି ଅଟ୍ଠିହି ତମଗ୍ଗପୁଗ୍ଗଲଂ

ଦେୱାତିଦେୱଂ ନରଦମ୍ମସାରଥିଂ,

ସମନ୍ତଚକ୍ଖୁଂ ସତପୁଞ୍ଞଲକ୍ଖଣଂ

ପାଣେହି ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଗତୋ'ସ୍ମି;

ଜାଲିଂକଣ୍ହାଜିନଂ ଧୀତଂ ମଦ୍ଦିଦେୱିଂ ପତିବ୍ବତଂ,

ଚଜମାନୋ ନଚିନ୍ତେସିଂ ବୋଧିଯାଯେୱ କାରଣା; (ଜାତକଗାଥା)

ନ ଅନ୍ତଲିକ୍ଖେ ନ ସମୁଦ୍ଦମଜ୍ଝେ

ନ ପବ୍ବତାନଂ ୱିୱରଂ ପୱିସ୍ସ,

ନ ୱିଜ୍ଜତି ସୋ ଜଗତିପ୍ପଦେସୋ

ଯଥଟ୍ଠିତଂ ନପ୍ପସହେଯ୍ୟ ମଚ୍ଚୁ;

କାଯେନ ସଂୱରୋ ସାଧୁ ସାଧୁୱାଚାଯ ସଂୱରୋ,

ମନସା ସଂୱରୋ ସାଧୁ ସାଧୁ ସବ୍ବଥସଂୱରୋ;

ଅଚେତନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅସ୍ସୁଣନ୍ତଂ

ଜାନଂ ଅଜାନନ୍ତମିମଂ ପଲାସଂ,

ଆରଦ୍ଧୱୀରିଯୋ ଧୁୱମପ୍ପମତ୍ତୋ

ସୁଖସେଯ୍ୟଂ ପୁଚ୍ଛସି କିସ୍ସ ହେତୁ'ତି; (ଜାତକଗାଥା)

ଇତି ଫନ୍ଦନ ରୁକ୍ଖୋ'ପି ତାୱଦେ ଅଜ୍ଝଭାସଥ,

ମଯ୍ହମ୍ପି ୱଚନଂ ଅଥି ଭାଜଦ୍ୱାଜ ସୁଣୋହି ମେ'ତି; (ଜାତକଗାଥା)

ଚୁଦସ୍ସ ଭତ୍ତଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା କମ୍ମାରସ୍ସା'ତି ମେ ସୁତଂ,

ଆବାଧଂ ସମ୍ଫୁସୀ ଧୀରୋ ପବାଳ୍ହଂ ମାରଣନ୍ତିକନ୍ତି

ସଥୱାତୋ ଭଯଂ ଜାତଂ ନିକେତା ଜାଯତୀ ରଜୋ,

ଅନିକେତମସଥଓଂ ଏତଂ ୱେ ମୁନିଦସ୍ସନନ୍ତି; (ଜିନଭାସିତା ମିନିଦେନ ୱୁତ୍ତା)

ସସମୁଦ୍ଦପରିଯାଯଂ ମହିଂ ସାଗରକୁଣ୍ଡଲଂ,

ନ ଇଚ୍ଛେ ସହ ନିଦାଯ ଏୱଂ ସଯ୍ହ ୱିଜାନହୀତି; (ଜାତକଗାଥା ଲୋମକସ୍ସପେନ ୱୁତ୍ତା)

ୱଧିସ୍ସମେତନ୍ତି ପରାମସନ୍ତୋ

କାସାୱମଦ୍ଦକ୍ଖି ଧଜଂ ଇସୀନଂ,

ଦୁକ୍ଖେନ ଫୁଟ୍ଟସ୍ସୁଦପାଦି ସଞ୍ଞା

ଅରହଦ୍ଧଜୋ ସବ୍ଭି ଅୱଜ୍ଝରୂପୋ'ତି; (ଜାତକଗାଥା ଛଦ୍ଦନ୍ତନାଗରାଜେନ ୱୁତ୍ତା)

ଗାଥାଭିଗୀତମ୍ମେ ଅଭୋଜନେଯ୍ୟଂ

ସମ୍ପସ୍ସତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନେସ ଧମ୍ମୋ,

ଗାଥାଭିଗୀତଂ ପନୁଦନ୍ତି ବୁଦ୍ଧା

ଧମ୍ମେ ସତି ବ୍ରାହ୍ମଣ ୱୁତ୍ତିରେସା; (ସୁତ୍ତାନିପାତଗାଥା ଜିନଭାସିତା)

ନ ମେ ଆଚରିଯୋ ଅଥ ସଦିସୋ ମେ ନ ୱିଜ୍ଜତି,

ସଦେୱକସ୍ମିଂ ଲୋକସ୍ମିଂ ନତ୍ଥି ମେ ପଟିପୁଗ୍ଗଲୋ'ତି; (ଖଧକଗାଥା ଜିନଭାସିତା)

ୱିପୁଲୋ ରାଜଗହିକାନଂ ଗିରିସେଟ୍ଠୋ ପୱୁଚ୍ଚତି,

ସେତୋ ହିମୱତଂ ସେଟ୍ଠୋ ଆଦିଚ୍ଚୋ ଅଘଗାମିନଂ;

ସମୁଦ୍ଦୋ'ଦଧିନଂ ସେଟ୍ଠୋ ନକ୍ଖତ୍ତାନଞ୍ଚ ଚଦିମା,

ସଦେୱକସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ ବୁଦ୍ଧୋ ଅଗ୍ଗୋ ପୱୁଚ୍ଚତୀତି;

(ଦ୍ୱେ ଗାଥା ମାଣୱକଦେୱପୁତ୍ତେନ ୱୁତ୍ତା ନାଗସେନଥେରେନ ୱୁତ୍ତା)

ଏକୋ ମନୋପସାଦୋ ସରଣଗମନଂ ଅଞ୍ଜଲିପ୍ପଣାମୋ ୱା,

ଉସ୍ସହତେ ତାରଯିତୁଂ ମାରବଲନିସୂଦନେ ବୁଦ୍ଧେ'ତି; (ଅଯଂ ଗାଥା ସାରିପୁତ୍ତଥେରେନାଭତା)

ଆରହଥ ନିକ୍ଖମଥ ଯୁଜ୍ଜଥ ବୁଦ୍ଧସାସନେ,

ଧୁନାଥ ମଚ୍ଚୁନୋ ସେନଂ ନଳାଗାରଂ'ୱ କୁଞ୍ଜରୋ'ତି; (ଜିନଭାସିତା ମିଲିଦେନ ୱୁତ୍ତା)

ଯୋ ସୀଲ ୱା ଦୁସ୍ସୀଲେସୁ ଦଦାତି ଦାନଂ

ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧଂ ସୁପସନ୍ନ ଚିତ୍ତୋ,

ଅଭିସଦ୍ଦହଂ କମ୍ମଫଲଂ ଉଲାରଂ

ତଂ ୱେ ଦାନଂ ଦାଯକତୋ ୱିସୁଜ୍ଝତୀ'ତି; (ଅଯଂ ନାଗସେନେନ ଆଭତା)

ନ ମେ ଦେସ୍ସା ଉଭୋ ପୁତ୍ତା ମଦ୍ଦୀ ଦେୱୀ ନ ଅପ୍ପିଯା,

ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଂ ପିଯଂ ମଯ୍ହଂ ତସ୍ମା ପିଯେ ଅଦାସହନ୍ତି;

ସହସ୍ସଗ୍ଘଞ୍ହି ମଂ ତାତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପିତା ଅଦା,

ଅଥୋ କଣ୍ହାଜିନଂ କଞ୍ଞଂ ହତ୍ଥିନଞ୍ଚ ସତେନ ଚା'ତି;

ଜିଗଚ୍ଛାଯ ପିପାସାଯ ଅହିନା ଦଟ୍ଠୋ ୱିସେନ ଚ,

ଅଗ୍ଗି ଉଦକ ସତ୍ତୀହି ଅକାଲେ ତଥ ମିଯ୍ଯତି;

ଅନୁମାନପଞ୍ହେ ୱୁଚ୍ଚମାନା ଇମା ଗାଥା ସଲ୍ଲକ୍ଖେତବ୍ବା?

ବହୁ ଜନେ ତାରଯିତ୍ୱା ନିବ୍ବୁତୋ ଉପଧିକ୍ଖଯେ,

ଅନୁମାନେନଞାତବ୍ବଂ'ଅତ୍ଥି ସୋ ଦୀପଦୁତ୍ତମୋ'ତି;

କମ୍ମମୂଲଂ ଗହେତ୍ୱାନ ଆପଣଂ ଉପଗଚ୍ଛଥ,

ଆରମ୍ମଣଂ କିଣିତ୍ୱାନ ତତୋ ମୁଚ୍ଚଥ ମୁତ୍ତିଯାତି;

ନ ପୁପ୍ଫଗଧୋ ପଟିୱାତମେତି ନ ଚଦନଂ ତଗରମଲ୍ଲିକା ୱା,

ସତଞ୍ଚ ଗଧୋ ପଟିୱାତମେତି ସବ୍ବା ଦିସାସପ୍ପୁରିସୋ ପୱାତି;

ଚଦନଂ ତଗରଂ ୱାପି ଉପ୍ପଲଂ ଅଥ ୱସ୍ସିକୀ,

ଏତେସଂ ଗଧଜାତାନଂ ସୀଲଗଧୋ ଅନୁତ୍ତରୋ;

ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ଅଯ ଗଧୋ ଯୱାଯଂ ନଗରଚଦନୀ,

ଯୋ ଚ ସୀଲୱତଂ ଗଧୋ ୱାତ ଦେୱେସୁ ଉତ୍ତମୋ'ତି;

କମ୍ମମୂଲଂ ଜନା ଦତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତି ଅମତଂ ଫଲଂ,

ତେନ ତେ ସୁଖିତା ହୋନ୍ତି ଯେ କୀତା ଅମତଂ ଫଲନ୍ତି;

ଯେ କେଚି ଲୋକେ ଅଗଦା ୱିସାନଂ ପଟିବାହକା,

ଧମ୍ମାଗଦସମଂ ନତ୍ଥି ଏତଂ ପିୱଥ ଭିକ୍ଖୱୋ'ତି;

ଯେ କେଚି ଓସଧା ଲୋକେ ୱିଜ୍ଜନ୍ତି ୱିୱିଧା ବହୂ,

ଧମ୍ମୋସଧ ସମଂ ନଥି ଏତଂ ପିୱଥ ଭିକ୍ଖୱୋ’ତି;

ଧମ୍ମୋସଧଂ ପିୱିୱାନ ଅଜରାମରଣା ସିୟୁଂ,

ଭାୱୟିୱା ଚ ପସ୍ସିୱା ନିବ୍ବୁତା ଉପଧିକ୍ଖୟେ’ତି;

ବ୍ଯାଧିତଂ ଜନତଂ ଦିସ୍ୱା ଅମତାପଣଂ ପସାରୟୀ,

କମ୍ମେନ ତଂ କିଣିୱାନ ଅମତମାଦେଥ ଭିକ୍ଖୱୋ’ତି;

ଏୱରୂପାନି ସୀଲାନିସନ୍ତି ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଆପଣେ,

କମ୍ମେନ ତଂ କିଣିୱାନ ରତନଂ ୱୋ ପିଲନ୍ଧଥା’ତି;

ସମାଧିରତନମାଲସ୍ସ କୁୱିତକ୍କା ନ ଜାୟରେ,

ନ ଚ ୱିକ୍ଖିପତେ ଚିତ୍ତଂ ଏତଂ ତୁମ୍ହେ ପିଲନ୍ଧଥା’ତି;

ପଞ୍ଞାରତନମାଲସ୍ସ ନ ଚିରଂ ୱତ୍ତତେ ଭୱୋ,

ଖିପ୍ପଂ ଫସ୍ସେତି ଅମତଂ ନ ଚ ସୋ ରୋଚତେ ଭୱେ’ତି;

ମଣିମାଲାଧରଂ ଗେହଜନୋ ସାମିଂ ଉଦିକ୍ଖତି,

ୱିମୁତ୍ତିରତନମାଲନ୍ତୁ ଉଦିକ୍ଖନ୍ତି ସଦେୱକା’ତି;

ଯେନ ଞାଣେନ ବୁଜ୍ଝନ୍ତି ଅରିୟା କତକିଚ୍ଚତଂ,

ତଂ ଞାଣରତନଂ ଲଦ୍ଧୁଂ ୱାୟମେଥ ଜିନୋରସା’ତି;

ପଟିସମ୍ଭିଦା କିଣିୱାନଞାଣେନ ଫସ୍ସୟେୟ୍ଯ ଯୋ,

ଅସମ୍ଭୀତୋ ଅନୁବ୍ବିଗ୍ଗୋ ଅତିରୋଚତି ସଦେୱକେ’ତି;

ବୋଜ୍ଝଙ୍ଗରତନମାଲସ୍ସ ଉଦିକ୍ଖନ୍ତି ସଦେୱକା,

କମ୍ମେନ ତଂ କିଣିୱାନ ରତନଂ ୱୋ ପିଲନ୍ଧଥା’ତି;

ଆୟୁ ଆରୋଗତା ୱଣ୍ଣଂ ସଗ୍ଗଂ ଉଚ୍ଚାକୁଲୀନତା,

ଅସଙ୍ଖତଞ୍ଚ ଅମତଂ ଅଥି ସବ୍ବାପଣେ ଜିନେ;

ଅପ୍ପେନ ବହୁକେନାପି କମ୍ମମୂଲେନ ଗୟ୍ହତି,

କିଣିତ୍ୱା ସଦ୍ଧାମୂଲେନ ସମିଦ୍ଧା ହୋଥ ଭିକ୍ଖୱୋ;

ଭୱତୀହ-

ୱୀତରାଗା ୱୀତଦୋସା ୱୀତମୋହା ଅନାସୱା,

ୱୀତତଣ୍ହା ଅନାଦାନା ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ଆରଞ୍ଞକା ଧୂତଧରା ଧାୟିନୋ ଲୂଖଚୀୱରା,

ୱିୱେକାଭିରତା ଧୀରା ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ’ତି;

ନେସଜ୍ଜିକା ସଥତିକା ଅଥୋ’ପି ଠାନୱଙ୍କମା,

ପଂସୁକୂଲଧରା ସଦ୍ଧେ ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ତିଚୀୱରଧରା ସଦ୍ଧେ ଚମ୍ମଖଣ୍ଡଚତୁଥକା,

ରତା ଏକାସନେ ୱିଞ୍ଞୁ ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ଅପ୍ପିଚ୍ଛା ନିପକା ଧୀରା ଅପ୍ପାହାରା ଅଲୋଲୁପା,

ଲାଭାଲାଭେନ ସନ୍ତୁଟ୍ଠା ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ଧାୟୀ ଧାନରତା ଧୀରା ସନ୍ତଚିତ୍ତା ସମାହିତା,

ଆକିଞ୍ଚଞ୍ଞଂ ପଥୟାନା ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତୀ ତେ;

ପଟିପନ୍ନା ଫଲଟ୍ଠା ଚ ସେକ୍ଖା ଫଲସମଙ୍ଗିନୋ,

ଆସିଂସକା ଉତ୍ତମଥଂ ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ସୋତାପନ୍ନା ଚ ୱିମଲା ସକଦାଗାମିନୋ ଚ ଯେ,

ଅନାଗାମୀ ଚ ଅରହନ୍ତୋ ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ସତିପଟ୍ଠାନକୁସଲା ବୋଜ୍ଝଙ୍ଗଭାୱନାରତା,

ୱିପସ୍ସକା ଧମ୍ମଧରା ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ଇଦ୍ଧିପାଦେସୁ କୁସଲା ସମାଧିଭାୱନାରତା,

ସମ୍ମପ୍ପଧାନମନୁଯୁତ୍ତା ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ଅଭିଞ୍ଞାପାରମିପ୍ପତ୍ତା ପେତ୍ତିକେ ଗୋଚରେ ରତା,

ଅନ୍ତଳିକ୍ଖମ୍ହି ଚରଣା ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ଓକ୍କିଓଚକ୍କୁ ମିତଭାଣୀ ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରା ସୁସଂୱୁତା,

ସୁଦନ୍ତା ଉତ୍ତମେ ଦମେ ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ତେୱିଜ୍ଜା ଜଡଅଭିଞ୍ଞା ଚ ଇଦ୍ଧିଯା ପାରମିଂ ଗତା,

ପଞ୍ଞାଯ ପାରମିପ୍ପତ୍ତା ଧମ୍ମନଗରେ ୱସନ୍ତି ତେ;

ଯଥାପି ନଗରଂ ଦିସ୍ୱା ସୁୱିଭତ୍ତଂ ମନୋରମଂ,

ଅନୁମାନେନ ଜାନନ୍ତି ୱଡ୍ଢକିସ୍ସ ମହତ୍ତନଂ;

ତଥେୱ ଲୋକନାଥସ୍ସ ଦିସ୍ୱା ଧମ୍ମପୁରଂ ୱରଂ,

ଅନୁମାନେନ ଜାନନ୍ତି ଅଥି ସୋ ଭଗୱା ଇତି;

ଅନୁମାନେନଜାନନ୍ତି ଉମିଂ ଦିସ୍ୱାନ ସାଗରେ,

ଯଥା'ଯଂ ଦିସ୍ସତେ ଉମୀ ମହନ୍ତୋ ସୋ ଭୱିସ୍ସତି;

ତଥା ବୁଦ୍ଧଂ ସୋକନୁଦଂ ସବ୍ବଥମପରାଜିତଂ,

ତଣ୍ହକ୍ଖଯମନୁପ୍ପତ୍ତମ୍ଭୱସଂସାରମୋଚନଂ;

ଅନୁମାନେନ ଞାତଙ୍ଗ ଉମିଂ ଦିସ୍ୱା ସଦେୱକେ,

ଯଥା ଧମ୍ମୁମିୱିପ୍ଫାରୋ ଅଗ୍ଗୋ ବୁଦ୍ଧୋ ଭୱିସ୍ସତି;

ଅନୁମାନେନ ଜାନନ୍ତି ଦିସ୍ୱା ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗତଂ ଗିରିଂ,

ଯଥା ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗତୋ ଏସ ହିମୱା ସୋ ଭୱିସ୍ସତି;

ତଥା ଦିସ୍ୱାଧମ୍ମଗିରିଂ ସୀତୀଭୁତଂ ନିରୂପଧିଂ,

ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗତଂ ଭଗୱତୋ ଅଚଲଂ ସୁପ୍ପତିଟ୍ଠିତଂ;

ଅନୁମାନେନ ଞାତଙ୍ଗ ଦିସ୍ୱାନ ଧମ୍ମପବ୍ବତଂ,

ତଥା ହି ସୋ ମହାୱୀରୋ ଅଗ୍ଗୋ ବୁଦ୍ଧୋ ଭୱିସ୍ସତି;

ଯଥାପି ଗଜରାଜସ୍ସ ପଦଂ ଦିସ୍ୱାନ ମାନୁସା,

ଅନୁମାନେନଜାନନ୍ତି ମହା ଏସ ଗଜୋ ଇତି;

ତଥେୱ ବୁଦ୍ଧନାଗସ୍ସ ପଦଂ ଦିସ୍ୱା ୱିଭାୱିନୋ,

ଅନୁମାନେନ ଜାନନ୍ତି ଉଢଆରୋ ସୋ ଭଓିସ୍ସତି;

ଅନୁମାନେନଜାନନ୍ତି ଭୀତେ ଦିସ୍ୱାନ କୁମ୍ଭିଗେ,

ମିଗରାଜସ୍ସ ସଦ୍ଦେନଭୀତା'ମେ କୁମ୍ଭିଗା ଇତି;

ତଥେୱ ତିଥିୟେ ଦିସ୍ୱା ୱିଥଦ୍ଧେ ଭୀତମାନସେ,

ଅନୁମାନେନ ଞାତଙ୍ଂ ଧମ୍ମରାଜେନ ଗଜ୍ଜିତଂ;

ନିକ୍କୁତଂ ପଥୱିଂ ଦିସ୍ୱା ହରିତପତ୍ତଂ ମହୋଦକଂ,

ଅନମାନେନ ଜାନନ୍ତି ମହାମେଘେନ ନିକ୍କୁତଂ;

ତଥେୱିମଂ ଜନଂ ଦିସ୍ୱା ଆମୋଦିତପମୋଦିତଂ,

ଅନୁମାନେନ ଞାତଙ୍ଂ ଧମ୍ମରାଜେନ ତପ୍ପିତଂ;

ଲଗ୍ଗଂ ଦିସ୍ୱା ଭିସଂ ପଙ୍କଂ କଲଲଦ୍ଦଗତଂ ମହିଂ,

ଅନୁମାନେନ ଜାନନ୍ତି ୱାରିକ୍ଖଧୋ ମହା ଗତୋ;

ତଥେୱିମଂ ଜନଂ ଦିସ୍ୱା ରଜୋପଙ୍କସମାହିତଂ,

ୱହିତଂ ଧମ୍ମନଦିଯା ୱିସ୍ସଟ୍ଠଂ ଧମ୍ମସାଗରେ;

ଧମ୍ମାମତଗତଂ ଦିସ୍ୱା ସଦେୱକମିମଂ ମହିଂ,

ଅନୁମାନେନ ଞାତଙ୍ଂ ଧମ୍ମକ୍ଖଧୋ ମହା ଗତୋ;

ଅନୁମାନେନ ଜାନନ୍ତି ଘାଯିୱା ଗଧମୁତ୍ତମଂ,

ଯଥା'ଯଂ ୱାଯତୀ ଗଧୋ ହେସ୍ସନ୍ତି ପୁପ୍ଫିତା ଦୁମା;

ତଥେୱାଯଂ ସୀଲଗଧୋ ପୱାଯତି ସଦେୱକେ,

ଅନୁମାନେନ ଞାତଙ୍ଂ ଅଥି ବୁଦ୍ଧୋ ଅନୁତ୍ତରୋ'ତି;

ଅନୁମାନପଞ୍ହଂ।

ପସ୍ସତାରଞ୍ଞକେ ଭିକ୍ଖୂ ଅଜ୍ଝୋଗାଢହେ ଧୁତେ ଗୁଣେ,

ପୁନ ପସ୍ସତି ଗିହି ରାଜା ଅନାଗାମିଫଲେ ଠିତେ;

ଉଭୋ'ପି ତେ ୱିଲୋକେୱା ଉପ୍ପଜ୍ଜି ସଂସଯୋ ମହା,

ବୁଜ୍ଝେଯ୍ୟ ଚେ ଗିହିଧମ୍ମେ ଧୁତଙ୍ଗଂ ନିପ୍ଫଲଂ ସିଯା;

ପରୱାଦିୱାଦମଥନଂ ନିପୁଣଂ ପିଟକତ୍ତଯେ,

ହଦ ପୁଚ୍ଛେ କଥିସେଟ୍ଠଂ ସୋ ମେ କଙ୍ଖଂ ୱିନୋସ୍ସତୀ’ତି

ମେଣ୍ଡକପଞ୍ହେ ଠିତା ଦ୍ୱାସୀତି ଗାଥା ସମତ୍ତା।

ମିଲିଦପ୍ପକରଣେ ସଵ୍ବା ଗାଥା ସମ୍ପିଣ୍ଡିତା ଚତୁରାଧିକସତଗାଥା ହୋନ୍ତି।

ମିଲିଦପ୍ପକରଣେ ସଵ୍ବଗାଥାସରୂପଗହଣଂ ସମତ୍ତଂ।

ସଂଖ୍ଯାସରୂପଂ

ସଙ୍ଖ୍ୟାସରୂପଂ ପନ ଏୱଂ ୱେଦିତଵ୍ବଂ। ଏକ-ଦ୍ୱି-ତି-ଚତୁ-ପଞ୍ଚ-ଛ-ସତ୍ତ-ଅଟ୍ଠ-ନୱ-ଦସ-ଏକାଦସ-ଦ୍ୱାଦସ- ତେରସ-ଚୁଦ୍ଦସ-ସୋଢଅସ-ସତ୍ତରସ-ଅଟ୍ଠାରସ-ଏକୂନୱୀସତି-ପଞ୍ଚୱୀସତି-ଅଟ୍ଠୱୀସତି-ତିଂସା -ଛସଟ୍ଠି-ଦିଯଡ୍ଢସତନ୍ତି ପଞ୍ଚୱୀସତିୱିଧା ସଙ୍ଖ୍ୟା। ତଥ ବୁଦ୍ଧୋ ଏକୋ, ପଥୱି ଏକା, ସମୁଦ୍ଦୋ ଏକୋ, ସିନେରୁ ଏକୋ, ଦେୱଲୋକୋ ଏକୋ, ବ୍ରହ୍ମଲୋକୋ ଏକୋ’ତି ଛ ଏକକା ମିଲିଦପ୍ପକରଣେ ଆଗତା।

ଦ୍ୱେ ଅଥୱସେ ସମ୍ପସ୍ସମାନା ଭଗୱତା ୱିହାରଦାନଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ? ୱିହାରଦାନଂ ନାମ ସଵ୍ବବୁଦ୍ଧେହି ୱଣ୍ଣିତଂ ଅନୁମତଂ ଥୋମିତଂ ପସଥଂ ୱିହାରଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଦେୱମନୁସ୍ସା ଜାତିଜରାବ୍ଯାଧିମରଣେହି ମୁଚ୍ଚିସ୍ସନ୍ତି। ୱିହାରେ ସତି ଭିକ୍ଖୂ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ୱା କତୋକାସା ଦସ୍ସନକାମାନଂ ସୁଲଭଦସ୍ସନଂ ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀ’ତି।

ଦ୍ୱେ ଅଥୱସେ ପଟିଚ୍ଚ ସଵ୍ବବୁଦ୍ଧା ଅତ୍ତନା ନିମ୍ମିତଂ ଚତୁପଚ୍ଚଯଂ ନ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି? ଅଗ୍ଗଦକ୍ଖିଣେଯ୍ଯୋ ସଥା’ତି ବହୂ ଦେୱମନୁସ୍ସା ଚତୁପଚ୍ଚଯଂ ଦତ୍ୱା ଦୁକ୍ଖା ମୁଚ୍ଚିସ୍ସନ୍ତି। ବୁଦ୍ଧା ପଟିହାରିଯଂ କତ୍ୱା ଜୀୱିତୱୁତ୍ତିଂ ପରିଯେସନ୍ତୀ’ତି ପରୂପୱାଦଲୋପନତ୍ଥଞ୍ଚାତି।

ଦ୍ୱେ ଅକମ୍ମଜା ଅହେତୁଜା ଅନୁତୁଜା? ଆକାସୋ ନିବ୍ବାନଞ୍ଚା’ତି

ଦ୍ୱେ ଅଥୱସେ ସମ୍ପସ୍ସମାନେନ ୱେସ୍ସନ୍ତରେନ ରଞ୍ଞା ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତା ଦିନ୍ନା? ଦାନପଥୋୱ ମେ ନ ପରିହାଯିସ୍ସତି, ଇମେ କୁମାରା ମୂଲଜଲାହାରଭୁଞ୍ଜନଦୁକ୍ଖତୋ ମୁଚଚିସ୍ସନ୍ତୀ’ତି।

ଉଦକସ୍ସ ଦ୍ୱେ ଗୁଣା ନିବ୍ବାନଂ ଅନୁପ୍ପୱିଟ୍ଠା? ସୀତଲଭାୱୋ, ପୀତସ୍ସ ଘମ୍ମୱିନଯନଭାୱୋ ଚା’ତି।

ଅସତିଯା ଅଜାନନେନ ଚା’ତି ଦ୍ୱୀହି କାରଣେହି ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତୀ’ତି ଛ ଦୁକା ଆଗତା।

ସୀତେନ ଉଣ୍ହେନ ଅତିଭୋଜନେନା’ତି ତୀହି ଆକାରେହି ପିତ୍ତଂ କୁପ୍ପତି।

ସୀତେନ ଉଣ୍ହେନ ଅନ୍ନାପାନେନ ଚା’ତି ତହୀ ଆକାରେହି ସେମ୍ହଂ କୁପ୍ପତି।

ବୁଦ୍ଧୱଂସତାଯ ଧମ୍ମଗରୁକତାଯ ଭିକ୍ଖୁଭୁମିମହନ୍ତତାଯା’ତି ତୀହି କାରଣେହି ପାତିମୋକ୍ଖଂ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ କାରାପେତି।

ଅଗଦସ୍ସ ତଯୋ ଗୁଣା ନିବ୍ବାନଂ ଅନୁପ୍ପୱିଟ୍ଠା? ଗିଲାନକାନଂ ପରିସରଣଂ ରୋଗୱିନାସନଂ ଅମତକରଣନ୍ତି।

ମଣିରତନସ୍ସ ତଯୋ ଗୁଣା ନିବ୍ବାନଂ ଅନୁପ୍ପୱିଟ୍ଠା? ସଵ୍ବକାମଦଦଂ ନହାସକରଂ ଉଜ୍ଜୋତଥକରନ୍ତି।

ରତନଚଦନସ୍ସ ତଯୋ ଗୁଣା? ୱଣ୍ଣସମ୍ପନ୍ନୋ ଗଧସମ୍ପନ୍ନୋ ରସସମ୍ପନ୍ନୋ’ତି ସତ୍ତ ତିକା ୱୁତ୍ତା।

ସପ୍ପିମଣ୍ଡସ୍ସ ତଯୋ ଗୁଣା? ୱଣ୍ଣସମପନ୍ନୋ, ଗଧସମ୍ପନ୍ନୋ, ରସସମ୍ପନ୍ନୋ’ତି ସତ୍ତତିକା ୱୁତ୍ତା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମଫାସୁୱିହାରତାଯ ଅନୱଜ୍ଜଗୁଣବହୁଲତାଯଅସେସଅରିଯୱୀଥିଭାୱତୋ ସଵ୍ବବୁଦ୍ଧପସଥତାଯାତି ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ଅଥୱସେ ସମ୍ପସ୍ସମାନା ବୁଦ୍ଧା ପଟିସଲ୍ଲାନଂ ସେୱନ୍ତି।

ନିନ୍ନତାୟ ଦ୍ୱାରତାୟ ଚିଣ୍ଣତାୟ ସମୁଦାଚରିତତ୍ତାତି ଚତୂହି ଆକାରେହି ମନୋୱିଞ୍ଞାଣଂ ଦ୍ୱିପଞ୍ଚୱିଞ୍ଞାଣେ ଅନୁପୱତ୍ତତି।

କମ୍ମୱସେନ ଯୋନିୱସେନ କୁଲୱସେନ ଆୟାଚନୱସେନା’ତି ଚତୁନ୍ନଂ ସନ୍ନିପାତାନଂ ୱସେନ ଗବ୍ଭସ୍ସାୱକ୍କନ୍ତି ହୋତି।

ଅଦିଟ୍ଠନ୍ତରାୟୋ, ଉଦ୍ଦିସ୍ସକତସ୍ସ ଅନ୍ତରାୟୋ, ଉପକ୍ଖଟନ୍ତରାୟୋ ପରିଭୋଗନ୍ତରାୟୋ’ତି ଚତ୍ତାରୋ ଅନ୍ତରାୟା ତେସୁ ଅଦିଟ୍ଠନ୍ତରାୟୋ ଭଗୱତୋ ଅତ୍ଥି, ସେସା ତୟୋ ନତ୍ଥି, ଉଦ୍ଦିସ୍ସକତସ୍ସ ବ୍ୟାମପ୍ପଭାୟ ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣସ୍ସ ଜୀୱିତସ୍ସ ଚା’ତି ଚତୁନ୍ନଂ ଅନ୍ତରାୟାଭାୱା।

ଅବ୍ଭା, ମହିକା, ମେଘୋ, ରାହୁ ଚା’ତି ଚତ୍ତାରୋ ସୂରିୟରୋଗା ସମୁଦ୍ଦସସ ଚତ୍ତାରୋ ଗୁଣା? କୁଣପେହି ଅସଂୱାସିୟଭାୱୋ, ନଦୀହି ଅପୂରଣତା, ମହାଭୂତାୱାସତା, ୱିଚିତ୍ତପୁପ୍ଫସମାକିଣ୍ଣତା’ତିାସତ୍ତ ଚତୁକ୍କା ୱୁତ୍ତା।

୫। ଭୂମିମହନ୍ତତା, ପରିସୁଦ୍ଧୱିମଲତା, ପାପେହିଅସଂୱାସିୟତା, ଦୁପ୍ପଟିୱିଜ୍ଝତା, ବହୁୱିଧସଂୱରରକ୍ଖିୟତା’ତି ସାସନସ୍ସ ଇମେ ଅତୁଲ୍ୟା ପଞ୍ଚ ଗୁଣା ୱତ୍ତନ୍ତି ପକାସନ୍ତି।

ଭୋଜନସ୍ସ ପଞ୍ଚ ଗୁଣା ନିବ୍ବାନଂ ଅନୁପ୍ପୱିଟ୍ଠା? ଅକୁପ୍ପତତା, ଅଚଲତା ଦୁରଧିରୋହଣତା ବୀଜାରୂହଣତା କୋପାନୁନୟୱିୱଜ୍ଜନତା’ତି।

ଆହଚ୍ଚପଦେନ ରସେନ ଆଚରିୟୱଂସତାୟ ଅଧିପ୍ପାୟାକାରତାୟ ଞାଣୁତ୍ତରତାୟା’ତି ଇମେହି ପଞ୍ଚଗୁଣେହି ଅଥୋ ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବୋ ଚା’ତି ଚତ୍ତାରୋ ପଞ୍ଚକା ୱୁତ୍ତା।

୬। ସେନାପତି, ପୁରୋହିତୋ, ଅକ୍ଖଦସ୍ସୋ, ଭଣ୍ଡାଗାରିକୋ, ଛତ୍ତଗାହୋ, ଖଗ୍ଗଗାହୋ ଅମଚ୍ଚୋ’ତି ଛ ଅମଚ୍ଚା ଗଣୀୟନ୍ତି। ୱେପୁଲ୍ଲୋ ରାଜଗହିୟାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଅଗ୍ଗୋ ପୱୁଚ୍ଚତୀ’ତି ଛ ଅଗ୍ଗା। ମାଣୱଗାମିକଦେୱପୁତ୍ତେନ ୱୁତ୍ତଗାଥା ନାଗସେନେନ ଆହରିୱା ୱୁତ୍ତା।

ୱାତିକୋ, ପିତ୍ତିକୋ, ସେମ୍ହିକୋ, ଦେୱତୂପସଂହାରତୋ, ସମୁଦାଚିଣ୍ଣତୋ, ପୁବ୍ବନିମିତ୍ତତୋ’ତି ଛ ଜନା ସୁପିନଂପସ୍ସନ୍ତୀ’ତି ତୟୋ ଛକ୍କା ୱୁତ୍ତା।

୭। ପୁଥୁଜ୍ଜନଚିତ୍ତଂ, ସୋତାପନ୍ନଚିତ୍ତଂ, ସକଦାଗାମିଚିତ୍ତଂ, ଅନାଗାମିଚିତ୍ତଂ, ଅରହନ୍ତଚିତ୍ତଂ, ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଚିତ୍ତଂ, ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧଚିତ୍ତନ୍ତି ସତ୍ତ ଚିତ୍ତୱିମୁତ୍ତିୟୋ।

ନାରଦୋ, ଧମ୍ମନ୍ତରୀ, ଅଂଗୀରସୋ, କପିଲୋ, କଣ୍ଡରଗ୍ଗିସାମୋ, ଅତୁଲୋ, ପୁବ୍ବକଚ୍ଚାୟନୋ’ତି ସତ୍ତ ଆଚରିୟା ଓୱାଦକାରକା।

‘‘ଜିଘଚ୍ଛାୟ, ପିପାସାୟ, ଅହିନା ଦଟ୍ଠୋ, ୱିସେନ ଚ,

ଅଗ୍ଗୀ-ଉଦକ-ସତ୍ତୀହି ଅକାଲେ ତତ୍ଥ ମିୟ୍ୟତୀ’’ତି;

ଇମେ ସତ୍ତ ଜନା ଅକାଲମରଣିକା ନାମା’ତି ତୟୋ ସତ୍ତକା ୱୁତ୍ତା।

୮। ୱିସମଂ ସଭୟଂ …ପେ… ଅଟ୍ଠେତେ ପରିୱଜ୍ଜିୟା’ତି ଇମାନି ଅଟ୍ଠଟ୍ଠାନାନି ପଣ୍ଡିତେହି ପରିୱଜ୍ଜନୀୟାନୀତି ପରିୱଜ୍ଜନୀୟଟ୍ଠାନଟ୍ଠକଂ ନାମ।

ରତ୍ତୋଦୁଟ୍ଠୋ …ପେ… ଏତେ ଅଥୱିନାସକା’ତି ଇଦଂ ଅଥୱିନାସକଟ୍ଠକଂ ନାମ।

ୱସେନ ଯସପୁଚ୍ଛାହି …ପେ… ତେସଂ ବୁଦ୍ଧି ପଭିଜ୍ଜତୀ’ତି ଇଦଂ ବୁଦ୍ଧିୱିସଦକରଣଟ୍ଠକଂ ନାମ।

କାଲଂ ଦେସଂ ଦୀପଂ କୁଲଂ ଜନେତ୍ତିମାୟୁଂ ମାସଂ ନେକ୍ଖମ୍ମଂ ୱିଲୋକେତୀ’ତି ଇଦଂ ବୋଧିସତ୍ତେନ ୱିଲୋକିୟଟ୍ଠକଂ ନାମ।

‘‘ୱିକ୍କୟାନାଗତମଗ୍ଗୋ ତିଥଂ ତୀରଂ ଆୟୁଥିରଂ;

ଅନାଗତଂ କୁସଲଂୱା’ତି ଅଟ୍ଠଟ୍ଠାନା ୱିଲୋକିୟା’’ତି;

ଇଦଂ ଅନାଗତୱିଲୋକିଯଟ୍ଠକଂ ନାମ।

''ୱାଣିଜୋ ହତ୍ଥିନାଗୋ ଚ ସାକଟିକୋ ନିଯାମକୋ

ଭିସକ୍କୋ ଉତ୍ତରସେତୁ ଭିକ୍ଖୁ ଚେୱ ଜିନଙ୍କୁରୋ,

ଏତେ ଅଟ୍ଠ ଅନାଗତେ ଅଟ୍ଠ ଜନା ୱିଲୋକିଯା''ତି;

ଇଦଂ ୱିଲୋକିଯଟ୍ଠକଂ ନାମ।

ରତ୍ତୋ ଦୁଟ୍ଠୋ'ଚ ମୂଳ୍ହୋ ଚ ମାନୀ ଲୁଦ୍ଧୋ ତଥା'ଲସୋ ରାଜା ଚ ଘାତକା ଅଟ୍ଠ ନାଗସେନେନ ଦେସିତା'ତିଇଦଂ ଘାତକଟ୍ଠକଂ ନାମ।

ୱାତ ପିତ୍ତେନ ସେମ୍ହେନ ...ପେ... ଅକାଲେ ତଥ ୱିଯ୍ଯତୀ'ତି ଇଦଂ ଅକାଲମରଣକାରଣଟ୍ଠକଂ ନାମ।

ନ ୱା ଅଥୋ ଅନୁସାସିତଦ୍ବୋ, ନ ରାଗୁପସଂହିତଂ ଚିତ୍ତଂ ନ ଦୋସୂପସଂହିତଂ ଚିତ୍ତଂ ନ ମୋହୂପସଂହିତଂ ଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠାପେତଦ୍ବଂ, ଦାସକମ୍ମକରପୋରିସେସୁ ନୀଚୱୁତ୍ତିନା ଭୱିତଦ୍ବଂ, କାଯିକୱାଚସିକଂ ସୁଟ୍ଠୁ ରକ୍ଖିତଦ୍ବଂ, ଛଳିନ୍ଦ୍ରିଯାନି ସୁଟ୍ଠୁ ରକ୍ଖିତଦ୍ବାନି, ମେତ୍ତାଭାୱନାଯ ମାନସଂ ଉପଟ୍ଠାପେତଦ୍ବନ୍ତି ଇଦଂ ରଞ୍ଞା ମିଲିନ୍ଦେନ ସମାଦିନ୍ନଂ ୱତ୍ତଟ୍ଠକଂ ନାମ।

ପୁପ୍ଫାପଣଂ ଗଧାପନଂ ଫଲାପଣଂ ଅଗଦାପଣଂ ଓସଧାପଣଂ ଅମତାପଣଂ ରତନାପଣଂ ସଦ୍ବାପଣନ୍ତି ଇଦଂ ଆପଣଟ୍ଠକଂ ନାମା'ତି। ଦସ ଅଟ୍ଠକା ୱୁତ୍ତା।

୯।'ରତ୍ତୋ ଦୁଟ୍ଠୋ ଚ ମୂଳ୍ହୋ ଚ ...ପେ... ଖିପ୍ପଂ ଭୱତି ପାକଟନ୍ତି' ଇଦଂ ଇତ୍ତରନୱକଂ ନାମ।

ନୱାନୁପୁବ୍ବୱିହାରସଙ୍ଖାତଧମ୍ମାନୁମଜ୍ଜନୱକନ୍ତି ଦ୍ୱେ ନୱକା ୱୁତ୍ତା।

୧୦।

'ସଙ୍ଘସମସୁଖୋ ଦୁକ୍ଖି ଧମ୍ମାଧିପତିକୋପି ଚ

ସଂୱିଭାଗୀ ଯଥାଥାମଂ ଜିନଚକ୍କାଭିୱଡ୍ଢକୋ

ସମ୍ମଦିଟ୍ଠିପୁରକ୍ଖାରୋ ଅନଞ୍ଞସତ୍ଥୁକୋ ତଥା

ସୁରକ୍ଖୋ କାଯକମ୍ମାଦି ସମଗ୍ଗାଭିରତୋପି ଚ

ଅକୁହୋ ନ ଚରେ ଚକ୍କେ ବୁଦ୍ଧାଦିସରଣଙ୍ଗତୋ

ଦସ ଉପାସକଗୁଣା ନାଗସେନେନ ଦେସିତା'ତି

ଇଦଂ ଉପାସକଗୁଣଦସକଂ ନାମ।

ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ଅଚିରୱତୀ ସରଭୂ ମହୀ ସିଧୁ ସରସ୍ସତୀ ୱେତ୍ରୱତୀ ୱିତଥା ଚଦଭାଗା'ତୀ ଇଦଂନଦିଦସକଂ ନାମ।

ସୀତଂ ଉଣ୍ହଂ ଜିଘଚ୍ଛା ପିପାସା ଉଚ୍ଚାରୋ ପସ୍ସାୱୋ ଥିନମିଦ୍ଧଂ ଜରା ବ୍ଯାଧି ମରଣନ୍ତି ଇଦଂ କାଯାନୁୱତ୍ତକଦସକଂ ନାମ।

ବୁଦ୍ଧେ ସଗାରୱୋ, ଧମ୍ମେ ସଗାରୱୋ, ସଙ୍ଘେ ସଗାରୱୋ, ସବ୍ରହ୍ମଚାରିସୁ ସଗାରୱୋ, ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛାସୁ ୱାଯମତି, ସୱଣବହୁଲୋ ହୋତି,

ଭିନ୍ନସୀଲୋ’ପି ଆକପ୍ପଂ ଉପଟ୍ଠପେତି, ଗରହଭୟା କାଯିକଵାଚସିକଞ୍ଚସ୍ସ ସୁରକ୍ଖିତଂ ହୋତି, ପଧାନାଭିମୁଖଂ ଚିତ୍ତଂ ହୋତି, କରୋନ୍ତୋପି ପାପଂ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଆଚରତୀ’ତି ଇଦଂ ଗିହିଦୁସ୍ସୀଲାଧିକଗୁଣଦସକଂ ନାମ।

ଅଓଞ୍ଝକଓଚଧାରଣକୋ, ଇସିସାମଞ୍ଞଭଣ୍ଡଲିଙ୍ଗଧାରଣକୋ, ସଙ୍ଘସମଯମନୁପଓିଟ୍ଠତାଯ ବୁଦ୍ଧଧମ୍ମସଙ୍ଘରତନଗତତାଯ ପଧାନାଲଯନିକେତଓାସତାଯ ଜିନସାସନେ ଧନପରିଯେସନତୋ ଓରଧମ୍ମଦେସନତୋ ଧମ୍ମଦୀପଗତିପରାଯଣତାଯ’ ଅଗ୍ଗୋ ବୁଦ୍ଧୋ’ତି ଏକନ୍ତୋଜୁଦିଟ୍ଠିତାଯ ଉପୋସଥସମାଦାନତୋ ଦକ୍ଖିଣଂ ଓିସୋଧେତୀ’ତି ଏକନ୍ତୋଜୁଦିଟ୍ଠିତାଯ ଉପୋସଥସମାଦାନତୋ ଦକ୍ଖିଣଂ ଓିସୋଧେତୀ’ତି ଏକନ୍ତୋଜୁଦିଟ୍ଠିତାଯ ଉପୋସଥସମାଦାନତୋ ଦକ୍ଖିଣଂ ଓିସୋଧେତୀ’ତି ଇଦଂ ଦକ୍ଖିଣାଓସେନ ଦସକଂ ନାମ।

ଅଲଗ୍ଗନତା, ନିରାଲଯତା, ଓାଗୋ, ପହାଣଂ, ଅପୁନରାଓତ୍ତିତା, ସୁଖୁମତା, ମହନ୍ତତା, ଦୁରନୁବୋଧତା, ଦୁଲ୍ଲଭତା ଅସଦିସତା, ବୁଦ୍ଧଧମ୍ମସ୍ସା’ତି ଇଦଂ ବୋଧିସତ୍ତଗୁଣଦସକଂ ନାମ।

ମଜ୍ଜଦାନଂ, ସମଜ୍ଜଦାନଂ, ଇତ୍ଥିଦାଂ, ଅସଭଦାନଂ, ଚିତ୍ତକମ୍ମଦାନଂ, ଓିସଦାନଂ, ସଥଦାନଂ, ସଙ୍ଖଲିକଦାନଂ, କୁକ୍କୁଟସୂକରଦାନଂ, ତୁଲାକୂଟ ମାନନକୂଟଦାନନନ୍ତି ଇଦଂ ଲୋକେ ଅଦାନସମ୍ମତଦାନଂ ନାମ।

ମାତା ବଧନଂ, ପିତା ବଧନଂ, ଭରିଯା ବଧନଂ, ପୁତ୍ତା ବଧନଂ, ଞାତୀ ବଧନଂ, ମିତ୍ତାବଧନଂ, ଧନଂ ବଧନଂ, ଲାଭସକ୍କାରୋବଧନଂ, ଇସ୍ସରିଯଂ ବଧନଂ, ପଞ୍ଚକାମଗୁଣା ବଧନନ୍ତି ଇଦଂ ବଧନଦସକଂ ନାମ।

ଓିଧଓା ଇତ୍ଥି, ଦୁବ୍ବଲୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ, ଅମିତ୍ତଞାତିପୁଗ୍ଗଲୋ, ମହଗ୍ଘସୋ, ଅନାଚାରିଯକୁଲଓାସୀ, ପାପମିତ୍ତୋ, ଧନହୀନୋ, ଆଚରିଯହୀନୋ, କମ୍ମହୀନୋ, ପଯୋଗହୀନୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ’ତି ଇଦଂ ଓଞ୍ଚାତବ୍ବପୁଗ୍ଗଲଦସକଂ ନାମ।

ଦମେ ସମେ ଖନ୍ତିସଂଓରେ ଯମେ ନିଯମେ ଅକ୍କୋଧେ ଓିହିଂସାଯ ସଚ୍ଚେ ସୋଚେଯ୍ୟେ’ତି ଦସଟ୍ଠାନେସୁ ସତତଂ ଚିତ୍ତଂ ପଓତ୍ତତୀ’ତି ଇଦଂ ଓେସ୍ସନ୍ତରଗୁଣଦସକଂ ନାମା’ତି।

ଏକାଦସ ଦସକା ଓୁତ୍ତା।

୧୧। ଆକାସସ୍ସ ଏକାଦସ ଗୁଣା ନିବ୍ବାନଂ ଅନୁପ୍ପଓିଟ୍ଠା? ନ ଜାଯତି, ନଜିଯ୍ୟତି, ନ ମିଯ୍ୟତି, ନ ଚଓତି, ନ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ଦୁପ୍ପସଯ୍ହୋ, ଅଚୋରହରଣୋ, ଅନିସ୍ସିତୋ, ଓିହଙ୍ଗଗମନୋ, ନିରାଓରଣୋ, ଅନନ୍ତୋ’ତି ଇଦଂ ଆକାସଗୁଣକାଦସକଂ ନାମ।

ସୀଲପାକାରଂ …ପେ… ସତିପଟ୍ଠାନଓୀଥିକନ୍ତି ଇଦଂ ଧମ୍ମନଗରପରିଓାରେକାଦସକଂ ନାମା’ତି ଦ୍ୱେ ଏକାଦସକା ଓୁତ୍ତା।

୧୨। ରତ୍ତୋ ରାଗଓସେନ ଅପଚିତିଂ ନ କରୋତି, ଦୁଟ୍ଠୋ ଦୋସଓସେନ, ମୂଳ୍ହୋ ମୋହଓସେନ, ଉନ୍ନଳ୍ହଓମାନଓସେନ, ନିଗ୍ଗୁଣୋ ଅଓିସେସତାଯ, ଅତିଥଦ୍ଧୋ ଅତିସେଧତାଯ, ହୀନୋ ହୀନଭାଓତାଯ,ଓଚନକରୋ ଅନିସ୍ସରତାଯ, ପାପୋ କଦରିଯତାଯ, ଦୁକ୍ଖାପିତୋ ଦୁକ୍ଖାପିତତାଯ, ଲୁଦ୍ଧୋ ଲୋଭଓସେନ, ଆଯୂହିତୋ ଅଥସାଧନଓସେନ ଅପଚିତିଂ ନ କରୋତୀତି ଇଦଂ ଅପଚିତିଅକାରକପୁଗ୍ଗଲଦ୍ୱାଦସକଂ ନାମ ଏକମେଓ ଆଗତଂ।

୧୩। ପଂସୁକୂଲିକଙ୍ଗଂ ତେଚୀଓରିକଙ୍ଗଂ ପିଣ୍ଡପାତିକଙ୍ଗଂ ସପଦାନଚାରିକଙ୍ଗଂ ଏକାସନିକଙ୍ଗଂ ପତ୍ତପିଣ୍ଡିକଙ୍ଗଂ ଖଲୁପଚଛାଭତ୍ତିକଙ୍ଗଂ ଆରଞ୍ଞିକଙ୍ଗଂ ରୁକ୍ଖମୂଲିକଙ୍ଗଂ ଅବ୍ଭୋକାସିକଙ୍ଗଂ ସୋସାନିକଙ୍ଗଂ ଯଥାସଥତିକଙ୍ଗଂ ନେସଜଜିକଙ୍ଗନ୍ତି ଇଦଂ ଧୁତଙ୍ଗତେରସକଂ ନାମ ଏକମେଓ।

୧୪। ଚୁଦ୍ଦସବୁଦ୍ଧଞାଣଓସେନ ଚୁଦ୍ଦସକଂ ଓେଦିତବ୍ବଂ।

୧୬। ଅଲଙ୍କାରପଠଇବୋଧୋ, ମଣ୍ଡନପଠଇବୋଧୋ, ତେଲମକ୍ଖନପଠଇବୋଧୋ, ଓଣ୍ଣପଠଇବୋଧୋ, ମାଲାପଠଇବୋଧୋ, ଗଧପଠଇବୋଧୋ, ଓାସପଠଇବୋଧୋ, ହରୀଟକିପଠଇବୋଧୋ, ଆମଲକପଠଇବୋଧୋ, ରଙ୍ଗପଠଇବୋଧୋ, ବଧନପଠଇବୋଧୋ, କୋଚ୍ଛପଠଇବୋଧୋ, କପ୍ପକପଠଇବୋଧୋ, ଓିଜଟନପଠଇବୋଧୋ, ଉକାପଠଇବୋଧୋ, କେସେସୁ ଲୂଯନ୍ତେସୁ ସୋଚନ୍ତି କିଲମନ୍ତି ପରିଦେଓନ୍ତି ଉରତ୍ତାଳିଂ କଦନ୍ତି ସମ୍ମୋହଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତୀତି ଇଦଂ କେସପଠଇବୋଧସୋଳଅକଂ।

ତିରଚ୍ଛନଗତୋ ପେତୋ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିତୋ କୁହକୋ ମାତୁଘାତକୋ ପିତୁଘାତକୋ ଅରହନ୍ତଘାତକୋ ଲୋହିତୁପ୍ପାଦକୋ ସଙ୍ଘଭେଦକୋ ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ ଥେଯ୍ୟସଂୱାସକୋ ଭିକ୍ଖୁନୀଦୂସକୋ ତେରସନ୍ନଂ ଗରୁକାପତ୍ତୀନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅୱୁଟ୍ଠିତୋ ପଣ୍ଡକୋ, ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୋ, ଊନସତ୍ତୱସ୍ସକୋ'ତି ଇଦଂ ଅଧମ୍ମାଭିସମଯପୁଗ୍ଗଲସୋଳସକନ୍ତୀ ଦ୍ୱେ ସୋଳସକା ୱୁତ୍ତା।

୧୭। ଅଭିଜାନତୋ ସତି ଉପ୍ପଜ୍ଜତି କଟୁମ୍ମିକାଯ, ଓଳାରିକୱିଞ୍ଞାଣତୋ ହିତୱିଞ୍ଞାଣତୋ ଅହିତୱିଞ୍ଞାଣତୋ ସଭାଗନିମିତ୍ତତୋ ୱିସଭାଗନିମିତ୍ତତୋ କଥାଭିଞ୍ଞାଣତୋ ଲକ୍ଖଣତୋ ସରଣତୋ ମୁଦ୍ଦତୋ ଗଣନାତୋ ଧାରଣତୋ ଭାୱନତୋ ପୋତ୍ଥକନିବଧନତୋ ଉପନିକ୍ଖେପତୋ ଅନୁଭୂତତୋ ସତି ଉପ୍ପଜ୍ଜତୀତି ଇଦଂ ସତିଉପ୍ପଜ୍ଜନାକାରସତ୍ତରସକଂ ଏକମେୱ।

୧୮। ଅଟ୍ଠାରସବୁଦ୍ଧଧମ୍ମୱସେନ ଅଟ୍ଠାରସକଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

୧୯। ସୁତି ସୁମୁତି ସଂଖ୍ୟଯୋଗା ଞାଯୱେସେସିକା ଗଣିତା ଗଧବ୍ବା ତିକିଚ୍ଛା ଚତୁବ୍ବେଦା ପୁରାଣା ଇତିହାସଜୋତିସା ମାଯା ହେତୁ ମନ୍ତନା ଯୁଦ୍ଧା ଛନ୍ଦସା ବୁଦ୍ଧୱଚନେନ ଏକୂନୱୀସତୀତି ଇଦଂ ରଞ୍ଞୋ ସିକ୍ଖିତସଥେକୂନୱିସତିକଂ।

୨୨। ଅଗ୍ଗୋ ଯମୋ ସେଟ୍ଠୋ ନିଯମୋ ହାରୋ ୱିହାରୋ ସଂଯମୋ ସଂୱରୋ ଖନ୍ତି ସୋରଚ୍ଚଂ ଏକନ୍ତଚରିଯା ଏକତ୍ତାଭିରତି ପଟିସଲ୍ଲାନଂ ହିରି ଓତ୍ତପ୍ପଂ ୱୀରିଯଂ ଅପ୍ପମାଦୋ ସିକ୍ଖାପଦାନଂ ଉଦ୍ଦେସୋ ପରିପୁଚ୍ଛା ସୀଲାଦିଅଭିରତି ନିରାଲଯତା ସିକ୍ଖାପଦପାରିପୂରିତାତି ବାୱୀସତିସମଣକରଣା ଧମ୍ମା କାସାୱଧାରଣଂ ଭଣ୍ଡୁଭାୱୋ ଚା'ତି ଦ୍ୱେ ଲିଙ୍ଗାନି ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ୱଦନକାରଣଗୁଣବାୱୀସତିକଂ।

୨୫। ଆରକ୍ଖା ସେୱନା ଚେୱ ପମତ୍ତପ୍ପମତ୍ତା ତଥା ସେଯ୍ୟାୱକାସୋ ଗେଲଞ୍ଞଂ ଭୋଜନଂ ଲଦ୍ଧକଞ୍ଚେୱ ୱିସେସୋ ଚ ୱିଜାନିଯା ପତ୍ତଭତ୍ତଂ ସଂୱିଭଜେ ଅସ୍ସାସୋ ଚ ପଟିଚାରୋ ଗାମୱିହରଂ ଚାରା ବେ ସଲ୍ଲାପୋ ପନ କାତବ୍ବୋ ଛିଦ୍ଦଂ ଦିସ୍ୱା ଖମେଯ୍ୟ ଚ ସକ୍କଚ୍ଚାଖଣ୍ଡକାରୀ ଦ୍ୱେ ଅରହସ୍ସାସେସକାରି ଦ୍ୱେ ଜନେଯ୍ୟ ଜନକଂ ଚିତ୍ତଂ ୱଡ୍ଢିଚିତତଂ ଜନେଯ୍ୟ ଚ ସିକ୍ଖାବଲେ ଠପେଯ୍ୟ ନଂ ମେତ୍ତଂ ଚିତ୍ତଞ୍ଚ ଭାୱଯେ। ନ ଜହେ ଅପଦାଯ ଚ କରଣୀଯେ ଚ ଉସ୍ସୁକଂ ପଗ୍ଗହେ ଖଲିକଂ ଧମ୍ମେ। ଇତି ପଂଚୱୀସ ଗୁଣାମିଲିଦେନ ପକାସିତା'ତି ଇଦଂ ଅନ୍ତେୱାସିକମ୍ହି ଆଚରିଯେନ କତଗୁଣପଂଚୱୀସତିକଂ

କୋଧୋ ଉପନାହୋ ମକ୍ଖୋ ପଲାସୋ ଇସ୍ସା ମଚ୍ଛରିଯଂ ମାଯା ସାଠେଯ୍ୟଂ ଥମ୍ଭୋ ସାରମ୍ଭୋ ମାନୋ ଅତିମାନୋ ମଦୋ ପମାଦୋ ଥିନମିଦ୍ଧଂ ନଦି ଆଲସ୍ସଂ ପାପମିତ୍ତତା ରୂପା ସଦ୍ଦା ଗଧା ରସା ଫୋଟ୍ଠବ୍ବା ଖୁଧା ପିପାସା ଅରତୀତି ଇଦଂ ଚିତ୍ତଦୁବ୍ବଲୀକରଣଧମ୍ମପଞ୍ଚୱୀସତିକନ୍ତି ଦ୍ୱେ ପଞ୍ଚୱୀସତିକା ୱୁତ୍ତା।

୨୮। ପଟିସଲ୍ଲାନଂ ପଟିସଲ୍ଲିଯମାନଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ରକ୍ଖତି। ଆଯୁଂ ୱଡ୍ଢେତି, ବଲଂ ୱଡ୍ଢେତି, ୱଜ୍ଜଂ ପିଦହତି, ଅଯସଂ ଅପନେତି, ଯସଂ ଉପଦହତି, ଅରତିଂ ଅପନେତି, ରତିଂ ଉପଦହତି, ଭଯଂ ଅପନେତି, ୱେସାରଜ୍ଜଂ କରୋତି, କୋସଜ୍ଜଂ ଅପନେତି, ୱୀରିଯଂ ଅଭିଜନେତି, ରାଗଂ ଅପନେତି, ଦୋସଂ ଅପନେତି, ମୋହଂ ଅପନେତି, ମାନଂ ନିହନ୍ତି, ୱିତକ୍କଂ ଭଞ୍ଜତି, ଚିତ୍ତମେକଗ୍ଗଂ କରୋତି, ମାନସଂ ସିନେହଯତି, ହାସଂଅଭିଜନେତି, ଗରୁକଂକରୋତି, ମାନଂ ଉପ୍ପାଦଯତି, ନମସ୍ସିଯଂ କରୋତି, ପୀତିଂ ପାପେତି, ପାମୋଜ୍ଜଂ କରୋତି, ସଙ୍ଖାରାନଂ ସଭାୱଂ ଦସ୍ସଯତି, ଭୱପଟିସନ୍ଧିଂ ଉଗ୍ଘାଟେତି, ସବ୍ବସାମଞ୍ଞଂ ଦେତୀତି ଇଦଂପଟିସଲ୍ଲାନେ ଗୁଣଟ୍ଠୱୀସତିକଂ।

ମହୋସଧୋ ମହାରାଜ ସୂରୋ, ହିରିମା, ଓତ୍ତାପୀ, ସପକ୍ଖୋ, ମିତ୍ତସମ୍ପନ୍ନୋ, ଖମୋ, ସୀଲୱା, ସଚ୍ଚୱାଦୀ, ସୋଚେଯ୍ୟସମ୍ପନ୍ନୋ, ଅକୋଧନୋ, ଅନତିମାନୀ, ଅନୁସୂଯକୋ, ୱୀରିଯୱା, ଆଯୂହକୋ, ସଙ୍ଗାହକୋ, ସଂୱିଭାଗୀ, ସଖିଲୋ, ନିୱାତୱୁତ୍ତି, ଅସଠୋ, ଅମାଯାୱୀ, ବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନୋ, କିତ୍ତିମା, ୱିଜ୍ଜାସମ୍ପନ୍ନୋ, ହିତେସୀ ଉପନିସ୍ସିତାନଂ, ଅଭିରୂପୋ ଦସ୍ସନୀଯୋ, ପତ୍ଥିତୋ ସବ୍ବଜନସ୍ସ, ଧନୱା ଯସୱା'ତି ଇଦଂ ମହୋସଧଗୁଣଟ୍ଠୱୀସତିକଂ ଇତି ଦ୍ୱେ ଅଟ୍ଠୱୀସତିକା ୱୁତ୍ତା।

୩୦। ଇମେହି ତେରସହି ଧୁତଗୁଣେହି ପୁବ୍ବେ ଆସେୱିତେହି ନିସେୱିତେହି ଚିଣ୍ଣେହି ପରିଚିଣ୍ଣେହି ଚରିତେହି ପରିପୂରିତେହି ନିମିତ୍ତଭୂତେହି ଅରିଯସାୱକୋ ଇଧ ଭୱେ ତିଂସଗୁଣୱରେହି ସମୁପେତୋ ହୋତି କତମେହି ତିଂସଗୁଣୱରେହି? ସିନିଦ୍ଧମୁଦୁମଦ୍ଦୱମେତ୍ତଚିତ୍ତୋ ହୋତି, ଘାତିତହତୱିହତକିଲେସୋ ହୋତି, ହତନିହତମାନଦପ୍ପୋ ହୋତି, ଅଚଲଦଳ୍ହନିୱିଟ୍ଠନିବ୍ବେମତିକସଦ୍ଧୋ ହୋତି, ପରିପୁଣ୍ଣ-ପୀଣିତ। ପହଟ୍ଠଲୋଭନିଯ-ସନ୍ତ-ସୁଖ-ସମାପତ୍ତିଲାଭୀ ହୋତି, ସୀଲ-ୱର-ପୱର-ଅସମ-ସୁଚିଗଧପରିଭାୱିତୋ ହୋତି, ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ପିଯୋ ହୋତି ମନାପୋ, ଖୀଣାସୱ-ଅରିଯପୁଗ୍ଗଲ-ପତ୍ଥିତୋ ହୋତି, ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ୱନ୍ଦିତପୂଜିତୋ ଥୁତଥୱିତଥୋମିତପସତ୍ଥୋ, ଇଧ ୱା ହୁରଂ ୱା ଲୋକେନ

ଅନୁପଲିତ୍ତୋ, ଅପ୍ପଥୋକୱଜ୍ଜେ’ପି ଭଯଦସ୍ସାୱୀ, ୱିପୁଲ-ୱର-ସମ୍ପତ୍ତିକାମାନଂ ମଗ୍ଗଫଲୱରତ୍ଥସାଧନୋ, ଅଯାଚିତୱିପୁଲପଣୀତପଚ୍ଚଯଭାଗୀ, ଅନିକେତସନୋ, ଧାନଜ୍ଝାଯିତପୱରୱିହାରୀ, ୱିଜଟିତକିଲେସଜାଲୱତ୍ଥୁକୋ, ଭିନ୍ନ-ଭଗ୍ଗ-ସଙ୍କୁଟିତ-ସମ୍ହିନ-ଗତିନିୱାରଣୋ, ଅକୁପ୍ପଧମ୍ମୋ, ଅହୀନୀତୱାସୋ, ଅନୱଜ୍ଜଭୋଗୀ, ଗତିୱିମୁତ୍ତୋ, ଉତ୍ତିଣ୍ଣସବ୍ବୱିଚିକିଚ୍ଛୋ, ୱିମୁତ୍ତିଜ୍ଝାଯିତତ୍ତୋ, ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମୋ, ଅଚଲଦଢହଭୀରୁତ୍ତାଣମୁପଗତୋ, ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନାନୁସଯୋ, ସବ୍ବାସୱକ୍ଖଯମ୍ପତ୍ତୋ, ସନ୍ତସୁଖସମାପତ୍ତିୱିହାରବହୁଲୋ, ସବ୍ବସମଣଗୁଣସମୁପେତୋ, ଇମେହି ତିଂସଗୁଣୱରେହି ସମୁପେତୋ ହୋତି। ଇତି ଧୁତଙ୍ଗଗୁଣାନିସଂସଗୁଣୱରତିଂସକଂ।

ଜାତିପି ଦୁକ୍ଖା, ଜରାପି ଦୁକ୍ଖା, ବ୍ଯାଧିପି ଦୁକ୍ଖୋ, ମରଣମ୍ପି ଦୁକ୍ଖଂ, ସୋକୋପି ପରିଦେୱୋପି ଦୁକ୍ଖୋ,ଉପାଯାସୋପି ଅପ୍ପିଯେହି ସମ୍ପଯୋଗୋପି ପିଯେହି ୱିପ୍ପଯୋଗୋପି, ମାତୁମରଣମ୍ପି ପିତୁମରଣମ୍ପି ଭାତୁମରଣମ୍ପି ଭଗିନିମରଣମ୍ପି ଞାତିମରଣମ୍ପି ଞାତିବ୍ଯସନମ୍ପି ଭୋଗବ୍ଯସନମ୍ପି ସୀଲବ୍ଯସନମ୍ପି ଦିଟ୍ଠିବ୍ଯସନମ୍ପି ରାଜବ୍ଯସନମ୍ପି ଚୋରବ୍ଯସନମ୍ପି ୱେରିଭଯମ୍ପି ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖଭଯମ୍ପି ଅଗ୍ଗିଭଯମ୍ପି ଦୁକ୍ଖଂ, ଉଦକଭଯମ୍ପି ଦୁକ୍ଖଂ, ଊମିଭଯମ୍ପି ଆୱଟ୍ଟଭଯମ୍ପି କୁମ୍ଭୀଲଭଯମ୍ପି ସୁଂସୁମାରଭଯମ୍ପି ଅତ୍ତାନୁୱାଦଭଯମ୍ପି ପରାନୁୱାଦଭଯମ୍ପି ଅସିଲୋକଭଯମ୍ପି ଦଣ୍ଡଭଯମ୍ପି ଦୁଗ୍ଗତିଭଯମ୍ପି ପରିସସାରଜ୍ଜଭଯମ୍ପି ଆଜୀୱିକଭଯମ୍ପି ମରଣଭଯମ୍ପି ମହାଭଯମ୍ପି ୱେତ୍ତେହି ତାଢଅନମ୍ପି କସାହି ତାଢଅନମ୍ପି ଅଦ୍ଧଦଣ୍ଡକେହି ତାଢଅନମ୍ପି ହତ୍ଥଚ୍ଛେଦମ୍ପି ପାଦଚ୍ଛେଦମ୍ପି ନାସଚ୍ଛେଦମ୍ପି କଣ୍ଣଚ୍ଛେଦମ୍ପି କଣ୍ଣନାସଚ୍ଛେଦମ୍ପି ବିଢଅଙ୍ଗଥାଲିକମ୍ପି ସଙ୍ଖମୁଣ୍ଡିକମ୍ପି ରାହୁମୁଖମ୍ପି ଜୋତିମଲିକମ୍ପି ହତ୍ଥପଜ୍ଜୋତିକମ୍ପି ଏରକୱତ୍ତିକମ୍ପି ଚୀରକୱାସିକମ୍ପି ଏନେଯ୍ଯକମ୍ପି ବଲିସମଂସିକମ୍ପି କହାପଣିକମ୍ପି ଖାରାପତଚ୍ଛିକମ୍ପି ପଢଇଘପରିୱତ୍ତିକମ୍ପି ପଲାଲପୀଠିକମ୍ପି ତତ୍ତେନପି ତେଲେନ ଓସିଞ୍ଚନମ୍ପି ସୁନଖେହି ଖାଦାପନମ୍ପି ଜୀୱସୂଲାରୋପଣମ୍ପି ଅସିନାସୀସଚ୍ଛେଦନମ୍ପୀତି ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖସଟ୍ଟିକଂ।

ସଙ୍ଖମୁଣ୍ଡକନ୍ତି ସଙ୍ଖମୁଣ୍ଡକକମ୍ମକରଣଂ ତଂ କରୋନ୍ତା ଉତ୍ତରୋଟ୍ଠସ୍ସ ଉଭଯତୋ କଣ୍ଣଚୂଢଇକଗଲୱାଟକପରିଚ୍ଛେଦେନ ଚମ୍ମଂ ଛିଦିତ୍ୱା ସବ୍ବକେସେ ଏକତୋ ଗଣ୍ଠିଂ କତ୍ୱା ଦଣ୍ଡକେନ ୱେଢତ୍ୱା ଉପ୍ପାଟେନ୍ତି ସହ କେସେହି ଚମ୍ମଂ ଉଟ୍ଠହତି ତତୋ ସୀସକଟାହଂଥୂଲସକ୍ଖରାହି ଘଂସିତ୍ୱା ଧୋୱନ୍ତା ସଙ୍ଖୱଣ୍ଣଂ କରୋନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ବିଢଅଙ୍ଗଥାଲିକନ୍ତି କଞ୍ଜିଯୋକ୍ଖଲିକକମ୍ମକରଣଂ। ତଂ କରୋନ୍ତା ସିସକଟାହଂ ଉପ୍ପାଟେତ୍ୱା ତତ୍ତଂ ଅଯୋଗୁଢଅଂ ସଣ୍ଡାସେନ ଗହେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ପକ୍ଖିପନ୍ତି। ତେନ ମତ୍ଥଲୁଙ୍ଗଂ ପକ୍କଠିତ୍ୱା ଉପରି ଉତ୍ତରତି।

ରାହୁମୁଖନ୍ତି ରାହୁମୁଖକମ୍ମକରଣଂ। ତଂ କରୋନ୍ତା ସଙ୍କୁନା ୱିୱରିତ୍ୱା ଅନ୍ତୋମୁଖେ ଦୀପଂ ଜାଲେନ୍ତି। କଣ୍ଣଚୂଢଇକାହି ୱା ପଟ୍ଠାଯ ମୁଖଂ ନିଖାଦନେନ ଖଣନ୍ତି ଲୋହିତଂପଗ୍ଘରିତ୍ୱା ମୁଖଂ ପୂରେତି।

ଜୋତିମାଲିକନ୍ତି ସକଲସରୀରଂ ତେଲପିଲୋତିକାଯ ୱେଠେତ୍ୱା ଆଲିମ୍ପେନ୍ତି।

ହତ୍ଥପଜ୍ଜୋତିକନ୍ତି ହତ୍ଥେ ତେଲପିଲୋତିକାଯ ୱେଠେତ୍ୱା ପଜ୍ଜାଲେନ୍ତି।

ଏରକୱତ୍ତିକନ୍ତି ଏରକୱତ୍ତକକମ୍ମକରଣଂ। ତଂ କରୋନ୍ତା ହେଟ୍ଠାଗିୱତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଚମ୍ମୱଟ୍ଟେ କନ୍ତନ୍ତା ଗୋପ୍ଫକେ ପାତେନ୍ତୀ ଅଥ ନଂ ଯୋତ୍ତେହି ବଧିତ୍ୱା କଡ୍ଢନ୍ତି। ସୋ ଅତ୍ତନୋ’ୱଚମ୍ମୱଟ୍ଟେ ଅକ୍କମିତ୍ୱା ପତତି ଚୀରକୱାସିକନ୍ତି ଚିରକୱାସିକକମ୍ମକରଣଂ। ତଂ କରୋନ୍ତା ତଥେୱ ଚମ୍ମୱଟ୍ଟେ କନ୍ତିତ୍ୱା କଟିଯଂ ଠପେନ୍ତି। କଟିତୋ ପଟ୍ଠାଯ କନ୍ତିତ୍ୱାଗୋପ୍ଫକେସୁ ଠପେନ୍ତି। ଉପରିମେହି ହେଟ୍ଠିମସରୀରଂ ଚୀରକନିୱାସନନିୱତ୍ଥଂ ୱିଯ ହୋତି।

ଏଣେଯ୍ଯକନ୍ତି ଏଣେଯ୍ଯକକମ୍ମକରଣଂ। ତଂ କରୋନ୍ତା ଉହୋସୁ କପ୍ପରେସୁ ଚ ଜଣ୍ଣୁକେସୁ ଚ ଅଯସଲାକଯୋ ଦତ୍ୱା ଅଯସୂଲାନି କୋଟ୍ଟେନ୍ତି। ସୋ ଚତୁହି ଅଯଯୁଲେହି ଭୁମିଯଂ ପତିଟ୍ଠହତି। ଅଥ ନଂ ପରିୱାରେତ୍ୱା ଅଗ୍ଗିଂ କରୋନ୍ତି। ତଂ ସଧିସଧିତୋ ସୂଲାନି ଅପନେତ୍ୱା ଚତୁହି ଅଟ୍ଠିକୋଟୀହିଯେୱ ଠପେନ୍ତି।

ବଢଇସମଂସିକନ୍ତିଉଭତୋମୁଖେହି ବଢଇସେହି ପହରିତ୍ୱା ଚମ୍ମମଂସନହାରୂନି ଉପ୍ପାଟେନ୍ତି।

କହାପଣକନ୍ତି ସକଲ ସରୀରଂ ତିଣ୍ହାହି ୱାସୀହି କୋଟିତୋ ପଟ୍ଠାଯ କହାପଣ ମତ୍ତଂ କହାପଣ ମତ୍ତଂ ପାତେନ୍ତା କୋଟ୍ଟେନ୍ତି।

ଖାରାପତଚ୍ଛିକନ୍ତି ସରୀରଂ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଆୱୁଧେହି ପହରିତ୍ୱା କୋଚ୍ଛେହି ଖାରଂ ସଂସେନ୍ତି ଚମ୍ମମଂସନହାରୂନି ପଗ୍ଘରିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠିକସଙ୍ଖଲିକା’ୱ ତିଟ୍ଠତି।

ପଠଇଘପରିୱଓଲକତୀ ଏକେନ ପସ୍ସେନ ନିପଜ୍ଜାପେଓ୍ୱା କଣ୍ଡଣଛିନ୍ଦେ ଅଯସୂଲଂ କୋଟ୍ଟେଓ୍ୱା ପଥୱିଯା ଏକବନ୍ଧଂ କରୋନ୍ତି ଅଥ ନଂ ପାଦେ ଗହେଓ୍ୱା ଆୱିଞ୍ଛନ୍ତି।

ପଲାଲପୀଠିକନ୍ତି ଛେକୋ କାରଣିକୋ ଛୱିଚମ୍ମଂ ଅଚ୍ଛିନ୍ଦିଓ୍ୱା ନିସଦପୋତକେହି ଅଟ୍ଠିନି ଭିନ୍ଦିଓ୍ୱାକେସକଲାପେ ଗହେଓ୍ୱା ଉକ୍ଖିପନ୍ତି। ମଂସରାସିଯେୱ ହୋତି। ଅଥ ନଂ କେସେହେୱ ପରିଯୋନନ୍ଧିଓ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତି ପଲାଲୱଟ୍ଟିଂ ୱିଯ କଓ୍ୱା ପଠଇୱେଠେନ୍ତୀ’ତି ୱିନଯଟୀକା।

ଇମଞ୍ଚ ସବ୍ବିୱିଧଂ ଦୁକ୍ଖଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେଓ୍ୱା ଭୱେସୁ ନିବ୍ବିନ୍ଦିଓ୍ୱା ୱିରଜ୍ଜିଓ୍ୱା ଭୱତଣ୍ହଂ ପହାଓ୍ୱା ଦୁକ୍ଖଲକ୍ଖଣଂ ଦୁକ୍ଖାନୁପସ୍ସନା ଞାଣେନ ପସ୍ସିତବ୍ବନ୍ତି।

ଦିଯଡ୍ଢସିକ୍ଖାପଦସତନ୍ତି ପଞ୍ଚସତ୍ତତି ସେଖିଯେ ଅପନେଓ୍ୱା ସେସାନଂ ୱସେନ ଦିଯଡ୍ଢସିକ୍ଖାପଦସତଂ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ସଙ୍ଖ୍ୟାପରିଚ୍ଛେଦସ୍ସ ସରୂପଗହଣଂ ସମତ୍ତଂ।

ଚତୁରାଧିକସତେସୁ ଗହେତବ୍ବେସୁ ପନ ଚତୁତ୍ତିଂସ ଏକଥାନୀ, ଚତୁତ୍ତିଂସ ଦ୍ୱେଯଥାନି ସୋଳଅସ ତ୍ଯଥାନି, ପଂଚ ଚତୁରଥାନି, ତେରସ ପଞ୍ଚଥାନି, ଦ୍ୱେ ସତ୍ତଥାନୀ’ତି।

ମିଲିନ୍ଦପଞ୍ହଟୀକା ସମତ୍ତା।

କୁସଲେନ ଠିତା କୁସଲା

କୁସଲୋ ଅଧିଗଚ୍ଛତି ସନ୍ତିପଦଂ,

କଥିତଂ ମୁନିନା ସୁଚିତଂ

ପରମଥ ସଭାୱଗତୀସୁ ଗତଂ;

ନାନାଅଧିପ୍ପାଯୱସା ପୱତ୍ତେ

ପାଠାନମଥେ କୁସଲୋ ୱିଦିଓ୍ୱା,

ଆରୋଚମାନୋ ୱରଯୁତ୍ତମଥଂ

ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ ସୀହୋ ୱିଯ ନାଗରାଜଂ;

ହିଓ୍ୱା ଅସାରଂ ସୁହିତଞ୍ଚ ଗଣ୍ହେ

ଆରୋଗ୍ଯକାମୋ ଅହିତଂ’ୱ ରୋଗଂ,

ୱିଞ୍ଞୁ ପୱେସେଯ୍ଯ ଚ ଯୁତ୍ତମଥଂ

ହଂସାଧିପୋ ୱା ଉଦକଂ’ୱ ଖୀରା’ତି;

ପରମୱିସୁଦ୍ଧସଦ୍ଧାବୁଦ୍ଧିୱୀରିଯପତିମଣ୍ଡିତେନ ସୀଲାଚାରଜ୍ଜୱମଦ୍ଦୱାଦି-ଗୁଣସମୁଦଯସମୁଦିତେନସକସମଯସମଯନ୍ତରଗହଣଜ୍ଝୋଗାହସମଥେନ-ପଞ୍ଞାୱେଯ୍ଯତ୍ତିଯସମନ୍ନାଗତେନ ତିପିଟକପରିଯତ୍ତିପ୍ପଭେଦେ ସାଟ୍ଠ-କଥେ ସଥୁସାସନେ ଅପ୍ପଟିହତଞାଣପ୍ପଭାୱେନ ଆନନୁଭାୱକରଣ-ସମ୍ପତ୍ତିଜନିତସୁଖୱିନିଗ୍ଗତମଧୁରୋଠଆରୱଚନଲାୱଞ୍ଞଯୁତ୍ତେନ ଯୁତ୍ତ-ମଥୱାଦିନା ୱାଦୀୱରେନ ମହାକୱିନା ସୁୱିପୁଲୱିମଲବୁଦ୍ଧିନା ମହାତିପିଟକ-ଚୂଳଆଭଯଥେରୋ’ତି ଗରୂହି ଗହିତନାମଧେଯ୍ଯେନଥେରେନ କତୋ ମିଲିନ୍ଦଟୀକାଗଥୋ ସମତ୍ତୋ।

ତାଓ ତିଚ୍ଚୁ ଲୋକସ୍ମିଂ ଲୋକନିଥରଣେସିତଂ

ଦସ୍ସେନ୍ତୋ କୁଲପୁତ୍ତାନଂ ନଯପଞ୍ଝଞ୍ଝା ୱିସୁଦ୍ଧିଯା,

ଯାଓ ବୁଦ୍ଧୋ'ତି ନାମମ୍ପି ସୁଦ୍ଧଚିତ୍ତସ୍ସ ତାଦିନୋ

ଲୋକମ୍ହି ଲୋକଜେଟ୍ଟସ୍ସ ପୱତ୍ତତି ମହେସିନୋ;

ଭୁତ୍ତା ସୁଧାଦ୍ୱାଦସ ହନ୍ତି ପାପକେ

ଖୁଧଂ ପିପାସଂ ଅତିଦରଂତ୍ରିମଂ (?)

କୋଧୁପନାହଞ୍ଚୱିୱାଦପେସୁନିଂ

ସିତୁଣ୍ହତଦିଞ୍ଚ ରସଗ୍ଗମାୱହା;

ଦେନ୍ତସ୍ସ ପାକାଦିସକପ୍ଫଲାୱହା

ଧମ୍ମୋ ସୁୱୁତ୍ତୋ ପନ କୋପଧାପକେ,

ତଦୁତ୍ତରିଂ ହନ୍ତି ଅସେସପାପକେ

ଦେନ୍ତସ୍ସ ସୋତାଦିସକପ୍ଫଲାୱହୋ;

ଇତି ପଞ୍ଚ ତିଯଦ୍ଧସତେ ସକିଦେ (?)

ମଧୁରାଭିରମେକରସେନନ ଯୁତୋ,

ମିଲିଦା ସୁଚିକା ସୁଗୁଣା ସୁକତା

ନିଭଯେନ ଦ୍ୱୀପସେନ (?) ଯତା ସମତୋ;

ଲଙ୍କଦ୍ଧୟେ ଦିପୱରେ ସୁସଣ୍ଠିତା

ମହାୱିହାରେ ଚ ଜିନୋରସାଲୟେ,

ପରମ୍ପରା ଥେରଗଣା ସୁସଣ୍ଠିତା

ପକାସକା ଯେ ୱରସତ୍ଥୁସାସନେ;

ତେସଂ ଅଲଙ୍କାରଭୱେନ ସାସନେ

ତିପେଟକେ ସୁଦ୍ଧୱିସୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧିନା,

ସହାସଯନ୍ତେନ ନରେ ସରାଜିକେ

ପହାସଯନ୍ତେନ ଗଣେ ଗଣୁତ୍ତମେ;

ଟୀକା’ତି ନାମେନ ମିଲିଦଦୀପିକା

ୱରଥତୋ ଗଥସ୍ସକରେନ ସମ୍ମଙ୍ଗ (?)

ସୁଗଥକାରେନଜିନଙ୍କୁରେନ ମେ

କତଞ୍ଚ ଯଂ ଯଂ ୱରପୁଞ୍ଞ୍ଚ ସମ୍ପଦଂ (?)

କୁସଲେନ ତେନେୱହିପଥଯନ୍ତା

ୱରବୋଧିଞ୍ଞାଣଂ ତିୱିଧେସୁ ଯେ ଯଂ,

ନିଭଯେନ ତେସଂ ତୁରସିଜ୍ଝତଂ ତଂ (?)

ପରମଞ୍ଚ ସଙ୍କଞ୍ଛୁତଂ ପାପୁଣେୟ୍ୟଂ;

ଇତୋ ଚୁତୋ’ହଂସୁହିତେନ କମ୍ମୁନା

ଭୱାମି ଦେୱେ ତୁସିତୱ୍ହୟେ ପୁରେ,

ଚିରଂ ଚରନ୍ତୋ କୁସଲଂ ପୁନପ୍ପୁନଂ

ତଥେୱ ମେତ୍ତେୟ୍ୟୱରେ ନିରନ୍ତରଂ;

ତତୋ ନରନ୍ତୋ’ୱ ଜିନଙ୍କୁରୋ ୱରୋ

ଯଥା ୱୀରବୁଦ୍ଧୋ’ତି ଭୱେକନାଯକୋ,

ତତୋ ତରନ୍ତୋ ୱରପୁଞ୍ଞ୍ଚକାରକୋ

ଭୱାମି ନରାନରପୂଜିତୋ ସଦା;

ସୁସୁରୋ ପୱରୋ ସୁମନୋ ୱରଦୋ

ପିଟକେନ ୱସେ ସଜନେ କଥିତେ,

ପୱରଥ ପକାସକଞ୍ଞାଣୱରୋ

ୱରଧମ୍ମସୁଖେସନକୋ ସୀଲୱା (?)

ସଚେ ତିଦିୱେ ତୁସିତେ ମନୋରମେ

ଭୱାମି ଜାତୋ ମନୋରଥପ୍ପତି,

ୱରପ୍ପଦେସେ ପତିରୂପକେ ସଦା

ଧୀରା ପଜାଯନ୍ତି ସୁପୁଞ୍ଞ କମ୍ମିନୋ;

ଅହମ୍ପି ତଥେୱ ପଦେସମୁତ୍ତମେ

ଭୱାମି ନାରୀହି ନରେହି ପୂଜିତୋ,

ଧନେନ ଞାଣେନ ଯସେନ ଦୀପିତୋ

ୱିସୋଧଯନ୍ତୋ ପୁନ ସଥୁସାସନନଂ;

ଅନେନ ପୁଞ୍ଞେନ ଭୱାୱସାନକେ

ସଵଞ୍ଞୁତଂଯାୱ ଚ ପାପୁଣେୱରଂ,

ନିରନ୍ତରଂ ଲୋକହିତସ୍ସ କାରକୋ

ଭୱେ ଭୱେହ୍ମଂ ସୁଚିତୋ ଚ ପାରମୀ;

ପୁଞ୍ଞେନନେନ ୱିପୁଲେନ ଭୱାଭୱେସୁ

ପୁଞ୍ଞାଭିୱୁଦ୍ଧ ପରିସୁଦ୍ଧଗୁଣାଧିୱାସୋ,

ହୁୱା ନରାଧିକତରୋ (ୱତ) ସଵସେଟ୍ଠୋ;

ବୁଦ୍ଧୋ ଭୱେହ୍ମମହମୁତ୍ତମନାଥନାଥୋ;

ପୁଞ୍ଞେନ ଚିଣ୍ଣେନ ପିଯେ ମଯା'ଦରଂ (?)

ସତ୍ତା ଅୱେରା ସୁଖିତା ଭୱନ୍ତୁ ତେ,

ଦେୱା ନରିଦା ସକଲଂ ଇମଂ ମହିଂ

ରକ୍ଖନ୍ତୁ ଧମ୍ମେନ ସମେନ ଧମ୍ମିନୋ'ତି;